

Møte mandag den 5. desember 2011 kl. 12

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 28):

1. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2012, kapitler under Arbeidsdepartementet, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet (rammeområde 7)
(Innst. 15 S (2011–2012), jf. Prop. 1 S (2011–2012))
2. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover
(Innst. 81 L (2011–2012), jf. Prop. 7 L (2011–2012))
3. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om endringer i utlendingsloven (utvidet adgang til fengsel mv.)
(Innst. 78 L (2011–2012), jf. Prop. 138 L (2010–2011))
4. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om endringer i utlendingsloven m.m. (høring av barn mv.)
(Innst. 74 L (2011–2012), jf. Prop. 141 L (2010–2011))
5. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om midlertidig endring i pengespilloven (gave til Norges idrettsforbund og olympiske paralympiske komité)
(Innst. 79 L (2011–2012), jf. Prop. 15 L (2011–2012))
6. Referat

*Minnetale over tidligere stortingsrepresentant Fridtjof Frank Gundersen.***Presidenten:** Ærede medrepresentanter!

Tidligere stortingsrepresentant Fridtjof Frank Gundersen døde 11. november 2011, 77 år gammel.

Fridtjof Frank Gundersen ble født 29. oktober 1934 på Tynset. Etter examen artium i 1954 tok han først Forsvarets russiskkurs før han ble cand.jur. i 1961, etter jusstudier ved Universitetet i Oslo. Gundersen arbeidet deretter som sekretær i Utenriksdepartementet fram til 1965, da han ble universitetslektor i privatrett ved Universitetet i Oslo før han gikk til ny stilling i offentlig rett samme sted i 1970. Han tok juridisk doktorgrad i 1973, og karrieren skjøt ytterligere fart da han ble utnevnt til professor i rettsvitenskap ved Norges Handelshøyskole i 1975. Han skrev og redigerte i tillegg en lang rekke faglige bøker og skrifter – mange av dem lærebøker om juridiske og økonomiske emner. Han var en aktiv fagperson og var særlig opptatt av bl.a. handelsrett.

I begynnelsen av sin politiske karriere var Gundersen først aktiv i Høyre. Han var bl.a. formann i Høyres «Tenkegruppe 99» fra 1966 til 1971.

Den første av Fridtjof Frank Gundersens fire stortingsperioder var fra 1981 til 1985. Da var han innvalgt fra Akershus på Fremskrittspartiets program, men uten selv å være medlem av partiet. I hans andre periode på Stortinget, fra 1989, meldte han seg inn i Fremskrittspartiet i 1990. Gundersen ble så gjenvalgt i 1993 og 1997, og var

da medlem av utenrikskomiteen. I 2001 skilte han lag med Fremskrittspartiet.

Gundersen markerte seg med hyppige innspill i samfunnsdebatten, både som politiker og som jusprofessor. Han var spesielt sterkt engasjert i utenriks- og forsvarspolitikken og var ofte i sentrum av mange pågående samfunnsdebatter. Gundersen var særlig opptatt av europapolitikk og var aktiv i mange komiteer, delegasjoner og utvalg gjennom sitt virke i Stortinget.

Fridtjof Frank Gundersen var aldri en kjedelig politiker. Han var kjent for sin humor og raske replikk. Han vil bli husket som en person som kunne starte en politisk debatt, men også som en skarp og grundig professor og politiker med et bredt interessefelt.

Vi minnes Fridtjof Frank Gundersen for hans virke i Stortinget og lyser fred over hans minne.

Representantene påhørte stående presidentens minnetale.

Presidenten: Representantene Dag Ole Teigen og Karin S. Woldseth, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Den tidligere fritatte vararepresentant for Rogaland fylke, Arne Bergsvåg, har tatt sete.

Fra den møtende vararepresentant for Østfold fylke, Erlend Wiborg, foreligger søknad om fritak for å møte i Stortinget fra og med 5. desember og inntil videre, på grunn av sykdom.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Andre vararepresentant for Østfold fylke, Monica Carmen Gåsvatn, innkalles for å møte under representanten Vigdis Giltuns permisjon.

Presidenten: Monica Carmen Gåsvatn er til stede og vil ta sete.

Det foreligger en rekke permisjonssøknader:

- fra representantene Ivar Kristiansen og Erna Solberg om permisjon i tiden fra og med 5. desember til og med 7. desember – begge for å delta i møte i NATOs parlamentariske forsamling i Washington
- fra representantene Gunnar Gundersen, Trine Skei Grande, Oskar J. Grimstad, Marianne Marthinsen og Torstein Rudihagen om permisjon i tiden fra og med 5. desember til og med 9. desember, fra representanten Erling Sande om permisjon i tiden fra og med 5. desember kl. 1500 til og med 9. desember, og fra representantene Siri A. Meling og Snorre Serigstad Valen om permisjon i tiden fra og med 6. desember til og med 9. desember – alle for å delta i høynivådelen av den 17. partskonferanse under FNs klimakonvensjon og det sjuende partsmøtet under Kyotoprotokollen i Durban i Sør-Afrika
- fra representanten Dagfinn Høybråten om permisjon mandag 5. desember for, som styreleder i GAVI vaksinefond, å delta i møte i Genève

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
 For Hedmark fylke: *Eli Skoland*
 For Hordaland fylke: *Eivind Nævdal-Bolstad*
 For Møre og Romsdal fylke: *Jon Georg Dale*
 For Nordland fylke: *Jonni Helge Solsvik*
 For Oppland fylke: *Espen Granberg Johnsen*
 For Oslo: *Karin Yrvin* og *Ola Elvestuen*
 For Rogaland fylke: *Tina Bru* og *Kjell Arvid Svendsen*.
 For Sogn og Fjordane fylke: *Knut Magnus Olsen*
 For Sør-Trøndelag fylke: *Aud Herbjørg Kvalvik*

Presidenten: Eli Skoland, Eivind Nævdal-Bolstad, Jon Georg Dale, Jonni Helge Solsvik, Espen Granberg Johnsen, Karin Yrvin, Ola Elvestuen og Kjell Arvid Svendsen er til stede og vil ta sete.

Statsråd Audun Lysbakken overbrakte 4 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten: Representanten Siri A. Meling vil framsette et representantforslag.

Siri A. Meling (H) [12:08:37]: På vegne av stortingsrepresentantene Nikolai Astrup, Svein Flåtten, Øyvind Halleraker, Ingjerd Schou og meg selv har jeg gleden av å fremsette et representantforslag om en strategi for bruk av biogass.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten informere om at møtet fortsetter utover kl. 16 til dagens kart er ferdigbehandlet.

Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 1 og 2 behandles under ett. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 1 [12:09:17]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2012, kapitler under Arbeidsdepartementet, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet (rammeområde 7) (Innst. 15 S (2011–2012), jf. Prop. 1 S (2011–2012))

Sak nr. 2 [12:09:35]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om endringer i folketrygdløven og enkelte andre lover (Innst. 81 L (2011–2012), jf. Prop. 7 L (2011–2012))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til

1 time og 35 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 35 minutter, Fremskrittspartiet 20 minutter, Høyre 15 minutter, Sosialistisk Venstreparti 10 minutter, Senterpartiet 10 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Venstre 5 minutter og barne- likestillings- og inkluderingsministeren 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra hovedtalere fra hver partigruppe og inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Robert Eriksson (FrP) [12:10:53] (komiteens leder): Selv om den registrerte arbeidsledigheten i Norge er lav, er det stadig flere mennesker som står helt eller delvis utenfor arbeidslivet. Fra 2008 til 2010 har antallet sosialhjelpsmottakere økt med 10 144 personer, det tilsvarer om lag 14 nye sosialhjelpsmottakere hver eneste dag i den perioden. Hvert år siden 2005 har vi hatt en netto økning av antall uføretrygdte. I snitt har netto økning vært på 20 000 personer hvert år som permanent går ut av arbeidslivet og over på varig uføretrygd. Andelen yrkesaktive på helserelaterte ytelser har aldri vært høyere og ligger i dag på om lag 600 000 mennesker. Fremskrittspartiet synes det er bekymringsfullt at antall unge uføre, og spesielt unge sosialhjelpsmottakere, øker kraftig. Fremskrittspartiet er opptatt av et fleksibelt arbeidsliv med plass til alle. For å lykkes med et fleksibelt arbeidsliv er man helt avhengig av å iverksette en rekke forslag, en rekke tiltak for å styrke de aller svakestes mulighet til å komme tilbake til arbeidslivet.

Som jeg sa: Selv om arbeidsledigheten i Norge er forholdsvis lav sammenliknet med andre land, sliter fortsatt de med funksjonshemning med å komme inn i arbeidslivet. 78 000 mennesker med funksjonshemning oppgir selv at de ønsker seg inn i arbeidslivet, men står i dag utenfor. Andelen har så å si vært uendret over lang, lang tid – på hele 2000-tallet har det vært uendrede tall – og ligger langt bak den yrkesdeltakelsen som gjelder for den øvrige delen av befolkningen. Det er også verdt å merke seg at andelen utviklingshemmede som jobber, har sunket fra om lag 30 pst. til 13 pst. bare de siste ni årene ifølge oppslag i mediene. Det bekymrer Fremskrittspartiet. Derfor mener Fremskrittspartiet det er viktig og helt avgjørende at man, som sagt, iverksetter en rekke tiltak og har en økt satsing for å få til et fleksibelt arbeidsliv med plass til alle. Derfor skisserer Fremskrittspartiet en alternativ jobbstrategi til regjeringens.

Jeg vil naturlig nok få lov til å gi honnør til regjeringen som legger frem en jobbstrategi, det synes jeg er positivt, og det skal man ha honnør for. Men jeg synes samtidig at de tiltakene som legges i den jobbstrategien, er altfor vage i forhold til de utfordringene man står overfor, for å lykkes med de oppgavene man skulle ha

lyktes med – å få flere med nedsatt arbeidsevne inn i arbeidslivet.

Jeg registrerer at regjeringen legger stor vekt på å videreføre gjeldende forsøksordninger, forsøksordninger som i stor grad har eksistert i ti år. Jeg kunne gjerne ha tenkt meg at man kunne få mer varighet i dette tilbudet. Derfor ønsker også Fremskrittspartiet å komme med en alternativ pakke med en rekke ulike tiltak. Vi ønsker økt bruk av lønnstilskudd og å innføre en forsøksordning med fleksibelt lønnstilskudd, en ny ordning, og samtidig øvrige tiltak som vil gjøre at flere kronisk syke og funksjonshemmede kan komme inn i arbeidslivet. Da må man også bevilge penger, og derfor ønsker vi å øke bevilgningene på det området med 515 mill. kr.

Fremskrittspartiet ønsker også å opprette 8 000 flere tiltaksplasser – 8 000 totalt i arbeidsmarkedstiltaksplasser og 5 000 i skjermet sektor. 2 500 av disse ønsker vi øremerket til VTA-plasser, nettopp fordi vi ser at andelen utviklingshemmede har blitt redusert dramatisk de siste ni årene når det gjelder deres deltakelse i arbeidslivet. Da må man også være villig til å bruke bedre virkemidler, ha flere tiltaksplasser for å sikre at flere får den muligheten, fremfor å bli satt på sidelinjen, og at det eneste tilbudet man har, er dagplasser i det kommunale tilbudet. Fremskrittspartiet synes det vil være langt mer samfunnsøkonomisk og bærekraftig å satse på flere VTA-plasser.

Samtidig registrerer Fremskrittspartiet at regjeringen har lagt opp til å endre betalingsordningene for tiltaksplassene. Det synes Fremskrittspartiet er noe underlig og på grensen til det useriøse når vi vet at Brofoss-utvalget har vært tydelig på at man skal gå gjennom finansieringsordningene. Det synes jeg blir merkelig, at man uten engang å konsekvensutrede forslaget fra regjeringen gjennomfører det. Man burde heller ha gjort som Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Høyre og bedt om å få dette konsekvensutredet og sett det i en sammenheng, og latt Brofoss-utvalget se på saken og lagt det frem i sin innstilling. Det registrerer jeg at regjeringspartiene ikke ønsker.

Fremskrittspartiet ønsker også, sammen med både Høyre og Kristelig Folkeparti, å styrke innsatsen knyttet til tiltak for funksjonshemmede ved å gjøre arbeids- og utdanningsreiser om til en varig ordning finansiert av folketrygden. Vi ønsker også å få en varig ordning når det gjelder funksjonsassistanse. Dette er tiltak som vi vet fungerer, og som er optimale. Hvorfor i all verden skal man da fortsette med et forsøk, når man vet at man kan gjøre dem varige?

Fremskrittspartiet ønsker også økt satsing i bekjempelsen av fattigdom. Jeg registrerer dessverre at matvarekjeden Kiwi har gjort mer for de fattige enn den sittende regjering, ved at Kiwi iallfall har klart å gjennomføre at man ikke skal ha moms på frukt og grønt.

Fremskrittspartiet registrerer, som sagt, at antall sosialhjelpsmottakere har økt med 10 000, og at barnefattigdommen har økt med 6 500 sammenliknet med treårsperioden 2004–2006. Fremskrittspartiet mener derfor at det er fornuftig å ha en klar og målrettet satsing mot en rekke prosjekter for å bekjempe fattigdom. Fremskrittspartiet mener at det er helt nødvendig å få til et større samspill mel-

lom det offentlige, private og frivillige lag og organisasjoner. Derfor har Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett fremmet forslag om 10 mill. kr til ulike forsøksordninger for å fremme sosialt entreprenørskap, 20 mill. kr til prosjekt med arbeidstrening for unge sosialhjelpsmottakere og 20 mill. kr til prosjekter som Inn på tunet og Blått hav i Austevoll. Vi har også foreslått 100 mill. kr til en klar styrking av frivillige lag og organisasjoner som Kirkens Bymisjon, Røde Kors og Maritastiftelsen. Spesielt peker vi der på Maritastiftelsens Marita Bo for å få til et bedre opplegg når det gjelder det boligsosiale for vanskeligstilte og rusmisbrukere. Vi mener at det er en riktig vei å gå, å spille på lag med de frivillige. Vi savner regjeringens engasjement på dette området. Jeg kunne gjerne ha ønsket meg en klarere retning fra regjeringen – ikke bare ord og uttrykk om at man ønsker å legge til rette for de frivillige, men at man også gjør det i praktisk politikk.

Fremskrittspartiet har også gjort endringer i sitt alternative budsjett som vil bedre situasjonen for norske pensjonister. Vi fjerner avkortingene for gifte og samboende pensjonister og gir alle minstepensjonister samme minsteteltelse uavhengig av sivilstand. I tillegg foreslår vi endringer i offentlig tjenestepensjon som gjør at de som tar ut folketrygdpensjon ved 67 år, men fortsatt jobber i det offentlige og tjener opp tjenestepensjon, skal få andre avkortingsregler som gjør at det blir mer lønnsomt å stå i arbeidslivet. I dag har vi regler, som det er pekt på fra denne salen tidligere, som fører til at man får avkortet sin pensjon som om man har tjent opp folketrygdpensjon til man er 70 år, hvis man tjener opp tjenestepensjon til man er 70 år.

Avslutningsvis vil jeg få lov til å si: Jeg er glad for at Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti har en sterk og felles tilnærming til hvordan vi i fremtiden skal løse utfordringene innenfor arbeids-, velferds- og sosialpolitikken. Vi legger klare prinsipper til grunn for at flest mulig skal delta i arbeidslivet for å sikre og styrke velferdssamfunnet, at velferdssystemet skal oppmuntre til arbeid og aktivitet, at det må lønne seg å jobbe, at alle har et ansvar for å bekjempe fattigdom og utstøting, å sikre alle norske borgere en anstendig levestandard som gjør dem i stand til å utnytte sine muligheter som deltakere i samfunnet, og – ikke minst – at man har gode velferdsordninger som sikrer at personer som av ulike årsaker ikke har muligheten til å delta fullt ut i det ordinære arbeidslivet, eller som opplever arbeidsledighet, får del i den alminnelige velferdsutviklingen.

Dette er sterke, sunne og gode prinsipper for at flere skal kunne få bruke sine evner og anlegg til beste for seg selv og for samfunnet. Disse prinsippene viser at Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti står sammen om gode politiske løsninger på dette området, og at man kan få til bedre løsninger på dette området om man skulle få et regjeringsskifte i 2013.

Til slutt vil jeg ta opp Fremskrittspartiets forslag som ligger i innstillingen.

Presidenten: Representanten Robert Eriksson har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Steinar Gullvåg (A) [12:21:19]: Vi hørte nettopp i representanten Erikssons innlegg at Nav skal gjøre mer – Nav skal gjøre mye mer enn i dag. Samtidig har Fremskrittspartiet i komitéinnstillingen rettet en flengende kritikk mot Nav på nær sagt alle områder. Den må jo kunne ut i noe. Hva vil Fremskrittspartiet gjøre med Nav dersom de mot formodning skulle komme til regjeringsmakt i samarbeid med andre partier? Skal de skifte ledelse og redusere antall ansatte? Skal de omstille Nav, eller skal de privatisere Nav?

Jeg synes ærlig talt at tida er inne til at Fremskrittspartiet gir noen svar på den kritikken som de retter i innstillingen, og som rammer Nav med full tyngde.

Robert Eriksson (FrP) [12:22:14]: For det første mottar jeg en rekke henvendelser daglig fra brukere som har store problemer med Nav, som føler at de ikke blir tatt på alvor. Den kritikken som vi har gjengitt i vår innstilling, er kritikk som bl.a. Arbeidsforskningsinstituttet har nedfelt i sin rapport. Det er tatt utdrag fra Riksrevisjonen, som har kommet med sine rapporter med kritikk som er rettet mot Nav.

Vi ønsker å gjøre Nav bedre. Jeg mener at Nav er en riktig konstruksjon, men den må gjøres bedre. Den må omstilles, den må forenkles og gjøres mer strømlinjeformet, så det blir enklere for brukerne, og de får bedre tjenester.

Vi vet også at måten man omorganiserte forvaltningsenhetene på, har ført til mindre tid til brukerne og mindre faglig dyktighet i det å møte brukerne i førstelinjetjenesten. Derfor mener Fremskrittspartiet det er nødvendig å ta grep og føre ressurser og kompetanse tilbake til førstelinjetjenesten, som skal møte brukerne.

Karin Andersen (SV) [12:23:27]: Fremskrittspartiet er bekymret for at det er mange på sosialhjelp. Jeg blir hårreisende forskrekket over hva Fremskrittspartiet da foreslår. Det er kutt på over 1 mrd. kr til enslige forsørgere, som da må over på sosialhjelp. Det gjelder tusenvis av familier med enslige forsørgere. De fjerner den supplerende stønaden til eldre som ikke kan jobbe og ikke har rett til alderspensjon. De vil ikke ha kvalifiseringsstønaden, som nå gis til over 8 000 mennesker som ellers ville vært på sosialhjelp. De kutter så mye til uføre at tusenvis av mennesker ville mistet uføretrygden rett over jul hvis Fremskrittspartiet hadde fått sitt budsjett igjennom. De fjerner også individstønaden som ungdom kan få gjennom Nav hvis de deltar i tiltak.

Tusenvis av personer ville havnet rett på sosialhjelp hvis Fremskrittspartiet fikk sitt budsjett igjennom. Har Fremskrittspartiet virkelig telt opp antall mennesker de sender rett på sosialhjelp?

Robert Eriksson (FrP) [12:24:27]: For det første er jeg veldig glad for å få det spørsmålet, for Fremskrittspartiet har en helt annen, alternativ, tilnærming for å løse fattigdomsproblemene i Norge. Vi mener det er mer fornuftig å innrette dette mot økt aktivitet enn passivitet, og at folk skal gå på passive ytelser. Derfor gjør vi også grep

når det gjelder overgangsordningen, som innebærer en reduksjon fra tre til ett år. Det må være mye bedre at folk får tidlig oppfølging og kommer seg inn i det ordinære arbeidslivet – enn at de går passive – i langt større grad enn det som har vært tilfellet til nå.

Hvis vi ser på kontantstøtten, hvis vi ser på sykepenge og sårne ting, så gis det for ett års tid. Hvorfor skal man ikke ha de samme kriteriene lagt til grunn for bl.a. overgangsordningen?

Når det gjelder supplerende stønad, fjerner ikke Fremskrittspartiet dette, vi overfører det til kommunene. Vi overfører det til kommunenes ansvarsområder og fjerner ikke en krone av det. Så de er positivt feil, de påstandene som kommer fra Karin Andersen.

Steinar Gullvåg (A) [12:25:34]: Nå bidrar jo ikke representanten Eriksson til å konkretisere svaret på det spørsmålet som jeg stilte sist, men jeg skal gi ham en ny anledning, på et nytt område. I sitt innlegg la han vekt på at Fremskrittspartiet vil fjerne ektefelleavkortingen innenfor pensjonssystemet og gjøre andre endringer i pensjonssystemet.

Men hva kan det komme av at han ikke har følge av sine eventuelle regjeringspartnere i så måte når det gjelder disse forslagene? Har representanten Eriksson gjort seg noen tanker om det, eller er det slik at disse forslagene kun fremmes fordi de aldri vil komme til gjennomførelse?

Robert Eriksson (FrP) [12:26:36]: For det første er pensjonsreformen behandlet for en del år tilbake. Fremskrittspartiet var det eneste partiet på Stortinget som gikk imot pensjonsreformen, hadde egen politikk og egne løsninger på det. De løsningene og den politikken står fast for Fremskrittspartiet. Det gjør den også i fremtiden. Vi ønsker å slåss for at man får fjernet avkortingen for gifte og samboende pensjonister.

Vi vet at Høyre og Kristelig Folkeparti har vært med på et pensjonsforlik, men innenfor det pensjonsforliket vil det også være mulighet til, om man skulle få et regjerings-samarbeid med de partiene, å komme frem til løsninger. Hvilke løsninger man i så fall kommer frem til, får være et forhandlingsspørsmål den dagen vi har vunnet valget. Jeg forskutterer ikke og forhandler ikke via replikkordvekslinger i en budsjettdebatt i Stortinget om det i alle fall. Jeg tror vi skal vente til valgresultatet foreligger. Så kan vi sette oss ned og forhandle. Jeg er overbevist om at vi kommer frem til en god politisk plattform også for pensjonistene i Norge.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Anette Trettebergstuen (A) [12:27:46]: Mange millioner mennesker i landene rundt oss går en trist jul i møte. Jobbkrisen i Europa setter millioner av mennesker i en håpløs situasjon – uten jobb, uten inntekt, mange uten mulighet til å kunne brødfø seg selv og sine familier. Tifalls millioner av ungdom i Europa er i dag i ledighet, og flere går ledighet i møte.

Vi snakker ofte i denne debatten om en tapt generasjon.

Jeg vil at vi skal være mer optimistiske på ungdommens og på Europas vegne enn å si at de er fortapt. Men at de er en neglisjert og oversett generasjon, det er det ingen tvil om. De er aldri blitt satset på, verken når det kommer til utdanningsmuligheter eller i arbeidsmarkedet. Disse ungdommene, over hele Europa, betaler nå prisen for finanskrisen, og det hardere enn noen andre. En gresk kamerat av meg har til neste år, etter sju års studier, ingenting annet enn ledighet å forvente seg. Han tør ikke håpe på framgang og flytter hjem til foreldrene sine for å delta i deres arbeid på gården deres.

Det er under helt andre omstendigheter vi diskuterer budsjettet for 2012 her i dag. Vi har høy sysselsetting, mange deltar i Norge. Vi har lav ledighet, et likestilt samfunn på alle områder, velferd fra vugge til grav, og vi blir år etter år kåret av FN til verdens beste land å bo i. Selv gjennom finanskrisen har vi lyktes med å holde på dette, og vi skal lykkes gjennom de turbulente tidene vi har foran oss. Derfor er også budsjettet for neste år skrudd sammen med tanke på én ting: å holde ledigheten lav, holde folk i jobb. Ingenting er viktigere enn det. Derfor har vi heller ikke rom for eksperimenter. Vi skal ikke gamble med folks arbeidsplasser. Stø kurs er derfor det eneste rette skal vi lykkes gjennom krisen.

Det at vi har lyktes godt i Norge, er ingen selvfølge. Det er et resultat av bevisste politiske valg. Det er også et resultat av en politisk kamp. Vår situasjon er unik sammenlignet med de utfordringer andre europeiske land nå står overfor. Det er fordi vår samfunnsmodell er unik. Det er den som gjør at vi er i toppsjiktet internasjonalt når det gjelder å kunne kombinere jevn inntektsfordeling, høy sysselsetting, små forskjeller, velferd for alle, likestilling, konkurranseevne og nyskaping. Det er derfor de aller fleste ser til oss. Med vår modell skiller vi oss fra de fleste andre land. Men høy sysselsetting og lav ledighet har ikke kommet av seg selv. Det kommer bl.a. av at arbeidslivet vårt er preget av samarbeid. Sterke fagforeninger og trepartssamarbeidet sikrer dette.

Velferdsordninger som tar var på deg når du ikke kan jobbe, har heller ikke kommet av seg selv. Det har vi oppnådd fordi vi har organisert oss på en slik måte at alle er med i et solidarisk spleiselag. Folketrygden, vårt felles forsikringssystem, gir folk noe å leve av ved sykdom, ved ledighet og som pensjonister. Det gjør at vi har få fattige i Norge – og det finansieres av skatt på inntekt.

Det at vi fører en politikk for aktivt offentlig eierskap, sikrer langsiktige økonomiske interesser og kontroll med naturressursene våre. Dette har heller ikke kommet av seg selv. Det at vi er et likestilt land, har vært – og er – en politisk kamp. Alt dette som jeg nå har nevnt, henger sammen og er årsakene til at vi har lyktes. Det er den norske modellen. Selv om høyresiden slutter opp om resultatene av den norske modellen – lav ledighet, god økonomi og trygg velferd – har de opp gjennom historien kjempet imot politikken som utgjør modellen, og som nettopp har skapt resultatene.

Arbeiderpartiet vil videre. Vi vil styrke modellen og videreutvikle den norske suksessen. Flere går på jobb i Norge enn i noe annet land. Arbeidsplassen vi går til, er

for de aller fleste et godt sted å være. Vi opplever forutsigbarhet, trygghet, og vi får en lønn som er til å leve av. Men det gjelder ikke alle. Arbeiderpartiet vil at alle skal med. Det gjelder også i arbeidslivet. Flere kan, og flere vil bidra. Det skal de få lov til. Vi vil få flere med ved å skape et mer inkluderende arbeidsliv og en mer inkluderende arbeidslinje. Derfor fornyer og forsterker vi arbeidslinjen og velferdsstaten hver eneste dag – Nav-reformen, pensjonsreformen, uføreforhøringen, jobbstrategien, IA-arbeidet og innsatsen mot sosial dumping. På vårt felt – arbeidsfeltet – skjer det mer nå enn noen gang før. Dette er ikke bare store velferdspolitiske reformer. Det er forbedringer, det er fornyelse, og det er konkret politikk som øker fellesskapet, og som får flere med.

For at flere skal med, er vi helt avhengig av at Nav fungerer. Derfor er også Nav budsjettvinner i dette budsjettet. Det har vært viktig for oss å prioritere Nav i budsjettet. Nav får nå det Nav skal ha for å kunne følge folk opp bedre. Ingenting annet er viktigere enn det.

For å få flere med la vi også i budsjettet fram jobbstrategien, en langsiktig strategi med konkrete tiltak for å få flere med nedsatt funksjonsevne inn i arbeid. Vi viderefører kvalifiseringsprogrammet for å få flere av dem som kanskje står lengst unna arbeidsmarkedet, inn i aktivitet. Vi er opptatt av at folk ikke skal bli gående på passive stønader over tid. Derfor følger vi også allerede i budsjettet opp deler av Brochmann-utvalgets innstilling når vi legger aktivitetskrav på overgangsstøtten.

For Arbeiderpartiet er det arbeidslinjen som gjelder. Men den har alltid for Arbeiderpartiet to spor. Du skal ikke bare ha plikt uten at du samtidig har rett til hjelp. Det er vår arbeidslinje – en inkluderende arbeidslinje med hjelp og støtte, slik at du kan komme deg ut i aktivitet og bidra.

Det er forskjell på vår arbeidslinje og høyresidens arbeidslinje. Der vi mener at du ikke bare skal en plikt til å bidra, men også en rett til å bli hjulpet til å kunne bidra, mener høyresiden noe annet. Folk kan ikke trues ut i jobb. Folk kommer ikke ut i jobb bare fordi du tar fra dem trygden, men det ser det ut til at opposisjonen, representert ved Fremskrittspartiet og Høyre, fortsatt mener, når de fjerner overgangsstøtten for enslige forsørgere for å finansiere skatteuttak der de med høyest inntekt og formue får mest. Bruk av pisk på denne måten får ikke flere med. Det skaper bare flere fattige. Det er et resultat av en ensopet arbeidslinje der det kun er plikten som gjelder.

Vi vil ikke bare ha flere med i arbeidslivet. Vi vil at det arbeidslivet som folk skal med i, skal være et arbeidsliv som er trygt, og som har høy kvalitet. Det er det norske arbeidslivet i dag for de aller fleste. Det har heller ikke kommet av seg selv. Sterke faglige rettigheter, arbeidsmiljølovgivning med vern og rett til innflytelse over egen jobbhverdag sikrer dette for de aller fleste, men ikke for alle. Det vil vi gjøre noe med. Derfor styrker vi også i dette budsjettet kampen mot sosial dumping med penger og tiltak. Også her står posisjonen alene. Høyresiden sier de er opptatt av å bekjempe sosial dumping, men støtter ikke våre mest effektive tiltak mot den – heller ikke i dette budsjettet.

Sosial dumping rammer det ærlige arbeidet. Det rammer bunnplanken i det norske samfunnet. Det fører til et tosporet arbeidsliv, og det skaper et A- og B-lag av arbeidstakere. Det er en trussel mot vårt effektive næringsliv og er i bunn og grunn en trussel mot hele velferden vår. Høyresiden sier at det er greit å konkurrere på lønns- og arbeidsvilkår. Det er et uttrykk for en umoderne politikk og en umoderne holdning om at ikke alle skal med på like vilkår.

Fordi vi vil at flere skal med, styrker vi også kampen mot ufrivillig deltid. Vi er alle enige om at deltidsarbeid er et gode for mange i ulike deler av livet og i ulike livssituasjoner. Vi er også enige om at de aller fleste som jobber deltid, ønsker det. Det skal de få lov til. Det vi vil til livs, er de som ufrivillig blir gående på små stillingsbrøker gjennom store deler av livet – de som vil jobbe, men som ikke får det.

Ufrivillig deltid er arbeidsløshet og skal bekjempes som det. Hundretusener av damer får ikke etablert seg, planlagt livene sine, tatt opp lån – de er ikke økonomisk selvforsørgende fordi de ikke får jobbe nok. Vi vil at disse damene skal med. Derfor tar vi i arbeidslivsmeldingen et krafttak mot ufrivillig deltid, bl.a. med lovendringer. Vi følger også opp i statsbudsjettet med 25 mill. kr til lokale tiltak og forsøk. Også her har opposisjonen en annen politikk. Høyre fjerner hele potten. Et budsjettkutt kan kanskje si mer enn tusen ord, og Høyre sier her med sitt budsjettkutt at disse damene, som kjemper for å få det til å gå rundt, får bare fortsette å kjempe – og det skal skje uten Høyres hjelp.

Så til slutt vil jeg ta opp en rettelse i innstillingen. Forslag nr. IX på side 81 kan strykes. Det tas ikke opp. Det er ikke fordi vi har ombestemt oss og vil ta det ut, men fordi det er lagt inn i riktig innstilling, innstillingen fra komiteen til Prop. 7 L, som vi også behandler i dag.

Presidenten: Da har vi registrert den endringen i innstillingen.

Det blir replikkordskifte.

Laila Marie Reiertsen (FrP) [12:38:16]: Først har eg lyst til å seia at vi støttar faktisk prosjektet Ufrivillig deltid – så er det sagt herfrå.

Det viser seg no faktisk i fleire undersøkingar at mange som ønskjer seg opp i stillingsbrøk, faktisk ikkje ønskjer seg opp i 100 pst. stilling. Dei ønskjer kanskje å gå frå 50 pst. til 80 pst., og problemet er kanskje ikkje så stort som ein trudde i utgangspunktet.

Derfor synest eg at utfordringa i framtida må vera å fokusera meir på å få behalda dei vi ønskjer, spesielt i helsevesenet, og ikkje minst rekruttera nye. Den tidlegare arbeidartikollagaen Hanssen var også bekymra for dette på ein Spekter-konferanse nyleg, og eg deler hans syn. Men deler Arbeidarpartiet på Stortinget denne bekymringa, og vil dei eventuelt gjera noko med det?

Anette Trettebergstuen (A) [12:39:01]: Jeg er litt usikker på hvilken av mine tidligere kolleger representanten Reiertsen nå viser til, så jeg kan ikke svare på det

spørsmålet. Jeg vil bare si at jeg er helt enig i at vi har utfordringer når det kommer til rekruttering til omsorgsyrker i framtiden. Da tror jeg at det å gjøre noe med deltidspoblematikken er avgjørende for å øke rekrutteringen og heve statusen til yrkene. Vi kommer til å trenge flere hender i tiden framover.

Høyre fjerner potten på 25 mill. kr til ufrivillig deltid. Det gjør ikke Fremskrittspartiet. Men i politikken ellers har både Fremskrittspartiet og Høyre vært imot de fleste av de forslagene regjeringen kom opp med, bl.a. lovendringer for å få bukt med ufrivillig deltid.

Torbjørn Røe Isaksen (H) [12:39:52]: Det er påfallende at det er blitt økt bruk av deltid etter at denne potten kom, men det kan vi sikkert ta en debatt om senere.

Jeg er veldig glad for at representanten Trettebergstuen tar opp diskusjonen om arbeidsvilkår og hvordan norsk arbeidsliv er. Det er helt åpenbart at det at man f.eks. har et felles arbeidsmarked i Europa, gjør at det kan bli press på en del av norsk arbeidsliv. Vi vet også at vi f.eks. innenfor vikarbransjen har sett noen enkelt eksempler på useriøse aktører. Derfor er Høyre og Arbeiderpartiet sammen om å ønske å innføre det såkalte vikarbyrådirektivet, nettopp fordi vi skal sikre at man har gode og skikkelige vilkår – også for dem som jobber i bemanningsbransjen.

Spørsmålet til representanten Trettebergstuen – for jeg har registrert at det ikke er enighet om dette i regjeringen – er om hun kan si og garantere at Arbeiderpartiet vil være med på å innføre vikarbyrådirektivet, til glede for norske arbeidstakere?

Anette Trettebergstuen (A) [12:40:50]: Dette spørsmålet er til behandling i regjeringen. Direktivet ligger der. Arbeiderpartiets stortingsgruppe har gitt sin tilslutning til at regjeringen kan innlemme direktivet. Det er fordi vi mener at likebehandlingsprinsippet er bra. Vikarer skal ha de samme lønns- og arbeidsrettigheter som ansatte i innleiebedriften. Det er vi utelukkende for. Vi legger til grunn at ved innføringen av direktivet skal arbeidsmiljølovens bestemmelser om innleie stå seg. Det er viktig for oss. Vi ønsker et arbeidsliv som er basert på faste, trygge ansettelser, der bruken av vikarer og midlertidighet begrenses, som i dag.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [12:41:39]: Kristelig Folkeparti deler representanten Trettebergstuens syn på at vi må få flere i arbeid, og at vi må hjelpe flere i arbeid. Derfor vil jeg også ved dette budsjettet minne representanten Trettebergstuen på at det fremdeles er veldig mange som står utenfor arbeidslivet, og som trenger vår hjelp for å komme tilbake.

Derfor gikk jeg inn på Nav i dag og printet ut de siste tallene fra de ti første månedene i 2011, og det viser seg at det er 217 000 mennesker med nedsatt arbeidsevne. Det er i gjennomsnitt i år gjennomført 57 700 tiltaksplasser for mennesker med nedsatt arbeidsevne. Det er for så vidt bra. Men i budsjettet for 2012 er det lagt opp til 54 200 – altså ca. 3 500 færre tiltaksplasser. Hvordan kan representanten Trettebergstuen si at dette budsjettet for 2012 vil inkludere

re og kunne hjelpe flere mennesker tilbake i arbeid, når tallene viser at det blir en betydelig nedgang i 2012, og at det fremdeles er 160 000 uten tiltaksplass?

Anette Trettebergstuen (A) [12:42:45]: Jeg har tro på at det nivået vi har lagt oss på i dette budsjettet når det gjelder tiltaksplasser for folk med nedsatt arbeidsevne, er et godt nivå. Tiltaksbruken vår, sammen med vår helhetlige politikk for å inkludere flere, er jeg sikker på vil skape resultater også i årene som kommer, men først og fremst langsiktig. Jobbstrategien er et godt eksempel på det.

Tiltaksnivået er riktig, men helheten i politikken, hva vi gjør for å hindre at folk faller utenfor og forebygge det, og hva vi gjør på alle andre områder, andre budsjettområder, for få folk med, er det viktige. Derfor tror vi at vi med vår helhetlige politikk ligger på et riktig tiltaksnivå.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

Torbjørn Røe Isaksen (H) [12:43:40]: Herøya Industripark i Porsgrunn kan for så vidt stå som et bilde på Norge – et Norge i miniatyr. Litt enkelt sagt: For 30 år siden var Herøya Industripark og Porsgrunn kommune så å si det samme.

På Herøya kunne du komme hvis du hadde stå-på-vilje og sto opp om morgenen. Da var sjansen veldig stor for at du kunne få deg en trygg arbeidsplass for resten av livet – ihvert fall fram til for noen år siden.

Hvis man drar til Herøya Industripark i dag, ser man at det er andre bedrifter der enn før – gamle Hydro har knapt noen ansatte igjen. Man ser at de har høyere produktivitet enn tidligere, de produserer mer i verdier, men samtidig jobber det færre mennesker der. De som jobber der, er annerledes – de har annen kompetanse enn det de hadde for bare noen få tiår siden. Det er høyt utdannede folk med fagkompetanse eller folk som har lang erfaring, og på den måten kunnskap om den arbeidsplassen og den arbeidsprosessen de holder på med.

Herøya Industripark viser på mange måter suksesshistorien Norge, nemlig at vi gjennom omstilling, samarbeid mellom arbeidstakere og arbeidsgivere og gjennom å produsere ting bedre enn våre konkurrenter har klart å opprettholde industri og arbeidsplasser i Norge.

Samtidig kan Herøya Industripark også illustrere noe av dilemmaet vårt – eller skyggesiden, om man vil – ved den norske modellen. Spørsmålet er kanskje hva som i dag skjer med den 18-åringen som tropper opp ved fabrikkporten, knakker på døra og spør om å få seg en arbeidsplass. For 30 år siden kunne du, hvis du var helt håpløs, dra til sjøs. Gjennom møte med arbeidskamerater kunne du vokse som person, komme inn i arbeidslivet. I dag er det ikke nødvendigvis slik at arbeidslivet har plass til 18-åringen som først har gått ut av skolen uten å ha lært seg å lese og skrive godt nok, så har droppet ut av videregående utdanning og så kommet inn i det offentlige systemet eller forsøker seg ute i arbeidslivet.

Samtidig er Herøya Industripark og arbeidsplassene der under press også på andre områder. Jeg synes av og til at det virker som om ikke alle – heller ikke alle i norsk po-

litikk – har tatt inn over seg hvilke voldsomme utfordringer vi står overfor. Forutsetningen for den norske modellen er jo at velstanden vår ikke er vedtatt av et politisk parti, men skapes hver eneste dag av dem som går på jobb og bidrar til det norske fellesskapet – det være seg gründere, sykepleiere, industriarbeidere eller ingeniører. Derfor er det et problem når konkurranseevnen vår svekkes, sammenlignet med våre konkurrenter.

Vi har en kjempeutfordring når vi nå står foran en situasjon med økonomisk uro i Europa og USA. Det er en utfordring på sikt at tyngdepunktet i verdensøkonomien flytter seg mot Østen. Kina vokser, India vokser, og de kommer ikke til å være fornøyd på sikt med bare å produsere varer for oss. Etter hvert vil de også ha de interessante og spennende arbeidsplassene som vi har i dag.

Det er et problem at Norge står på stedet hvil når det gjelder konkurransekraft, noe som i praksis betyr at vi sakter akterut sammenlignet med våre konkurrenter. Det er et problem at vi investerer for lite i forskning og utdanning, og det er et problem at vi ikke har brukt de gode årene vi hadde – og fortsatt har – til å reformere og endre. Av og til virker det som om den politiske debatten ikke har tatt inn over seg disse enorme utfordringene. Isteden blir det en debatt om småbeløp og økte overføringer til mer eller mindre gode formål. Man glemmer det helt grunnleggende prinsippet bak vår samfunnsmodell, nemlig at den norske modellen og velferden hviler på arbeidssinnsatsen vår.

Det er også et problem at vi ikke har grepet tak i en av de aller største sosiale utfordringene vi har, nemlig at flere faller ut av arbeidslivet. Hvis vi ser på tallene fra 1980 og til i dag, er det en helt klar trend. I vanskelige tider faller flere ut av arbeidslivet. Én ting er at flere blir ledige, men vår store utfordring er at flere også faller ut av arbeidslivet permanent.

Hvis vi går videre og ser på unge uføre, ser vi at det har vært nesten en dobling av unge uføre mellom 18 og 24 år fra 1995 til i dag. Siden 2008 har antallet unge sosialklienter også økt, og økningen fortsatte etter at den forrige finanskrisen hadde lagt seg. I år øker andelen til helserelaterte ytelser kraftig – om ikke kraftig, så i hvert fall sterkt – og den øker mer enn det befolkningsutviklingen skulle tilsi. Det betyr at samtidig som norsk økonomi fortsatt går ganske bra, øker utenforskapet.

Høyres alternativ i år er som tidligere tuftet på arbeidslinjen. Arbeidslinjen har Høyre og Arbeiderpartiet stått sammen om i norsk politikk, og det er viktig. Arbeidslinjen er forutsetningen for den norske modellen, som vi har snakket om. Arbeid gir verdighet og mulighet til deltakelse, og arbeid er den sikreste måten å bekjempe fattigdom på. Noen tror at fattigdom best bekjempes ved å gi mer til alle, men de grunnleggende årsakene til fattigdom adresseres ikke gjennom å se på økonomiske ytelser alene. Det handler om rus, psykiatri, manglende integrering, manglende utdanning og manglende tilknytning til arbeidslivet.

Høyres budsjett i år er en storsatsing på nettopp arbeidslinjen. Vi ønsker mer aktivitet og arbeidstrening i selve arbeidslivet, og vi styrker dette feltet med en halv milliard kroner – sammenlignet med regjeringen: 400 mil-

lions ferske kroner. Eller sagt på en annen måte: Sammenlignet med Høyres budsjett kutter regjeringen 400 mill. kr til arbeidstrening for dem som trenger det aller mest.

Store deler av innsatsen vår på dette feltet i dag, brukes på tiltak som først skal vurdere og så trene mennesker, såkalt «train and place». Vi har lyst til å se på en helt annen fremgangsmåte og dyrke den i mye større grad. Det er mye som tyder på at sjansen for å få noen tilbake til arbeid øker dersom vi isteden plasserer folk raskt ut i arbeidslivet og så trener og følger dem opp. Det innebærer en veldig viktig endring. Samtidig er det viktig å understreke at dette ikke innebærer at behovet for oppfølging blir mindre, snarere tvert imot.

Høyre bruker også 50 mill. kr ekstra på et nytt system for belønning og videreformidling til arbeidslivet som både skal belønne arbeidstakerne og de arbeidsgiverne som gir folk en ny sjanse.

En annen viktig del av Høyres satsing i år er også en vridning fra passive ordninger og over til arbeidstrening. Det er i det perspektivet man er nødt til å se omleggingen av overgangsstønad fra dagens tre år til ett år, samtidig som Høyre skjærer støtten til barnepass og utdannings trening. Hvis man ser på den tidligere omleggingen av overgangsstønad, viser det seg nettopp at man har oppnådd det Høyre ønsker å oppnå. Gjennom å følge brukerne tett – det holder ikke her bare å legge om ordningen, man må ha tett oppfølging og arbeidstrening – viser det seg også at flere kommer ut i arbeid. Vi vet at det å være i arbeid er noe av det viktigste vi kan gjøre for å forebygge fattigdom på sikt. At SV er imot denne omleggingen, er ikke overraskende, for SV har vært imot alle omlegginger av overgangsstønad fra 1996 og til i dag. Og de har advart med de samme argumentene hver eneste gang. Så har det kommet forskningsrapporter, bl.a. fra Rikstrykdeverkets utredningsavdeling, som viser at flere kommer over i arbeid og dermed får en større sjanse til å komme ut av fattigdommen.

Høyre satser på en forsterket innsats for unge sosialklienter. Vi vil at prinsippet «Snu i døra» skal gjelde, ikke fordi vi skal vise folk bort uten å gi dem oppfølging, men rett og slett for at oppfølgingen ikke kan vente i to uker, i to måneder eller i et halvt år. I det øyeblikk man oppsøker et Nav-kontor som ung, skal man få rett og plikt til aktivitet fra aller første dag.

Høyre satser også sterkt og tydelig på tilrettelegging for flere med tilretteleggingsbehov i arbeidslivet. Det kommer komitékollega Sylvi Graham til å redegjøre nærmere for senere i debatten.

I mange av disse spørsmålene tror jeg Arbeiderpartiet og Høyre kunne stått sammen, nettopp med utgangspunkt i arbeidslinjen, nettopp med utgangspunkt i en arbeidslinje som er inkluderende, som stiller krav, men som samtidig sier at folk også har plikter, ikke bare rettigheter.

Men det er kanskje regjeringens problem det som Abraham Lincoln sa en gang, nemlig: «a house divided against itself cannot stand.» En regjering som er delt i de helt grunnleggende spørsmålene om arbeidslinjen, blir ikke en offensiv regjering. En regjering som er delt i helt grunnleggende både prinsipielle og praktiske spørsmål rundt

hvordan forholdet mellom plikt og rett skal være i et samfunn, blir også en regjering som somler, som ikke klarer å få gjennomført god nok politikk, og som i praksis gjennom år sakte men sikkert kan risikere å være med på å undergrave arbeidslinjen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karin Andersen (SV) [12:53:34]: Representanten Røe Isaksen sier at i budsjettet kan man ikke gi mer til alle. Det skal være visst. Når man kikker på Høyres budsjett, har de lagt 250 mill. kr inn i en såkalt fattigdomspakke, men de har tatt 1 mrd. kr på årsbasis fra de aller fattigste barnefamiliene. Når man legger dette sammen med skattepolitikken, viser det en fordelingspolitikk som gir mest til de aller rikeste.

Jeg tror representanten Røe Isaksen de siste årene har fulgt svært dårlig med i den politiske debatten rundt f.eks. aktivisering av dem som går på overgangsstønad, der SV har tatt veldig sterkt til orde for den omleggingen som vi nå gjør, der man etter ett år skal ha plikt til aktivitet og til å forberede seg på arbeidslivet. Det er nettopp det som ligger i den ordningen som regjeringen har foreslått, men vi ønsker at disse enslige forsørgerne skal ha trygghet for inntekt mens de kvalifiserer seg for arbeidslivet. Hvorfor ønsker ikke Høyre det?

Torbjørn Røe Isaksen (H) [12:54:45]: Hvis jeg forstår representanten Andersen rett, må det bety at alle som ikke har overgangsstønad i Norge, ikke har trygghet for inntekt. Det kan da virkelig ikke være riktig.

Så litt til tallbruken. For det første er det slik at den største delen av Høyres skattelette går til dem med lave- re og middels inntekt. Det er der det store løftet på skattepolitikken ligger i Høyres budsjett. For det andre ser representanten Andersen glatt bort fra at vi også øker, ved at vi omprioriterer 100 mill. kr for arbeidstrening innenfor ramme, og så bruker vi 400 millioner ferske kroner. Vi putter inn 400 mill. kr ekstra til arbeidstrening alt i alt. I tillegg har vi 250 mill. kr i en egen fattigdomspakke.

Så spørsmålet burde egentlig ha gått tilbake. Hvis man skulle lagt Høyres budsjett til grunn, er det slik at regjeringen mener at vi trenger 400 mill. kr mindre til arbeidstrening for dem som trenger det aller, aller mest. Det kan da ikke være verken særlig fornuftig eller særlig solidarisk.

Karin Andersen (SV) [12:55:55]: Jeg registrerer at representanten Røe Isaksen og Høyre ikke mener at det er en fordel for enslige forsørgere med omsorg for barn å ha en spesiell og ekstra trygghet for inntekt i de første årene man har blitt alene, for å kunne kvalifisere seg for arbeid. Det har vist seg som en veldig vellykket ordning. De som går i denne ordningen og samtidig kvalifiserer seg, lykkes i langt større grad enn andre med å komme i arbeid. Så dette er en svært god ordning. Det betyr at vi gir disse familiene en ekstra trygghet for inntekt i noen svært sårbare år. Det står vi for, for vi vet at det virker.

Når det gjelder fordelingsprofilen ellers i Høyres alternative budsjett, er det slik at de aller største skattelettene

går til de aller rikeste menneskene i dette landet. For eksempel tilsvarende den skatteletten som Høyre vil gi til Norges rikeste mann, overgangsstønden for 71 enslige mødre per år. Jeg vet ikke hvorfor man kritiserer andre for å gi mer til alle, når Høyre velger å gi så mye penger til de rikeste i dette landet.

Torbjørn Røe Isaksen (H) [12:57:21]: Jeg synes det blir en litt – hva skal man si – urimelig og veldig polemisk framstilling av det jeg regner med representanten refererer til, nemlig formuesskattelettelsene, og later som om det er et direkte tilskudd til lommeboken til de aller rikeste. Jeg tror det er en grunn til at f.eks. statsråd Trond Giske, som vel ikke akkurat er kjent for å tilhøre høyrefløyen i Det norske Arbeiderparti, har tatt til orde for at formuesskatten burde legges om. Så kan man være uenig om det burde gjøres innenfor rammen. Det er ikke noen uenighet, eller i hvert fall er det stadig flere, også LO-leder Roar Flåthen, som er enige om at formuesskatten er negativ for norske bedrifter. Det må også være noen som kan ta imot alle disse som vi ønsker ut igjen i jobb.

Jeg synes også at det er verdt å legge merke til at regjeringen sier at vi skal innføre aktivitetskrav til dem som mottar overgangsstønad. Høyre er veldig tydelig på at vi skal ha ett år med overgangsstønad, men samtidig er aktivitetskravene som regjeringen legger opp til, svakere enn f.eks. for arbeidsledige. I realiteten holder det å være registrert som arbeidssøkende hos Nav. Det skaper mer fattigdom på sikt.

Anette Trettebergstuen (A) [12:58:34]: Representanten Røe Isaksen sa i sitt innlegg at en regjering som er delt i synet på de mest grunnleggende spørsmål, er en regjering som ikke kan stå seg, og at det er en regjering som undergraver samfunnet vårt. Da har jeg lyst til å se litt på Høyres mulig framtidige samarbeidspartner i regjering, Fremskrittspartiet, og deres syn på helt grunnleggende ting. Nå har vi hørt i representanten Erikssons innlegg her i dag at Fremskrittspartiet både vil og regner med at de vil få endret pensjonsreformen dersom de kommer i regjering med Høyre. Vi vet at de har usosiale kutt i dette budsjettet, f.eks. fjerning av kvalifiseringsprogrammet, kutt i diverse trygderettigheter, og på andre områder har de kutt i bistand. Måten Fremskrittspartiet lager alternative budsjetter på, er ikke bare uansvarlig og uanstendig, men det er imot all anstendighet. De fører også en uansvarlig økonomisk politikk.

Hvordan ser representanten Røe Isaksen på Fremskrittspartiets syn i de helt grunnleggende spørsmål? Er det sånn at Høyre deler disse synene, eller er det sånn at Høyre ikke kan gå i regjering med Fremskrittspartiet?

Torbjørn Røe Isaksen (H) [12:59:41]: For det første synes ikke jeg at man skal karakterisere verken politiske venner eller motstandere ved å si at de er mot all anstendighet. Det synes jeg er en ganske drøy påstand.

Det er jo ikke noen hemmelighet at både Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti er uenige på en del punkter, men vi er også enige om veldig mye. Blant annet

er vi i årets budsjett f.eks. enige om å styrke arbeidstrentingen kraftig, sammenliknet med regjeringens budsjett. Sammenliknet med det som Høyre legger fram, kutter altså regjeringen med 400 mill. kr til dem som trenger det aller mest.

Vi er f.eks. enige om at man ikke plutselig skal vri om på finansierungsordningen og skape utrygghet for mange atfføringsbedrifter fordi man skal spare et småbølp på budsjettet, uten å utrede det skikkelig. Vi er enige om en forsterket innsats rettet mot fattige barn, nettopp fordi den potten som regjeringen har i år, gikk tom allerede før året var omme. Dermed har både Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Høyre sagt veldig tydelig at vi ønsker en forsterket innsats mot fattigdom. Alt det er vi enige om, og resten er jeg ganske sikker på at vi kommer til å klare å bli enige om etter valget i 2013.

Presidenten: Replikskordskiftet er dermed omme.

Karin Andersen (SV) [13:00:56]: I Europa er arbeidsledigheten skyhøy, og den er økende. Land etter land kutter brutalt i fellesskap og velferd. Samtidig har antall selsatte i Norge vært høyt i mange år, og det har også økt siste år. Små forskjeller og en sterk offentlig sektor har bidratt godt til dette.

Jeg vil advare høyresida mot å snakke Norges økonomi og norsk arbeidsmarked ned. Arbeid er den viktigste fordelingsmekanismen for makt og penger vi har. Derfor er regjeringens arbeid mot sosial dumping og for faste og trygge ansettelser så viktig. Det gjør at tryggheten i samfunnet vokser, og at tryggheten i økonomien også er sterk. Det er nettopp på dette punktet jeg tror at forskjellene i norsk politikk for tida er tydeligst. Det er nettopp fordi vi har tatt inn over oss at det er en slik alvorlig situasjon i Europa og i verden at vi forsterker arbeidet mot sosial dumping, slik at de som har de mest utrygge jobbene fra før, ikke skal bære den største byrden og ta på seg regningen for utryggheten og vanskelighetene vi har.

Forskjellen mellom regjeringens og høyresidas politikk, også når det gjelder trygghet for inntekt, handler om at vi satser mer på trygghet for inntekt mens man kvalifiserer seg, mens høyresida tydeligvis mener at man blir mer kreativ og spenstig hvis man ikke er sikker på å ha en ytelse i bunnen.

I dag er det renholdernes dag. Samtidig får vi meldinger om at det er en svært alvorlig situasjon for renholdere og andre ansatte i hotell- og restaurantbransjen. Mange personer som er ansatt i bemannings- og vikarbyråer, melder om at de presses uendelig hardt, at de har problemer med å få de lønningene de skal ha, og til å få dagen til å gå opp. Da er det verdt å merke seg at høyrepartiene ikke ønsker regionale verneombud for disse ansatte, og at noen av høyrepartiene også går mot tiltak når det gjelder ufrivillig deltid – og at de har en policy der de ønsker mer midlertidighet og vikarer. Det er en trussel mot den norske modellen og mot det samarbeidet som har gjort at også arbeidstakerorganisasjonene har tatt et stort ansvar i vanskelige tider for at norsk økonomi skal gå bra. Så der er det behov for sterkere tiltak og ikke flere svekkelser.

Det har vært en del kritikk mot tiltakene og omleggingen i forbindelse med betalingsordningen. Jeg merker meg at de partiene som reiser den sterkeste kritikken mot det her i dag, sjøl har veldig spesifikke forslag til hvordan de ønsker at denne omleggingen skal skje, uten at Brofossutvalget har fått uttale seg om det. Jeg synes at man får snakke med én stemme – enten får man mene at alt skal ligge der, eller så får man la være å komme med så spesifikke merknader som man gjør i forbindelse med dette budsjettet.

I innstillingen sier vi at kvalifiseringsprogrammet er et meget viktig tiltak mot fattigdom, og at regjeringen må følge opp, slik at alle i målgruppen for programmet får et tilbud i tråd med lovens krav. Det tror jeg er av de viktigste tiltakene mot fattigdom vi kan få til.

Jeg vil også peke på det alvorlige i Helsetilsynets rapport om sosialhjelpen fra februar. Der understreker hele komiteen at kommunene har et ansvar for å følge opp alle deler av lov om sosiale tjenester i Nav, med særlig oppmerksomhet på barnefamiliene. Denne rapporten viser at dette ikke skjer, og det må følges opp. Det er ikke rart at folk forblir i fattigdom og på sosialhjelp når de ikke får den hjelpen de skal ha.

Komiteen har også sagt at omleggingen av tilskuddene til vanskeligstiltes egne organisasjoner må bero til neste år, og at regjeringen må ta en dialog med disse organisasjonene for å finne et nytt system for å fordele disse pengene. Vi understreker også veldig sterkt at det foregår mange forsøk på det sosiale området og på oppfølging av vanskeligstilte. Det er svært viktig at de gode erfaringene, som gjør at folk faktisk kommer ut av en vanskelig livssituasjon, blir fulgt opp og blir alminnelig praksis i hele Nav, i både den kommunale og den statlige biten, og at dette får konsekvenser for hvordan etaten skal arbeide med vanskeligstilte i framtida.

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Monica Carmen Gåsvatn (FrP) [13:06:29]: Regjeringspartiene skriver i sine merknader at regjeringen fortsetter den brede innsatsen for bedre fordeling og mot fattigdom. Den særskilte innsatsen gjennom handlingsplanen mot fattigdom videreføres i 2012. Med det faktum at 6 500 flere barn lever i fattigdom, at vi har fått 10 144 flere sosialhjelpsmottakere på to år og med flere unge på uføretrygd, mener SV at regjeringens fattigdomspolitik har vært vellykket? Og: Er man fornøyd med denne utviklingen?

Karin Andersen (SV) [13:07:03]: Det vil alltid trenge sterkere innsats mot fattigdom. Det mener SV. Men når jeg ser på Fremskrittspartiets budsjett, som fjerner enda mer av ytelsen til enslige forsørgere og de fattigste og mest vanskeligstilte familiene i dette landet med over 1 mrd. kr, samtidig som man fjerner kvalifiseringsstøtten, som gjør at ca. 8 000 havner på sosialhjelp, man fjerner indi-

vidstøtten, man fjerner supplerende stønad til eldre som ikke kan arbeide, ville altså mange titusener flere havne rett på sosialhjelp med Fremskrittspartiets budsjett. Derfor er jeg glad for at det er denne regjeringen som styrer, og ikke en regjering med Høyre og Fremskrittspartiet.

Torbjørn Røe Isaksen (H) [13:07:59]: I Danmark har man fått en debatt de siste dagene om hvorvidt det lønner seg å jobbe. Det er jo interessant at representanten Andersen nevnte renholdernes dag. Hvis man sammenligner med en del lavinntektsgrupper – type renholder, SFO-assistent og barnehageassistent ser man at forskjellen på det å være i arbeidsmarkedet og å være utenfor arbeidsmarkedet kan bli forsvinnende liten.

Özlem Cekic, som er sosialpolitisk talskvinne for dansk Socialistisk Folkeparti – SVs søsterparti – har vært ute og tatt selvkritikk, bl.a. på at SFs kommunikasjonsavdeling fant et fattigtilfelle der det var utbetalt ca. 15 000 i kontantytelse etter skatt, og har nå i ettertid måttet innrømme at det ikke kan kalles fattig.

Det er ingen tvil om at det finnes fattige mennesker i Norge, men samtidig er det veldig interessant med denne debatten om hvor mye man skal ha når man står utenfor arbeidslivet, kontra hvor mye man har i arbeidslivet.

Kan vi forvente at representanten Andersen vil bidra til en tilsvarende debatt i Norge?

Karin Andersen (SV) [13:09:10]: Jeg bare avventer Høyres forslag om å kutte i ytelsene – for det må jo være det som er konsekvensen av det som ligger i den replikken som Høyre nå kommer med. SV kommer ikke til å gå inn for å kutte i ytelser, for det kommer ikke til å føre til at flere får arbeid.

Jeg merket meg også at Høyre, når de har argumentert hvorfor de er imot tiltak mot sosial dumping, sier at det er for å hindre konkurranse på lønn. Det handler om at renholderen og barnehageassistenten – som jeg har vært sjøl i 17 år – skal gå ned i lønn for å beholde jobben. Derfor får man mye større forskjeller i lønninger. Det mener SV er et dårlig forslag, fordi det øker forskjellene. Det gjør Norge til et dårligere land økonomisk sett og også når det gjelder å løse oppgavene i framtida. Den gode fordelingspolitikken vi har i Norge, både på lønn og på ytelser, at vi ikke lever i forskjellige verdener, gjør at vi i samfunnet har tillit og et mye tettere bånd som gjør at vi står mye sterkere enn man gjør i mange andre land.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [13:10:23]: Jeg må si at det undrer meg litt at man kan slå seg så mye på brystet når det gjelder den gode fordelingspolitikken, den gode kampen mot fattigdom.

Det er ikke noe nytt at Kristelig Folkeparti og SV er enige om mange forslag når det gjelder fattigdomsbekjempelse. Men det jeg er litt skuffet over, gjelder det å gjøre noe med situasjonen, og da må man være enig om virkelighetsbeskrivelsen, og sånn jeg ser det, har ting gått i feil retning. Når man ser på treårsperioden 2004–2006 og til i dag, har det blitt 6 500 flere fattige barn. Det er over 70 000 fattige barn i Norge.

Jeg kan ikke unngå å peke på lederkampen i SV, der Heikki Holmås er tydelig på at SV ikke har gjort nok, og at det må bli gjort mer. Kristelig Folkeparti har tatt initiativ til en nasjonal dugnad, for vi tror vi kunne gjort mye mer hvis vi hadde jobbet sammen.

Er det noe håp om at man snart kan begynne å ta et initiativ, at man i fellesskap kan komme med flere målrettede tiltak for å kunne gjøre enda mer for de fattigste i Norge?

Karin Andersen (SV) [13:11:29]: Ja, det er behov for å gjøre mer for de aller fattigste i Norge. Når jeg forsvarer den fordelingspolitikken vi har i Norge i dag, er det mot høyrepartier som ønsker at vi skal ha større forskjeller, og som fjerner noe av sikkerhetsnettet for de aller mest vanskeligstilte, f.eks. enslige forsørgere som trenger litt mer tid for å kvalifisere seg og kunne stå støtt i arbeidslivet framover.

Da er det vel sånn at man også kunne spørre representanten fra Kristelig Folkeparti om hvordan i all verden de har tenkt å få til en bedre fordelingspolitikk sammen med partier – store partier – som ønsker en mindre rettferdig fordelingspolitikk. Det vises jo gjennom de alternative budsjettene som har vært lagt fram. Vi er åpne for å diskutere tiltak mot fattigdom, spesielt barnefattigdom, men da kan man altså ikke samarbeide med partier som vil ta inntekten fra de fattigste barnefamiliene.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Arne Bergsvåg (Sp) [13:12:48]: Arbeidskrafta er vår suverent viktigaste ressurs for å byggja eit godt samfunn. Derfor meiner eg det er naturleg å starta mitt innlegg med det som er det viktigaste, nemleg eit solid næringsliv som skapar verdier.

Det viktigaste me som politikarar kan gjera, er:

1. Me må føra ein ansvarleg økonomisk politikk. Det gjer regjeringa. Europa lir i dag under uansvarleg politikk kombinert med eliteprosjektet felles valuta – eit prosjekt som nærast var dømt til å mislykkast.
2. Me må ha eit arbeidsliv der flest mogleg kan delta med si arbeidsevne på ordinære vilkår. Det vil seia at me har behov for ei streng arbeidsmiljølov, og me styrker innsatsen for at ho blir følgd opp, bl.a. gjennom eit styrkt arbeidstilsyn.
3. Me må føra ein politikk for å redusera sosiale forskjellar innan helse og levekår som reduserer fråvær og utstøying frå arbeidslivet. Samhandlingsreforma som skal gjennomførast frå 2012, har som eit mål å vri ressursinnsatsen frå reparasjon til forebygging. Det vil gi ei meir verdiskapande befolkning.

For Senterpartiet er det viktig å presisera at eit årsverk utført i det offentlege er like viktig og like mykje verdt som eit årsverk utført i privat sektor. Det er også viktig å seia at det offentlege skal ta minst like mykje ansvar for eit anstendig arbeidsliv som privat sektor.

Krisa i Europa og det store behovet for arbeidskraft gir nokre store utfordringar for oss som nasjon. Arbeidsinn-

vandring er i utgangspunktet eit gode, men i Noreg skal norske løningar og norske spelereglar gjelda. Arbeidsinnvandring gir press på norske velferdsordningar. Senterpartiet ser derfor fram til arbeidet med å følgja opp Brochmann-utvalets forslag.

Mange treng hjelp for å bli i arbeidslivet eller for å koma i arbeid og aktivitet. Nav er vår viktigaste reiskap. Eg trur at sjølv om mykje er bra i Nav, er det framleis eit stort forbedringspotensial. Ikkje minst må me sørgja for at Navs tilsette har ein skikkeleg datareiskap. Eg er derfor glad for at regjeringa har fullt trykk på dette. Lat meg òg samtidig få gi ros til dei tilsette i Nav, som gjer ein utmerkt innsats, sjølv om etaten får mykje kritikk.

Senterpartiet meiner det må vurderast på nytt om Nav er nok til stades i lokalmiljøet. Me meiner det er ein føresetnad for å lykkast med å vera ei heilskapleg og effektiv arbeids- og velferdsforvaltning at flest moglege avgjerdar ligg hos dei som møter brukarane. Ikkje minst for næringslivet er dette viktig. Me må våga å stilla spørsmål ved om det er hensiktsmessig at så mange saksbehandlarar er plasserte usynlege for brukarane i Navs forvaltningseiningar.

Regjeringa har endra dagens velferdssystem på mange sentrale felt: Ny alderspensjon og innføring av arbeidsavklaringspengar, og no er ny uføretrygd til behandling i Stortinget – viktige reformer som skal bidra til at fleire kjem i arbeid, og som skal gjera det enklare å kombinera arbeid og trygd.

Senterpartiet vil peika på eit tiltak som me må vurderast å utnytta betre, nemleg lønstilskott. Me har stor tru på at dette vil gjera terskelen inn på arbeidsmarknaden lågare for mange, og at det i tillegg vil hindra at folk fell ut av arbeidslivet. Me må ta lærdom av den danske modellen, som viste seg å vera så gunstig for både arbeidstakar og arbeidsgivar at ordninga ikkje er berekraftig. Det må vera ein klar føresetnad at ordinær tilsetjing skal vera hovudregelen i arbeidslivet.

Me behandlar budsjettet i ein situasjon der me har Europas lågaste arbeidsløyse. Det kan me vera stolte av, men me må samtidig vera audmjuke for dei utfordringane som vil koma. Eg er glad for at regjeringa er så oppteken av akkurat dette. Me har erfaringane frå 2008 og 2009 å byggja på. Også då var usikkerheita stor då budsjettforslaget blei lagt fram, og raskt forverra etterpå. I ettertid veit me at regjeringa reagerte raskt nok og tilstrekkeleg, slik at nedturen blei mindre enn i dei fleste andre land. Vår regjering og vårt politiske system bestod prøven med glans. Eg forstår at mange no er på vakt, og at media bruker plass på alle faresignal. Det er bra. Eg er tilfreds med at regjeringa beheld roa og avventar situasjonen, og at ho har tett kontakt med partane i arbeidslivet.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [13:18:11]: En av de viktigste oppgavene er å sikre et bærekraftig velferdssamfunn og ta vare på dem som faller utenfor. Det krever at vi har en ansvarlig økonomisk politikk, en politikk som er tilpasset næringslivet, og som kan sikre arbeidsplasser, og dermed har tanke for arbeidsmarkedet generelt. Det betyr en stadig bevissthet på hva som skjer ute i Europa, og en

sikkerhet for at Norge er i stand til å møte en eventuell framtidig krise.

Vi har lav arbeidsledighet i Norge. Det er bra. Samtidig er det mange mennesker som faller utenfor. Det er 217 000 mennesker som er registrert med nedsatt arbeidsevne. Det er et betydelig antall mennesker som i dag går på trygd. Noen av dem skal ut av arbeidslivet, men mange av dem ønsker å komme tilbake til arbeidslivet. Det betyr at det kreves en enda større innsats av oss for å hjelpe disse menneskene tilbake.

Nav generelt er et viktig virkemiddel til å kunne få disse menneskene tidlig avklart og få dem på kurs eller få dem tilbake igjen i arbeidslivet. Nav sier selv at dersom det ikke blir et økt antall tiltaksplasser, vil flere mennesker, til tross for regjeringens mål, ende på uføretrygd. Derfor øker Kristelig Folkeparti i sitt alternative budsjett antall tiltaksplasser med 5 000 for dem med nedsatt arbeidsevne. Jeg registrerer at Arbeiderpartiet mener at dagens nivå er et riktig nivå – det legges opp til 54 000 tiltaksplasser for neste år, samtidig som de endrer betalingsordningen uten konsekvensutredning. Jeg tror ikke det er riktig. Jeg tror vi trenger flere tiltaksplasser, og jeg tror vi trenger større forutsigbarhet for en endring som gjelder betalingsordningen. Derfor går Kristelig Folkeparti imot det og mener at det heller må utredes grundigere før en kommer tilbake eventuelt i revidert nasjonalbudsjett for 2012.

Arbeid er også veien ut av fattigdom. Det å kunne hjelpe mennesker til å ta vare på sin arbeidsplass eller komme tilbake igjen i arbeid betyr også en kamp mot fattigdom. De må settes i stand til å kunne jobbe. Det betyr satsing på rus, det betyr satsing på psykiatri, og det betyr også kursing for å kunne hjelpe dem tilbake. For kampen mot fattigdom er langt fra over. Mens de fleste av oss kan gå jula i møte med masse mat, gaver, familie og hygge, er det dessverre mange som faller utenfor. I dag er det ca. 70 000 barn som lever i vedvarende fattigdom. Det er 6 500 flere enn det var i 2004–2006. Derfor reagerer jeg når jeg leser innstillingen og hører innlegg der regjeringens partiene slår seg på brystet og skryter av den politikken som føres. For tallenes tale er klar: Det blir flere fattige, ikke færre. Derfor satser Kristelig Folkeparti ca. 1,5 mrd. kr ekstra på målrettede fattigdomstiltak i vårt alternative budsjett.

Vi har en egen pakke:

- overgang fra trygd til arbeid, der vi satser på nettopp arbeidsmarkedstiltak
- halvering av arbeidsgiveravgiften for lærlinger
- en aktiv næringspolitikk som skal sørge for at flere mennesker kan komme tilbake i arbeid

Vi har også en målrettet fattigdomspolitik, der vi fjerner egenandeler på noen tannhelse- og helsetjenester for de aller fattigste, og sosiale inkluderingstiltak i regi av frivillige organisasjoner, og vi følger opp rådet som Nav ga regjeringen om nettopp å øke sosialhjelpssatsene, for å hindre at mennesker lever så mye i fattigdom at de ikke har tid, mulighet og ressurser til å kunne tenke på sin egen situasjon. Dessuten har vi også behovsprøvede barnehagesatser, som skal gjøre det billigere for dem med lavest inntekt.

Kristelig Folkeparti går imot endringene i overgangsstønad. Vi ønsker ikke at det skal stilles aktivitetskrav

for overgangsstønad allerede når det yngste barnet er ett år. Det er fordi det fratar enslige forsørgere valgfriheten. Det er ikke alle som automatisk har en barnehageplass når barnet er ett år – det kan være at de får den midt i året. Uansett fratar det valgfrihet og forutsigbarhet for disse menneskene.

I dag, den 5. desember, er FN's frivillighetsdag. Når debatten raser om hva som er den norske modellen, eller hva som kjennetegner det norske velferdssamfunnet, vil jeg si at nettopp en sterk ideell sektor, frivilligheten, er noe av det som kanskje kjennetegner Norge mest. Derfor er jeg takknemlig for alle de frivillige, som gjør en fantastisk innsats for å inkludere flere mennesker og løse viktige fellesskapsoppgaver. Derfor burde også regjeringen vært villig til å bruke disse organisasjonene mer. Når en snakker om arbeidsinkludering, er jo nettopp det å få mennesker ut av f.eks. rus en av de viktige jobbene, og når vi ser at de ideelle institusjonene som ønsker og har mulighet til å ta imot flere pasienter, i dag ikke blir brukt, er det en feilaktig politikk. Regjeringen burde satse mer på frivillighet, ikke mindre.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Kari Henriksen (A) [13:23:29]: Jeg registrerer at samarbeidet mellom Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti i Kristiansand spriker i alle retninger, og Kristelig Folkeparti har store utfordringer i Agder, der de bytter solidarisk skjenkepolitikk med økt kontantstøtte og straffesystem for de syke, som skal trekkes i lønn ved fravær. Vi trenger ikke mindre, men mer arbeidskraft for å opprettholde velferden på dagens nivå. Kristelig Folkeparti kutter i sykepengene og har incentiver som fører til at flere blir stående lenger utenfor arbeidslivet. Denne politikken rammer tradisjonelt kvinner, syke og innvandrere hardt i form av dårligere karrieremuligheter, lavere lønn og at flere blir stående lenger utenfor arbeidslivet.

Mener representanten Ropstad at trekk i lønn ved sykefravær er solidarisk og inkluderende, og hvordan vil det føre til at kronisk syke kommer inn på arbeidsmarkedet? Og hvem mener Ropstad skal bære framtidens velferd, spesielt for de svake gruppene, når flere skal være hjemme over lengre tid i en tid der privat og offentlig velferd skriker etter folk?

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [13:24:30]: Her ble det mange spørsmål, og jeg må innrømme at det var ikke alt jeg heller skjønte, særlig når det gjaldt sykepengene, men det kan vi sikkert komme tilbake til senere. Men når det gjelder generelt politikken på familieområdet, som jeg iallfall registrerer at representanten Henriksen er opptatt av, er Kristelig Folkeparti tydelig: Vi vil prioritere familien først, og det betyr at f.eks. når det gjelder overgangsstønden, går vi imot endringer om aktivitetskrav allerede når barnet er ett år, for det betyr i realiteten at hvis du er enslig, har du ikke noe annet å gjøre enn å sende ungen din i barnehagen når den er ett år. Jeg tror ikke det er riktig at alle barn er like, slik at en kan sitte her og beordre noen inn i barnehagen. Men jeg er opptatt av at foreldre

skal komme seg i arbeid, og derfor er grensen i dag tre år.

Når det gjelder kontantstøtte i Kristiansand, er jeg stolt av at Kristelig Folkeparti i Kristiansand har klart å få gjennom lokal kontantstøtte. Det tror jeg bidrar til økt valgfrihet og trygge familier, og stabile familier og en trygg oppvekst er noe av det aller viktigste grunnlaget når en snakker om sosialpolitikk.

Karin Andersen (SV) [13:25:41]: Kristelig Folkeparti er opptatt av de vanskeligstilte barnefamiliene – det er jeg overbevist om. Men jeg er litt forundret over at de ikke har noen kritiske merknader til sine samarbeidspartnere, som fjerner hele ordningen, og også over at de selv setter seg mot at det skal være aktivitetskrav for familier med enslige forsørgere. Hvis vi ser på statistikken fra i fjor, er det slik at når det gjaldt mottakere med yngste barn på ett år eller eldre, var 74 pst. i aktivitet i form av utdanning eller arbeid ved utgangen av første halvår 2011. Av de aktive var 71 pst. i arbeid og 29 pst. under utdanning. Mener representanten at dette er feil? Ser han ikke at dette er en måte som bidrar til at disse barnefamiliene faktisk kommer seg ut av fattigdom på, at de kanskje må bruke litt tid på å skaffe seg utdanning og kvalifisering, og at det derfor kan være veldig lurt at de starter tidlig og får en trygghet for kvalifisert arbeid i framtiden?

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [13:26:49]: Jeg kunne absolutt vært med og skrevet merknader som er kritiske mot dem som ønsker å kutte i overgangsstøtten, for jeg tror, i likhet med representanten Karin Andersen, at den er viktig. Men det som dette bunner i, er det samme når det gjelder overgangsstønad som når det gjelder kontantstøtte. SV mener at ungene skal være i barnehagen når de er ett år. Jeg ønsker at det er familiene selv som skal bestemme det. Å stille aktivitetskrav allerede når barna er ett år, betyr at du i realiteten ikke har noen valgfrihet til å være hjemme med barnet dersom du ønsker det. Det som jeg synes er interessant, er at når en også fjerner kontantstøtten for toåringer, er det vel ca. 14 000 som mister den, samtidig som det legges opp til å bygge bare 10–20 pst. av det antallet i barnehageplasser, og det betyr i realiteten at det er enda flere mennesker som mister de 40 000 i året som kontantstøtten gir dem. Jeg tror at forslaget til SV med hensyn til å fjerne kontantstøtten bare vil føre til enda flere fattige.

Steinar Gullvåg (A) [13:28:03]: Nå har representanten Ropstad antakeligvis hørt på representanten Erikssons forhåpninger om å finne fram til et pensjonsforlik etter en eventuell valgseier for de borgerlige partiene i 2013. Nå er det ikke engang sikkert at Fremskrittspartiet kommer til å delta i slike samtaler. Men om så skulle skje, har jeg lyst til å høre hvilke forhåpninger Kristelig Folkeparti har i så måte. Eller spurt på en litt annen måte: Hva synes egentlig Kristelig Folkeparti om Fremskrittspartiets tilnærming til pensjonsutfordringene?

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [13:28:55]: Det er ingen hemmelighet at Kristelig Folkeparti er uenig med Frem-

skrittspartiet når det gjelder pensjon, og dermed kan jeg trygt si at jeg synes det er en uansvarlig tilnærming til pensjonen. For skal du ha et bærekraftig system som også sikrer framtidens generasjoner pensjon, måtte vi gjøre endringer. Vi har gjort gode endringer, som jeg tror vil føre til en mer bærekraftig pensjonsreform, eller pensjonssystem, samtidig som det også gir hver enkelt arbeidstaker gode incentiver til å kunne stå lenger i arbeid.

Når det gjelder Fremskrittspartiets politikk generelt, er det ting som Kristelig Folkeparti er uenig i, akkurat som det er med de rød-grønne. Derfor kommer Kristelig Folkeparti til å ha en god prosess i eget parti, der medlemmer, lokallag, fylkeslag og alle skal bli hørt, og vi skal ha en grundig runde. Jeg vil ikke gå inn i diskusjonen nå, men det jeg legger merke til også i budsjettet, er at Fremskrittspartiet og Høyre er med på viktige fattigdomssatsinger også, og jeg ser at Fremskrittspartiet løfter opp f.eks. bilstøtten og ikke minst også er de som er klarest når det gjelder servicehundene.

Presidenten: Replikskordskiftet er dermed omme.

Ola Elvestuen (V) [13:30:19]: Venstre er dessverre ikke representert i arbeids- og sosialkomiteen. Vi har således ikke hatt mulighet til å fremme Venstres posisjoner i innstillingen vi nå behandler. Vi har derfor valgt å stemme for regjeringens forslag til konkrete budsjettvedtak som konsekvens av at vårt forslag til alternativt statsbudsjett under rammeområde 7 falt i forbindelse med Stortingets behandling av finansinnstillingen. Vi har imidlertid enkelte rammeuavhengige forslag som er fremmet i salen i dag, og vi støtter også noen av de mindretallsforslagene som er fremmet i innstillingen.

Venstre er opptatt av tre viktige problemstillinger når det gjelder det politikk- og budsjettområdet vi diskuterer i dag. Det første og overordnede er å få flere i arbeid og få flere til å stå lenger i arbeid. Det andre er en målrettet kamp mot fattigdom, spesielt når det gjelder barn som lever i fattigdom. Det tredje er å omprioritere innenfor hele velferdsområdet slik at gode velferdsordninger sikres også for framtiden.

Skal vi klare å gjøre noe reelt med disse politikkområdene, må vi prioritere. Eller vi kan gjøre som regjeringen, å videreføre alt omtrent som før og håpe at utviklingen vil gå i rett retning nærmest av seg selv. Det er en farlig strategi, og det er lite eller ingenting som tyder på at det er bærekraftig eller virkningsfullt.

Venstres hovedprioritet i vårt alternative statsbudsjett er flere arbeidsplasser for å få flere i arbeid. Vi trenger et mer fleksibelt arbeidsliv. Venstre omprioriterer nær 9 mrd. kr i en storstilt satsing på å møte morgendagens utfordringer med å satse på nyskaping og deltakelse. Både når det gjelder de kortsiktige utfordringene knyttet til økonomisk uro i landene rundt oss, og når det gjelder de langsiktige utfordringene knyttet til en aldrende befolkning, er dette en riktig og nødvendig strategi.

Venstre bruker skattesystemet aktivt for å premiere arbeid og det å utvikle, drive og eie norske bedrifter og norsk næringsliv. Venstre foreslår også en rekke målrettede tiltak

over statsbudsjettets utgiftsside, både for å gjøre det lettere å starte og drive bedrifter, for å få flere av dem som står utenfor, inn i det ordinære arbeidslivet, og for å få folk til å jobbe lenger i tråd med intensjonene i pensjonsreformen. Dette er etter Venstres syn en helt avgjørende satsing for framtiden.

Vår offentlige velferd er helt avhengig av verdiskapingen i det private næringsliv og at initiativrike personer satser, tar risiko og omsetter ideer til handlinger. For Venstre handler det om å sette dem som våger, dem som satser og tar en risiko, først, og hensynet til systemet, regelrytteri og også fagbevegelsen i andre rekke. Derfor er Venstre spesielt opptatt av vilkårene for de selvstendig næringsdrivende, hvor en hovedsatsing er å bedre de sosiale ordningene.

En god næringspolitikk er den ene pilaren for å sikre framtidig velferd, den andre er å få flere av dem som i dag faller utenfor arbeidsmarkedet, i arbeid. Vi er helt avhengig av at flere velger å stå i arbeid lenger, og at vi lykkes med å inkludere langt flere i arbeidslivet. I dag er nesten 600 000 personer, eller 20 pst. av alle i arbeidsfør alder, på en eller annen trygdeytelse i stedet for å være i arbeid.

Det budsjettet som får flertall, medfører neppe at det blir noen færre fattige barn i Norge. Under denne regjeringen har det blitt 6 500 flere barn som lever i fattigdom – dette med en regjering som med stor patos skulle avskaffe fattigdommen. Det er i beste fall noen få forsøk på å lappe på situasjonen, mens de tiltak som virker – og som Venstre foreslår i sitt alternative budsjett – er totalt fraværende. Venstre foreslår bl.a. å bruke 760 mill. kr for å øke de veiledende sosialhjelpssatsene med 20 pst. Det betyr f.eks. 1 600 kr mer i måneden for en enslig sosialhjelpsmottaker med ett barn. Det skal ikke rare fantasien til for å forstå hva det vil medføre når det gjelder endret hverdag for dem det gjelder. Det er virkelig å sette folk først.

Jeg registrer at SVs Karin Andersen sendte ut en pressemelding sist uke hvor hun var helt enig i denne politikken. Likevel stemmer altså SV mot Venstres forslag om en opptrappingsplan av sosialhjelpssatsene. Det er ikke overraskende at SV sier én ting og gjør en annen, men det hjelper ikke dem som lever i fattigdom, og som trodde på SVs løfter før valget.

Jeg varsler at Venstre stemmer for mindretallsforslagene nr. 2–6 og 10 i innstillingen, og tar til slutt opp forslagene nr. 18–23, som er omdelt i salen.

Presidenten: Representanten Ola Elvestuen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Thor Erik Forsberg (A) [13:35:28]: Det er stort sett bred enighet på Stortinget om at vi må ha orden i økonomien og orden i eget hus for å holde arbeidsledigheten lav. Usikkerheten i Europa er betydelig.

Det er åpenbart ulike måter for partiene å få sine budsjetter til å gå i hop på. Hvis man ser på Venstres alternative budsjett, ligger det der an til at man får en redusert dagpengeutbetaling på ca. 540 mill. kr. Er det sånn at represen-

tanten Elvestuen og partiet Venstre har en annen innsikt i utviklingen av europeisk og amerikansk økonomi, eller er det en generell tillitserklæring til den rød-grønne regjeringens evne til å skape jobber og holde arbeidsledigheten lav som ligger til grunn for det?

Ola Elvestuen (V) [13:36:19]: Det er en tiltro til at Venstres alternative budsjett ville ført til flere arbeidsplasser. Det er et budsjett som er mer orientert mot det private næringsliv og små og mellomstore bedrifter. Vi har også punkter i vårt alternative budsjett hvor vi legger inn mer penger til flere lærere, bl.a. har vi lagt opp til 2 000 flere studieplasser. Så dette er en vurdering vi gjør, og en konsekvens av eget budsjettforslag.

Karin Andersen (SV) [13:36:59]: Jeg registrerer med glede at Venstre nå er enig med SV i at vi trenger høyere, og faste, sosialhjelpssatser. Men hvis man skal få det gjennomført, må man skaffe et flertall for det. SV fremmet dette da Venstre satt i regjering, men Venstre var svært imot en slik ordning. Jeg registrerer at de nå har forandret på det, og det er bra. Så skal vi fortsette å jobbe for det. Men jeg ser også at det Venstre foreslår i sitt budsjett, er å innføre den svenske modellen med fastsatte sykepengeperioder for ulike sykdommer. I Sverige raser det jo en stor debatt om dette, og det har vært utallige eksempler på mennesker som har blitt tvunget til å ta en såkalt fiktiv jobb, altså at du må ta en hvilken som helst tenkt jobb. Hvis du kunne tenke deg å ha jobben, men ikke kan gå i den, og heller ikke kan gå tilbake til ditt ordinære arbeid – faktisk ikke til noe reelt arbeid (presidenten klubber) ... Det forundrer meg at Venstre ønsker (presidenten klubber igjen) den svenske ordningen.

Ola Elvestuen (V) [13:38:07]: Det som er vårt forslag, er at vi skal ha den svenske modellen med normerte sykmeldingsperioder, altså mer standardiserte regler for type sykdom – sånn sett en hjelp inn mot legene.

Så er det riktig at vi også har et forslag om at man kutter sykelønnsperioden fra tolv til elleve måneder. Det treffer bare omtrent 3 pst. av dem som er sykmeldt. Og når du har vært sykmeldt i elleve måneder, handler det om at du må over på andre ordninger og ikke forbli i den sykmeldingssituasjonen.

Så er det riktig at vi trenger å gjøre noe med utgiftene til sykelønn. Det tror jeg er en felles oppfatning alle partier har. Dette er små tiltak, som vil føre til noe innstramning.

Steinar Gullvåg (A) [13:39:11]: Jeg tillater meg å følge opp det spørsmålet representanten Karin Andersen stilte vedrørende forslag nr. 21, der man ber regjeringen innføre normerte sykmeldingsperioder etter svensk modell.

Mitt spørsmål er følgende: Har det noen betydning for Venstre at dette faktisk bryter inn i avtalen om inkluderende arbeidsliv som er inngått mellom partene i arbeidslivet, og som faktisk er en ganske skjør avtale, men like fullt en av de viktigste avtalene vi har i norsk arbeidsliv?

Kort sagt: Har det noen betydning for Venstre at det er

slik, og at man her bryter inn i en inngått avtale mellom partene?

Ola Elvestuen (V) [13:39:59]: Vi trenger å få ned utgiftene til sykelønnsordningen. Det å innføre en ordning med normerte sykmeldingsperioder er jo også sånn sett en støtte til legene når det gjelder hvordan de skal vurdere hvor lang sykmeldingsperiode den enkelte arbeidstaker skal ha i en situasjon der man er syk. Jeg mener dette er et målrettet tiltak som kan være en støtte til legene i deres arbeid. Det kan føre til at man får et enklere system; et system hvor man riktignok også kan få ned noe av utgiftene.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [13:40:50]: I forrige uke var jeg i Brussel og hadde samtaler med sentrale aktører i EU, og disse tegnet et dystert bilde av Europa. Den økonomiske og finansielle situasjonen i EU er meget alvorlig. Arbeidsledigheten stiger i mange EU-land, spesielt blant unge. Det er vanskelig å se for seg en snarlig vei ut av uføret som mange land er kommet i. Sammenliknet med Europa er Norge en rolig øy i et opprørt hav. På tross av opposisjonens gjentatte kritikk viser den gode situasjonen i Norge at regjeringen fører en fornuftlig politikk for arbeidsliv og næringsliv. Den norske modellen, som vi er de fremste forsvarerne av, står seg bra i en turbulent tid.

Arbeidsmarkedet i Norge har, i motsetning til i mange andre land, bedret seg så langt i 2011. Antall sysselsatte personer har økt med 18 000 i perioden juni–september i år, og med hele 50 000 det siste året. Den klare bedringen vi så i første halvår, har imidlertid mistet noe av sin kraft etter sommeren. Arbeidsledigheten har holdt seg nokså stabil gjennom høsten.

Arbeidsmarkedet i Norge vil unektelig bli påvirket av de internasjonale konjunktorene. Vi er imidlertid godt rustet til å møte en vanskeligere situasjon på arbeidsmarkedet. Vi har handlingsrom i den økonomiske politikken. Regjeringens aktive arbeidsmarkedspolitikk vil kunne tilpasses til endrede behov.

Et hovedmål for regjeringen er å få flere i arbeid og aktivitet. Regjeringen vil opprettholde et fortsatt høyt antall tiltaksplasser i 2012. Bevilgningen til arbeidsmarkeds tiltak gir rom for om lag 71 200 plasser i gjennomsnitt i 2012, hvorav 17 000 plasser for ledige og 54 200 plasser for personer med nedsatt arbeidsevne. Vi foreslår å øke tiltaksnivået for personer med nedsatt arbeidsevne med om lag 1 000 plasser. Ordningen med tidsubestemt lønnskudd foreslås videreført i 2012. Jeg registrerer at opposisjonen har foreslått økninger i arbeidsmarkedstiltakene, men stiller meg tvilende til om dette vil utgjøre den store forskjellen på sysselsettingen og for de arbeidslediges muligheter på arbeidsmarkedet, når vi samtidig ser på de andre tingene de foreslår i budsjettet.

For å kunne ha bedre informasjon om effektiviteten i oppfølgingen og avklaringen av arbeidsledige vil regjeringen sette i gang et forsøk hvor Arbeids- og velferdsetaten i større grad gjennomfører avklarings- og oppfølgingstje-

nester i egen regi som alternativ til kjøp av slike tjenester i form av tiltak fra eksterne leverandører.

I Soria Moria II varslet regjeringen en egen jobbstrategi for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Med den nylig framlagte jobbstrategien foreslår regjeringen et krafttak for å få flere i jobb og færre på stønad. Hovedmålgruppen for 2012 er personer under 30 år med nedsatt funksjonsevne, som er i overgangen mellom utdanning og jobb. Vi har fått med oss partene i arbeidslivet og funksjonshemmedes organisasjoner på denne satsingen. Aldri før har det vært satset så målrettet på denne gruppen. Jobbstrategien er en langsiktig og målrettet strategi. Av det totale tiltaksnivået skal om lag 500 plasser benyttes til jobbstrategiens hovedmålgruppe. Tilretteleggings- og oppfølgingstilbudet styrkes gjennom egne forsøk og ved utvidet bruk av tilretteleggingsgarantier med en fast kontaktperson i Arbeids- og velferdsetaten. I alt styrkes Arbeids- og velferdsetaten med 40 nye stillinger til denne strategien.

Regjeringen foreslår å utvide ordningen med gruppe 2-biler til å gjelde barn og unge med sterkt begrenset gangfunksjon. Dette vil gi familiene som omfattes, en lettere hverdag. Jeg er glad for at en samlet komité støtter dette forslaget. Jeg har også varslet en gjennomgang av bilstønadordningen.

Arbeids- og velferdsetaten er en av neste års budsjettvinnere. Vi foreslår å bevilge 220 mill. kr til oppstart av programmet for en helt nødvendig IKT-modernisering i etaten. Moderniseringsprogrammet er en framtidsrettet og viktig satsing, som også vil gi bedre tjenester og kortere saksbehandlingstid for brukerne og samarbeidspartnerne. Videre foreslås det å styrke driftsbevilgningen til Arbeids- og velferdsetaten reelt med om lag 300 mill. kr sammenlignet med saldert budsjett for 2011. Denne styrkingen legger bl.a. til rette for at de økte driftsutgiftene til IKT ikke rammer kapasitet og kvalitet på tjenesten til brukerne. Økt driftsbevilgning til IKT er nødvendig for å sikre god forvaltning og fortsatt stabil drift av dagens IKT-systemer i etaten.

Regjeringen foreslår å reversere utvidelsene i dagpenge- og permitteringsregelverket som ble innført i forbindelse med finansuroen. Den bedrede situasjonen på arbeidsmarkedet gjennom året tilsier at det ikke er samme behov som før for å beholde utvidelsen av dagpenge- og permitteringsregelverket. Hvis situasjonen på arbeidsmarkedet derimot skulle endre seg, er regjeringen klar til å sette inn nødvendige tiltak på nytt.

Regjeringens arbeids- og velferdspolitikken har som et hovedmål at flere skal ta del i arbeidslivet. Det gjelder bl.a. en ny og forsterket IA-avtale, innføring av arbeidsevnevurderinger og aktivitetsplan, arbeidsavklaringspenger, forsøk med tidsubestemt lønnskudd og kvalifiseringsprogrammet. Innsatsen på dette området bidrar til å sikre en fortsatt høy sysselsetting i Norge sammenlignet med de aller fleste andre land.

Et arbeidsliv med plass til alle forutsetter at arbeidsforhold og arbeidsmiljø medvirker til god helse og arbeidsevne for den enkelte gjennom hele yrkeslivet. Som det framgår av arbeidslivsmeldingen, arbeider de fleste under svært gode forhold i Norge.

Det er beklageligvis enkelte bransjer, som f.eks. renholdsbransjen, som er preget av mange useriøse virksomheter og sosial dumping. Faren er at dette kan bre om seg og undergrave det gode arbeidslivet vi kjenner i Norge. Det er også bakteppet for vår styrking av Arbeidstilsynet de siste årene. Som oppfølging av dette har vi foreslått å styrke Arbeidstilsynet med 20 mill. kr i 2012 til å iverksette en godkjenningsordning og tettere oppfølging av renholdsbedriftene. Regjeringen har også foreslått å videreføre styrkingen på 10 mill. kr til Arbeidstilsynet, som ble vedtatt i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett i år, til en tettere oppfølging av bemanningsbransjen.

Vår felles innsats mot sosial dumping kan ikke bare gjøres gjennom Arbeidstilsynet; også politiet, Skatteetaten, Mattilsynet og de regionale verneombudene er viktige i kampen mot sosial dumping. Vi trenger et godt organisert arbeidsliv med sterke fagforeninger og en organisert arbeidsgiverside for å møte utfordringene med useriøse virksomheter. Derfor blir det helt feil når opposisjonen vil svekke fagbevegelsens rolle, bl.a. ved å foreslå kutt i fagforeningsfradraget.

Opposisjonens politikk vil etter min mening forrykke en finstemt balanse i det norske samfunnet på minst to områder. På arbeidslivsfeltet ønsker Høyre og Fremskrittspartiet å gi mer makt til arbeidsgiverne på bekostning av arbeidstakerne. Vi ønsker en arbeidsmiljølov med godt stillingsvern og forsvarlige arbeidstidsbestemmelser. De vil svekke disse bestemmelsene og åpne opp for mer midlertidige ansettelser. I skatte- og fordelingspolitikken ønsker Høyre og Fremskrittspartiet å gi skatteuttak til dem med høyest inntekt og størst formue. Deres fordelingsprofil er ikke god. De to største opposisjonspartiene budsjettalternativer bærer også preg av urealistiske kutt og påplussinger som skal skape begeistring heller enn å dekke realistiske behov. Fremskrittspartiets kutt i dagpenger, sykepengene, supplerende stønad til personer over 67 år og uføretrygden er både urealistisk og usosialt.

Pensjonsreformen trådte i kraft den 1. januar 2011, og den gir gode incentiver for folk til å stå lenger i arbeid. Over tid vil dette kunne gi økt yrkesaktivitet etter fylte 62 år. Samtidig kan den enkelte selv velge når han eller hun skal ta ut alderspensjon og hvor mye. I 2011 er det mange som har tatt ut tidlig alderspensjon. Samtidig er om lag seks av ti fortsatt i arbeid. Reglene for uttak av alderspensjon er nøytralt utformet; tidlig uttak av pensjon gir lavere årlig pensjon framover. Folketrygdens utgifter over tid påvirkes derfor i liten grad av om pensjonen tas ut før eller etter 67 år.

Utsiktene internasjonalt blir stadig mer usikre. For å møte denne usikre framtiden er det bra at vi har lagt fram et budsjett for 2012 som kan bidra til å holde sysselsettingen oppe og arbeidsledigheten lav.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Robert Eriksson (FrP) [13:50:25]: Under finansdebatten var statsministeren ganske tydelig på at man på bakgrunn av den uroen som var i Europa, kunne forvente økt ledighet i Norge. Spesielt har vi registrert dette når

det gjelder eksportnæringene, som sliter med oppdrag, og som melder at ordrebøkene deres begynner å bli tomme. De er i en situasjon der de frykter at de må begynne å permittere. Det betyr at veldig mange ansatte i de bedriftene i dag går rundt og lurer på om de har en jobb etter jul eller ikke, eller om de går ut i permittering. Hvorfor vil regjeringen endre på permitteringsreglementet når man samtidig erkjenner at den situasjonen kan inntreffe, men i statsbudsjettet fortsatt velger å fastholde tall og opplysninger som er over et halvt år gamle, i stedet for å ta inn over seg de nye opplysningene som man her har? Hvorfor ønsker man ikke å opprettholde dagens regelverk for permittering som også vil føre til lavere ledighet?

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [13:51:28]: Det er altså slik at de siste tallene vi har fått fra Nav, viser at ledigheten i Norge fortsatt går ned, men den går mindre ned nå enn tidligere i år. Det er utgangspunktet. Så har vi hatt tiltak som ble iverksatt i en periode hvor vi hadde stor ledighet i Norge. Det vi er opptatt av, er at vi skal ha et godt handlingsrom for å iverksette de riktige tiltakene på det riktige tidspunktet, og når det er nødvendig. Det viste denne regjeringen at den gjorde veldig godt ved forrige finanskrisen. Derfor mener vi at de tiltakene som man særlig satte inn i en periode med veldig høy ledighet, er det riktige å ta ned nå. Men vi er helt tydelige på at hvis denne positive utviklingen som vi nå har, snur – og det er mange faresignaler; jeg er helt enig med representanten Eriksson i det – skal vi gjøre en totalvurdering og komme tilbake til behovet for igjen å ha disse tiltakene på bordet.

Presidenten: Ønsker Robert Eriksson ordet til en replikk nr. 2 ...

Robert Eriksson (FrP) [13:52:27]: Ja takk.

Presidenten: ... så får han det.

Robert Eriksson (FrP) [13:52:37]: Da har jeg lyst til å stille et spørsmål om et annet tema, nemlig Nav.

Fortsatt er det jo sånn at vi opplever mange henvendelser – iallfall gjør undertegnede det – fra brukere som mener at Nav ikke fungerer tilfredsstillende, at det fortsatt er trøbbel med å nå saksbehandler, at det tar lang tid før sakene blir ferdigbehandlet. Jeg registrerer også nå at kommunene har problemer med å få refundert sykelønnen – dvs. de får refundert sykelønnen, men det tar lengre tid nå før de får refundert den, enn det gjorde tidligere.

Med tanke på at saksbehandlingstiden ikke går så mye ned som vi ønsker – brukere opplever de samme problemene som de har gjort hele tiden – har også regjeringen tidligere varslet at man ønsker å vurdere et Nav-ombud. Det sa man allerede i 2009, det står i Soria Moria II-erklæringen. Ingen ting har skjedd så langt. Så mitt spørsmål er: Når vil regjeringen være ferdigvurdert i det spørsmålet? Det har tatt to år. Hvor langt har man kommet i vurderingen, og når kan vi forvente at vi får en sak fra regjeringen med tanke på det spørsmålet?

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [13:53:44]: Det er riktig som representanten Eriksson sier, at ting går faktisk langt bedre i Nav. Det går ikke så godt som vi skulle ønske – de har fortsatt en vei å gå – men det går, som representanten sier, bedre.

Så har vi i Soria Moria-erklæringen, som også representanten viser til, sagt at vi skal vurdere et velferdsombud. Jeg har brukt tid på denne saken, for jeg er opptatt av å se rettssikkerheten til Nav-brukerne helhetlig, ikke bare knyttet til spørsmålet om ombud eller ikke. Dette er faktisk en ganske stor og sammensatt sak, bl.a. fordi en av de utfordringene vi har knyttet til Nav i årene framover, er å ha høy og god kompetanse og å ha de riktige ressursene på de riktige stedene. Så en av de vurderingene jeg må gjøre i forbindelse med dette, er om det å ha f.eks. flere typer ombud rundt omkring i Norge vil være god bruk av ressursene, eller om vi skal ha et system hvor Nav i større grad selv kan gjøre deler av den jobben, slik at de får god læring av de feilene de gjør.

Jeg vil snarlig komme tilbake – det har jeg sagt – også til Stortinget.

Presidenten: Presidenten har fått inn to henvendelser om replikk fra Høyre. Høyre får én replikk. Hvis presidenten har forstått det riktig, er det representanten Sylvi Graham som skal ha den replikken.

Sylvi Graham (H) [13:55:03]: Man kan jo alltså håpe på å få to replikker.

Statsråden, og Høyre, mener at arbeidslinjen er viktig. Å falle utenfor arbeidslivet er først og fremst et problem for den enkelte. Vi vet at arbeid og livskvalitet henger nært sammen, og vi vet også at arbeid bidrar til fellesskap og aktiv deltagelse. Manglende tilknytning til arbeidslivet er den viktigste årsaken til den nyfattigdommen som vi ser i Norge i dag, og til manglende inkludering av innvandrede. Dessuten: Dersom vi skal kunne forsvare dagens velferdssamfunn, er det helt sentralt at alle som kan, er med og bidrar.

Jeg er glad for at Høyre og Arbeiderpartiet står sammen gjennom arbeidslinjen, selv om vi av og til lurer litt. Men Arbeiderpartiet er én ting, og regjeringen er kanskje noe annet. Vi fikk med oss i NRK den 28. november at representanten Andersen fra regjeringspartner SV sa at regjeringen var «gjerrig» fordi man ikke ville øke sosialhjelpssatsene. Hva synes statsråden om at politikerne som representerer arbeidslinjen, karakteriseres som gjerrige?

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [13:56:12]: Regjeringen har vært tydelig på at vi ønsker et sosialhjelpssystem slik vi har det nå. Det som er viktig for meg, er at dette er veiledende satser, og det åpner altså for individuelle tilpasninger hos kommunene. Det er veldig viktig. Vi vet at i snitt ligger også utbetalingene noe over de veiledende satsene. Men nettopp fordi vi er opptatt av at sosialhjelp ikke skal bli en langtidsytelse – sosialhjelp er noe man skal ha en kort periode – skal det være veiledende satser.

Så kan vi alltid diskutere hvorvidt de satsene er sjene-

røse eller ikke, og jeg registrerer at medlemmer av regjeringspartiene mener at de burde være mer sjenerøse. Mye kan også tyde på at en del kommuner burde være mer sjenerøse. Vi har sett eksempler på kommuner som har ligget langt under det de burde. Derfor har også regjeringen innført en tilsynsordning. Den har nå fungert i to år, og det er viktig at vi følger den opp, for den viser nettopp at noen kommuner trenger den type tilsyn. Der er jeg helt enig med representanten Andersen i at vi må passe på at kommunene faktisk oppfyller det kravet som er i loven når det gjelder sosialhjelp.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [13:57:21]: En registrerte jo at statsminister Stoltenberg og daværende LO-leder Gerd-Liv Valla gikk turer rundt Sognsvann, og på den måten fikk de gjennomslag for en god del viktige tiltak for LO.

I den siste tiden har jeg registrert at Nav – som jo på en måte er om ikke LO for arbeidsministeren, så iallfall en god venn for henne, regner jeg med, Nav er veldig viktig for arbeidsministeren – har kommet med en del råd. Det ene er f.eks. at hvis en ikke øker tiltaksnivået, vil det bli flere uføretrygdete. Det regner jeg med er et ganske relevant råd. Det andre er at for å få flere mennesker ut av fattigdom, må en øke sosialhjelpssatsene. For hvis de fremdeles er så lite sjenerøse som de er i dag, er det fattigdommen generelt – det at noen er i en så vanskelig situasjon – som gjør at en holdes utenfor arbeid, og ikke sosialhjelpssatsene i seg selv. Så mitt spørsmål er egentlig: Kunne ikke arbeidsministeren ha tenkt seg å begynne å gå turer med Nav-lederen, eller iallfall begynne å lytte til rådene fra Nav?

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [13:58:30]: Jeg kan forsikre om at jeg har tett og nær kontakt med Nav og ledelsen i Nav – det er en del av min jobb – men vi er ikke nødvendigvis alltid enige av den grunn. Vi jobber i fellesskap for å gjøre Nav bedre.

Så mener jeg at regjeringen har et godt tiltaksnivå. Jeg har lyst til å sitere Torbjørn Røe Isaksen når det gjelder bistandsdebatten – han har i dag et veldig godt innlegg i Dagsavisen:

«Den gjøres om til en debatt om hvor mye vi legger inn, ikke om hva vi får ut.»

Det kunne også vært brukt på tiltaksdebatten og ikke bare på bistandsdebatten. Som representanten skjønner, hadde jeg regnet med at han skulle stille meg det spørsmålet.

Poenget er i hvert fall at vi har et høyt nivå, mener jeg, og så er jeg veldig opptatt av at vi også må gjøre andre ting enn bare generelt å øke det nivået. En av de tingene vi gjør i budsjettet nå, er f.eks. å legge inn 40 mill. kr for at man kan prøve ut at Nav i større grad selv driver med den type jobbformidling. Også i jobbstrategien ligger det inne som et viktig prinsipp. Det tror jeg er viktig, det er det som er veien å gå i tillegg til å ha et høyt tiltaksnivå.

Ola Elvestuen (V) [13:59:47]: Regjeringen har en sterk omsorg for landets arbeidstakers sosiale rettighe-

ter. Men det fremstår ikke som om det er like sterk omsorg for selvstendige næringsdrivendes sosiale rettigheter. Venstre har etterspurt det mange ganger, også hos statsministeren. Vi har bl.a. et sitat fra statsministeren her, hvor han svarer:

«Vel, vi har gjort noen forbedringer, vi ser på om vi skal gjøre ytterligere forbedringer.»

Venstre er bekymret for at når man sier man skal «se på» noe, forsvinner det fort i en skuff, men det kan jo hende at vi tar feil. Mitt spørsmål til statsråden er derfor: Hvordan går det med denne vurderingen? Når kan vi eventuelt forvente oss forbedringer? Og må de selvstendig næringsdrivende også denne gang finansiere dette selv?

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [14:00:36]: For det første vil jeg bare understreke at det ikke er noen motsetning mellom å være opptatt av velferdsgodene for arbeidstakerne og å være opptatt av næringsdrivendes interesser. Som man for så vidt ser i budsjettet, ligger det ikke noen nye løft i det. Så jeg kan bare si det samme som statsministeren så riktig sa, at dette skal vi se på. Men som representanten selv sier, ligger det i det at vi ikke har tatt noen nye grep i dette budsjettet. Så representanten får vente og se hva som kommer i løpet av året og i neste års budsjett.

Presidenten: Replikskiftet er omme.

Statsråd Audun Lysbakken [14:01:30]: Arbeidet for å bedre situasjonen for personer med nedsatt funksjonsevne inngår som en del av regjeringens samlede arbeid for å motvirke diskriminering og fremme likestilling.

Utgangspunktet er regjeringens politiske plattform, hvor det slås fast at vi ønsker å bekjempe alle former for diskriminering, og at vi vil arbeide for likebehandling.

Alle skal ha muligheter til å utnytte sine evner og til å leve et godt liv uavhengig av kjønn, sosial bakgrunn, religion, seksuell orientering, etnisk bakgrunn eller funksjonsevne.

Vår regjering har satt seg høye mål på dette området. Diskrimineringslovgivningen er forsterket, og det er utviklet et sett av handlingsplaner med ulike typer tiltak for systematisk å fremme disse målene. Arbeidet tar høyde for at diskriminering også skjer på tvers av diskrimineringsgrunnlag. Personer med nedsatt funksjonsevne har også kjønn, de har ulik etnisk bakgrunn og seksuell orientering, og alt dette kan virke inn på hvordan diskrimineringen arter seg.

For personer med nedsatt funksjonsevne kan diskrimineringen skyldes flere forhold. Vi ønsker å arbeide for å motvirke diskriminering og fremme likestilling enten dette skyldes fysiske barrierer, holdninger eller manglende hjelp til dem som trenger praktisk bistand for å fungere i samfunnet.

Jeg har i denne sammenheng lyst til å framheve to områder som vi satser på i politikken for personer med nedsatt funksjonsevne. Det første er politikken for mennesker med utviklingshemning. Jeg la i fjor fram informasjons- og utviklingsprogrammet Mennesker med utviklingshemning skal heller ikke diskrimineres! Det var laget i sam-

arbeid med flere departementer, organisasjonene til mennesker med utviklingshemning og deres pårørende og andre berørte organisasjoner. Programmet har bidratt til å skape ny oppmerksomhet om målene for politikken for mennesker med utviklingshemning, debatt om gjennomføring av den og et nytt fokus på de rettighetene mennesker med utviklingshemning har og skal ha i vårt land, i våre kommuner.

Jeg er derfor glad for at helse- og omsorgskomiteen i en enstemmig innstilling den 15. november understreker at «målene for ansvarsreformen ligger fast». Komiteen går også enstemmig inn for at

«det må gjennomføres en helhetlig utredning som vurderer resultatene av ansvarsreformen fra 1991 og levekårssituasjonen for brukere og pårørende, og at det i lys av denne vurderes tiltak for hvordan livsvilkårene for denne gruppen kan bedres».

Stortinget skal behandle den innstillingen i morgen, men jeg kan allerede her forsikre at vi i mitt departement kommer til å gjøre alt det vi kan for at utredningsarbeidet skal bidra til at mennesker med utviklingshemning skal få de gode levekårene som de ble forespeilet gjennom reformen.

Mens utredningsarbeidet pågår, må vi ikke legge til side det arbeidet vi er i gang med. Informasjons- og utviklingsprogrammet gjelder fortsatt. Det omhandler bl.a. selvbestemmelse og brukerinnflytelse, bolig, skole, arbeid og fritid. De planlagte tiltakene vil bli gjennomført.

Det andre området jeg vil framheve, er universell utforming.

Også her har regjeringen satt seg ambisiøse mål. Jeg er glad for at komiteen støtter handlingsplanen for universell utforming, og jeg er enig i at det bør arbeides videre med forskrifter om tidsfrister for universell utforming av eksisterende kategorier av bygg.

Som komiteen også peker på, er det plan- og bygningsloven som har hjemmel for å gi slike forskrifter. Jeg er kjent med at Kommunal- og regionaldepartementet arbeider med dette, og at det bl.a. er utført analyser av kostnader ved universell utforming av ulike bygningskategorier og tidsfrister.

Arbeidsgiveres plikt til å jobbe aktivt for å fremme likestilling på arbeidsplassen er et av de viktigste virkemidlene vi har i arbeidet for at flere personer med nedsatt funksjonsevne skal kunne inkluderes i arbeidslivet.

Både Diskrimineringslovutvalget og Likestillingsutvalget har fremmet forslag om å styrke aktivitetsplikten og kontrollen med at plikten blir overholdt. Disse forslagene vurderer vi nå i forbindelse med arbeidet med ny diskrimineringslovgivning. Vi tar sikte på å fremme en lovproposisjon før denne stortingsperioden er omme.

Tilskuddet til funksjonshemmedes organisasjoner er i regjeringens budsjettforslag økt med 5 mill. kr, og jeg er glad for at komiteen støtter det. Samlet tilskudd i 2012 blir dermed 166,4 mill. kr.

Til komiteens merknader vil jeg si at tilskuddsordningen nå er til evaluering. Det betyr at også ungdomsorganisasjonenes mulighet til på selvstendig grunnlag å søke støtte vil bli vurdert.

Til slutt: Jeg skjønner godt at både komiteen og de funksjonshemmedes organisasjoner er utålmodige etter at Norge skal ratifisere FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne. Den formelle hindringen for det vil være ryddet av veien når den nye vergemålsloven blir satt i kraft, og det legger regjeringen opp til skal skje den 1. juli 2013. Avgjørelsen om å fremme en proposisjon må ses i sammenheng med det. Det er Utenriksdepartementet som har ansvar for å fremme saken for Stortinget. Jeg vil komme tilbake til det.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torbjørn Røe Isaksen (H) [14:06:54]: Tilretteleggingsarbeidet er et arbeid hvor, som komiteens merknader viser, det er ganske bred politisk enighet om hva man ønsker å gjøre. Men så er utfordringen å følge opp vakre ord med bevilgninger og penger.

En viktig ordning er det som heter brukerstyrt personlig assistent, som i dag er et kommunalt ansvar, med den konsekvens at det er veldig store forskjeller fra kommune til kommune. Noen kommuner har veldig gode ordninger, andre kommuner har veldig dårlige ordninger. Samtidig er det en ordning som veldig godt illustrerer at noen trenger litt mer for å få like mye.

Arbeidet med å gjøre det til en nasjonal rettighetsfestet ordning ble startet under Bondevik II-regjeringen. Det har – så vidt jeg kan registrere – foreløpig skjedd veldig lite under denne regjeringen. Er statsråden enig i at brukerstyrt personlig assistent er en god ordning, at det burde være en rettighet? Og hva vil regjeringen i så fall gjøre med det?

Statsråd Audun Lysbakken [14:07:52]: Jeg er enig i at brukerstyrt personlig assistent er en god ordning. Det er en ordning som har gitt mange mer frihet over eget liv, egen hverdag, som er med på å hindre og bygge ned nettopp noen av disse barrierene som vi snakker om, og som gjør det lettere å fungere i hverdagen og delta i samfunns livet. Som representanten er kjent med, er dette en diskusjon som har vært oppe flere ganger i løpet av den siste perioden. Helse- og omsorgsministeren har ansvaret for den prosessen, og hun vil helt sikkert komme tilbake til Stortinget med sine synspunkter på dette og sitt utgangspunkt for videre arbeid med den saken. Men det er ingen uenighet mellom noen partier i denne sal, tror jeg, om at brukerstyrt personlig assistent er en god ordning, og at vi ønsker at så mange som mulig skal ha tilgang til den type løsning.

Robert Eriksson (FrP) [14:08:57]: Jeg drister meg også til å utfordre statsråden, ettersom han også er barne- og likestillingsminister, når det gjelder en problematikk som veldig mange opplever i forbindelse med fødselspermisjon. La oss ta et par med et lite barn, der mor har fødselspermisjon i ni måneder og går ut i arbeidslivet, mens far er på omskolering gjennom Nav og mangler noen måneder på å være ferdig med omskoleringen. Vedkommende må da – hvis han skal gå ut i fødselspermisjon – avbryte

omskoleringen og ta hele det siste året på nytt om ett år, ellers mister han retten til fødselspermisjon. I det tilfellet betyr det at mor må vente med å gå tilbake til arbeidslivet og ta ulønnet omsorgspermisjon i flere måneder for å få det til å gå i hop.

Mener statsråden at dagens regelverk på dette området er svært kronglete og uoversiktlig, og heller ikke tjenlig for å få folk raskere ut i arbeidslivet?

Statsråd Audun Lysbakken [14:09:59]: Jeg kjenner også til den enkeltsaken fra mediene, men ikke noe utover det, så det er vanskelig å gå inn i akkurat det eksemplet. Men vi har en rekke eksempler på at det er behov for forenkling av Navs regelverk og praksis når det gjelder foreldrepermisjon. Derfor har jeg satt i gang en gjennomgang av regelverket for å se hva vi kan gjøre for å forenkle prosedyrene rundt dette. Det krever mye ressurser hos Nav. Vi ser også eksempler på at det bl.a. har vært fedre som har mistet permisjon på grunn av at de har søkt for sent; det har vært uklarheter rundt informasjonsbiten. Alt dette er jeg i tett dialog med Nav om for å få til bedre løsninger, i tillegg til at vi ser vi på selve regelverket.

Det er også viktig, mener jeg, å peke på at ordningen er fleksibel; det er mulig å ta ut permisjon over lang tid – opp til tre år. Så det er også mulig for en del foreldre å løse noen av de problemene som kommer opp i mediene.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [14:11:14]: Jeg vil tilbake til det som statsråden avsluttet sitt innlegg med, nemlig ratifiseringen av FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne. Som saksordfører på det kapitlet kan jeg avsløre at den teksten som står der, ikke er funnet opp i år; den har nemlig stått der i flere år. Hvis jeg skal være ærlig, så er det litt frustrerende at det har tatt veldig lang tid. Den ble undertegnet for fire og et halvt år siden, og over hundre land har ratifisert den. Jeg skjønner – og har hørt i gjentatte debatter – at vi må vente på vergemålsloven. Men samtidig: De menneskene som har nedsatt funksjonsevne, mister den rettssikkerheten som konvensjonen gir i dag, og – kanskje ikke minst – signalet det gir om at Norge ikke går foran og ratifiserer og kan bidra. Så ser en samtidig at andre land, som f.eks. Sverige og Danmark, allerede har ratifisert den før alt er på plass nasjonalt. Hvorfor er det nødvendig – hvis jeg har hørt riktig – å vente helt til 1. juli 2013 før vi kan ratifisere den?

Statsråd Audun Lysbakken [14:12:22]: Norge var en av pådriverne for å få på plass denne konvensjonen. Det er derfor viktig å understreke at når vi ennå ikke har ratifisert den, er det ikke fordi regjeringen ikke har tenkt å etterleve den til punkt og prikke, men nettopp fordi vi har tenkt å etterleve den til punkt og prikke. Det har vært norsk praksis å ratifisere konvensjoner når vi ser at vi kan etterleve dem. I den forbindelse er det vergemålsloven som har vært det som har gjenstått for oss.

Jeg synes det er viktig å ta vare på den rollen som Norge skal ha som en pådriver for å etterleve FN-konvensjoner. Mange land har nå ratifisert dette – men med et

lovverk som ligger langt tilbake for vårt. Derfor er dette i utgangspunktet et godt prinsipp.

Jeg har også et ønske om at vi får ratifisert dette så fort som mulig. Det er Utenriksdepartementet og utenriksministeren som må vurdere når det er mulig, og de vil helt sikkert svare Stortinget på det.

Ola Elvestuen (V) [14:13:33]: SV har tidligere gitt uttrykk for at vikarbyrådirektivet vil undergrave kampen mot midlertidige ansettelser. I lys av at SVs regjeringspartner, Arbeiderpartiet, stiller seg positiv til vikarbyrådirektivet, til at det også kan være med på å styrke rettighetene til midlertidig ansatte, er mitt spørsmål: Hva mener egentlig statsråden om vikarbyrådirektivet? Er dette en styrking av midlertidig ansattes rettigheter, eller er det et onde som man motvillig vil kunne være med på?

Statsråd Audun Lysbakken [14:14:19]: Mitt personlige syn på vikarbyrådirektivet er ingen hemmelighet, det går bl.a. fram av flere aviser i dag. På denne talerstolen er det ikke personlige synspunkter jeg representerer, men en regjering som ikke er ferdig med behandlingen av det ennå. Det er ikke uvanlig at regjeringspartiene kan ha ulike syn på disse sakene. SV argumenterer for sitt syn, Arbeiderpartiet har gjort sitt gruppevedtak, og regjeringen vil behandle saken.

Når det er sagt: Jeg mener dette berører et av de viktigste spørsmål i norsk politikk, nemlig hvordan vi skal unngå en todeling av arbeidslivet, med mer midlertidighet. Det vil bety en sterk økning i forskjellsutviklingen i Norge. Jeg registrerer at Venstre nå er det partiet som går lengst i å angripe fagbevegelsen og å ta til orde for mer midlertidighet og dermed større forskjeller og mer fattigdom i det norske samfunnet. At Venstre velger å plassere seg så langt ute på høyresiden i så viktige spørsmål, er en utvikling i norsk politikk som jeg synes er både interessant og trist.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Kari Henriksen (A) [14:15:46]: 22. juli etterlot et krater i vår nasjon, i vår nasjons hjerte – i hjertet til hver og en av oss og spesielt hos dem som var direkte målgruppe for terroren. Velferdsstatens modell har vist sin bærekraft i denne ekstreme situasjonen. Våre tjenester gjorde en stor innsats under krisehåndteringen og etterpå, og politi, leger og sykepleiere, militære, lærere, medlemmer av frivillige organisasjoner og folk i nærheten av terroren gjorde et viktig arbeid. Departementene har gjort stor innsats i tida etterpå. På lånte kontorer og under vanskelige forhold har ansatte sørget for å holde Norges mange hjul i gang. Jeg vil benytte denne anledningen til å rette en stor takk til ledere og ansatte i departementene. Deres innsats har bidratt til trygghet og forutsigbarhet i Norge etter 22. juli. Hjulene kom raskt i gang – det er velferd. Så vil jeg si takk til ungdommen, de unge – og spesielt AUF-ere som var på Utøya – som har bidratt til å utvikle nasjonens kulturelle kapital. De unges svar på terror, deres kloke fortellinger og åpenhet har gitt nasjonen en velferdskapital som ikke

kan måles i penger. De har gjort krav om til refleksjon, de har tatt andres perspektiv inn i sine resonnementer, de har vist forskjeller og ulikheter, men framfor alt har de båret nasjonen fram på ett budskap: ikke hat, men rettferdighet – ikke gjengjeldelse, men dialog – ikke fortid, men framtid. Det er en sårsalve med stor kraft. Takk til AUF og andre ungdomspolitikere for slik klokskap.

Velferdsstaten, slik vi har den i Norge, har i tillegg vist sin bærekraft i en svært krevende tid for Europa. Den politikken som er opptatt av å skape verdier, styre markedet på en klok måte, sørge for god fordeling og ta felles ansvar for hverandre, har ført til at Norge er blitt Europas Soria Moria-land. Vi kjenner ikke alle konsekvenser dette får for oss, men det er ingen grunn til å endre kurs. Regjeringen følger utviklingen nøye og har vist handlingsdyktighet tidligere og vil gjøre det igjen. Velferd er knyttet vel så mye til helhetlige løsninger i samfunnet som til enkelttiltak. Å holde orden i økonomien, omfordele og sikre den enkelte gode levekår og trygg inntekt er viktige bærebjelker i fellesskapssamfunnet. Slik solidaritet finner vi ikke i Høyres og Fremskrittspartiets budsjettforslag. Begge partiene omfordeler annerledes, og samarbeidet om denne grunnleggende politikk er ikke særlig sterk – slik representanten Eriksson fra Fremskrittspartiet hevdet i sitt innlegg. Her er det Fremskrittspartiet og Høyre som er enige. Høyre og Fremskrittspartiet gir skattelette på 400–600 kr for de absolutt lavest lønte og opp mot 70 000 kr til dem som tjener flere millioner fra før. Dette mener jeg er en usolidarisk politikk som vil svekke folks oppslutning om felles ansvar for hverandre, og som vil svekke tryggheten folk har for at samfunnet er til på lik måte for alle innbyggere.

Representanten Røe Isaksen sa at velstanden ikke var avhengig av politiske vedtak, at den er avhengig av at vi har folk i arbeid. Da lurer jeg på hvor representanten har det fra. Å holde folk i arbeid er nettopp avhengig av politiske vedtak. Å svekke det samarbeidet med fagbevegelsen som Høyre gjør gjennom denne innstillingen og gjennom mange andre innstillinger, er ikke noe som tilhører framtida, det er noe som tilhører fortida. Det er nettopp den politikken sosialdemokratiet har endret gjennom mange vedtak som har ført til at makt er ført over fra arbeidsgiver til arbeidstaker. Dette vil Høyre tilbakeføre. Noen tror «mer til alle» vil løse velferdsutfordringene, sa representanten. Ja, Høyre viser tydelig at det er bedre å gi de store tiltakene til dem som har mest fra før. Høyre og Fremskrittspartiet gjør seg lekke gjennom enkelttiltak, men lar grunnmuren forvitte. Deres velferdspolitik blir et angrep på bærebjelkene i Norges nasjonalstat. Det hjelper lite med en ekstra karnapp, glasert takstein, når hele grunnlaget for at huset står, forvitrer.

Arbeiderpartiet vil utvikle og forbedre både huset og grunnmuren. Derfor er Nav budsjettvinner i årets budsjett. IKT-satsingen vil sette dem i stand til å ta imot de bestemmelsene som politikerne gir. Vi skal satse på velferdsteknologi, forebygging med spesielt fokus på barn – alt dette er viktige tiltak for videre framdrift av velferdsstaten.

Laila Marie Reiertsen (FrP) [14:20:57]: Noreg er eit godt land å bu i. Dette er vi alle einige om. Men likevel

er det menneske som kanskje ikkje opplever dette. Derfor er målet om arbeid for alle viktig, samtidig som det skal løna seg å arbeida. Samtidig skal ein også vareta grupper som fell utanfor, om det er fordi ein blir arbeidsledig, sjuk eller i verste fall uføretrygda. Men sjølv då må ein ha det fokuset at arbeid er viktig, sjølv om ein ikkje klarar å bidra 100 pst.

Når ein lyftar blikket og ser utanfor sitt eige land, er det klart at også vi må vera budde på at den finansuroa som spesielt Sør-Europa er inne i, kan slå hardt til og vera brutal også i vårt land. Derfor er det med litt undring vi ser at regjeringa vil reversera permitteringsreglementet. Viss det verste skulle skje og ein på ny må innføra dette, skal ein altså bruka tid og byråkrati på å få ei ny sak opp i Stortinget for å endra det. Dette er lite førebyggjande eller føreseieleg for dei næringane som allereie slit, ikkje minst for dei som får endringar frå den eine dagen til den andre. Dette vil ikkje Framstegspartiet vera med på. At vi har eit land med låg arbeidsløyse, må ikkje vera ei sovepute for at ein ikkje gjer tiltak for å behalda dei vi har i arbeid eller får fleire av dei som står utanfor, også i arbeid. Framleis, og nærast uendra, står over 600 000 utanfor arbeidslivet. Desse bankar på arbeidsdøra og vil inn, men det er ikkje gjort nok for denne gruppa til at ho kan inkluderast i samfunnet, på lik linje med andre arbeidstakarar. Derfor er det positivt at regjeringa har auka fokus på jobbstrategi. Det er ikkje å sjå bort frå at ein òg treng ein god del kunnskap og god rettleiing frå Nav og gode samarbeidsrutinar med arbeidsgivarar for at òg denne gruppa kan koma inn arbeidsdøra.

I debatten om å få fleire inn i arbeidslivet ser ein i den seinare tida at debatten om ufrivillig deltid har hatt eit større fokus enn det å behalda dei ein allereie har, og rekruttera fleire innan helse- og omsorgsyrske. Ein kan stadig lesa om folk som jobbar i helsevesenet, som vil slutta på grunn av tøffe arbeidspåkjenningar og utfordringar ved å arbeida på ugunstige tider. Dette gjeld spesielt dei som går i tredelt turnus.

På Spekter sin konferanse onsdag 30. november fekk vi ein flott presentasjon av ein tilsett ved Oslo universitetssykehus som påpeikte sine utfordringar med arbeidsmiljøloven og eventuelle nødvendige endringar som ein burde ha fått til, for samfunnet og arbeidsbehovet hos den enkelte arbeidstakar er faktisk i endring. Dei lokalt tillitsvalde var svært positive til eventuelle endringar, og trass alt har dei skoen på, men det sentrale var bremsekloss mot løysingar. Dette var hennar ord. Den tida ein snakkar om ordinær turnus, er forbi, skal ein følgja med. No er det nordsjøturnus, ønsketurnus, årsturnus, eller lat oss heller kalla det livsfaseturnus, for det er faktisk det det handlar om. Eller som ho frå Oslo universitetssjukehus sa: Ein må ha ein meny å tilby dei tilsette som dei sjølve kan plukka frå, og han må vera så fleksibel som mogleg. Den moglegheita bør òg førast inn i ein oppdatert arbeidsmiljølov.

No har den eine etter den andre frå både LO og Fagforbundet og statsråd og statsminister kasta seg inn i debatten om ufrivillig deltid, og det einaste saliggjerande er å jobba meir helg. Men ein ser av undersøkingar at denne ufrivilligheita er svært liten, viser det seg. På Haukeland

var dei berre 160 som ønskte å gå opp i stilling, og då ikkje fullt. Dette var talet blant over 3 000 deltidstilsette – altså over 3 000 vil fortsetja i si deltidstilling. Det er dette som gjer at ein blir litt matt over at ein ikkje har meir fokus på å behalda dei ein har, og rekruttera nye.

Eg hadde eit spørsmål til representanten Trettebergstuen som gjaldt akkurat dette, og kva ein ville gjera vidare. Når dei seier at det er avgjerande at ein får bukt med ufrivillig deltid for i det heile å sjå på dette med rekruttering og å behalda fleire, har eg ikkje ord. Vi er kvinner mange av oss – kvinner i Arbeidarpartiet, statsråden er kvinne – og vi kan behandla to ting på ein gong, og dette er viktig.

I deltiddebatten må ein òg ha i mente at mange av dei som står utanfor, ikkje vil klara fulltidsarbeid. Då er ein avhengig av at deltidstillingar òg må vera tilgjengelege. Forutan tilbod om deltidarbeid for gruppa som ikkje klarar fulltidsjobb, er tilrettelegging på arbeidsplassen svært viktig. Då blir det feil å redusera tilskota til hjelpemiddel med den grunngevinga at mange hjelpemiddel no har blitt meir vanleg. Eg trur ikkje ein er riktig klar over at også den som skal hjelpe den som har sine utfordringar, òg er avhengig av at ein har hjelpemiddel tilgjengeleg, og at dette ikkje blir spart på no, dersom ein skal betala sjølv. Derfor aukar vi med 50 mill. kr til dette formålet.

Sylvi Graham (H) [14:25:53]: Jeg er glad for at man i dette budsjettet har kommet med en strategi for å få arbeidslivet til å åpne for funksjonshemmede. Det er på tide, for det er en betydelig lavere yrkesdeltakelse hos denne gruppen enn i befolkningen for øvrig – titusener står uten jobb ufrivillig. Dette er selvfølgelig en stor belastning for enkeltmennesker, og det er også en sløsing med ressurser som vi som samfunn ikke kan leve med.

Høyre kjenner igjen mange av de tiltakene som statsråden presenterte fra vår egen handlingsplan, «Fra godt nok til best mulig», som ble lagt fram i fjor. Blant annet har regjeringen fulgt opp vårt forslag om å bedre tilretteleggingsgarantien for arbeidsgivere, å styrke funksjonsassistentordningen og å øremerke en andel av tiltaksplassene til funksjonshemmede. Dette er gode og konstruktive tiltak som vil bety noe i funksjonshemmedes hverdag. Æres den som æres bør: Det er bra at arbeidsministeren har fått dette på plass.

Dessverre blir det allikevel for beskjedent sammenliknet med utfordringen som vi står overfor. Det er nesten 80 000 funksjonshemmede som ufrivillig står utenfor arbeidslivet, og da blir øremerkingen av 1 000 tiltaksplasser til denne gruppen smått. Til sammenlikning foreslo Høyre å sette av 3 000 plasser til dette formålet i vårt alternative budsjett for 2011, og vi følger opp i neste års budsjett ved å legge på 2 000 plasser mer enn regjeringen.

Det er også trist at regjeringen fortsatt holder igjen på å gjøre ordningene med funksjonsassistanse i arbeids- og utdanningsreiser permanente. I 2012 vil funksjonsassistentordningen være prøveordning for 15. året på rad.

Høyre har høyere ambisjoner. Derfor vil vi i tillegg til å øremerke flere tiltaksplasser til denne gruppen, styrke ordningen med arbeids- og utdanningsreiser, funksjonsassistentordningen, lese- og sekretærhjelp for blinde, servi-

cehundordningen, ordningen med tolkehjelp for døve, og tilretteleggingsgarantien for funksjonshemmede på vei ut i arbeidslivet. I tillegg vil vi utvide retten til gruppe 2-biler, også for dem over 18 år: Man kan ikke jobbe hvis man ikke kommer seg på jobb. Samlet innebærer dette at Høyre styrker bevilgningene til denne gruppen med til sammen 50 mill. kr.

Som sagt mener Høyre at dette på mange måter er en god strategi. Derfor er det ekstra trist å se at regjeringspartiene gir med den ene hånden og tar med den andre. For mens regjeringen legger fram en strategi for funksjonshemmede, tar de samtidig vekk en skattefradragssordning som hjelper folk med helseproblemer å holde seg i arbeidslivet. Ordningen med særfradrag for store sykdomsutgifter innebærer at skattytere som i inntektsåret har hatt usedvanlig store utgifter på grunn av helseproblemer – over 9 000 kr – eller som har funksjonshemming, kan få fradrag for slike utgifter. Ordningen har for mange vært en forutsetning for at de skal kunne holde seg i arbeidslivet. Nå fjernes den av regjeringen, samme året som det legges fram en jobbstrategi for dem som i stor grad er i samme gruppe.

Det henger ikke sammen. Det skal lønne seg å jobbe. Høyre vil beholde de delene av skattefradraget som relateres til arbeid, og holde ordningen åpen for nye søkere, til en kostnad på over 50 mill. kr for 2012. Vi prioriterer å tilrettelegge for at funksjonshemmede og folk med helseutfordringer kan jobbe. Til sammen bruker vi 100 mill. kr utover regjeringens forslag på dette formålet. Det regjeringen har kommet med, er litt lite, litt sent og til dels til og med kontraproduktivt.

Tove Linnea Brandvik (A) [14:30:04]: Vi legger fram forslag til budsjett for 2012 på de store områdene som er knyttet til velferdsordningene, eller, på en enkel måte sagt, sikkerhetsnettene i samfunnet vårt, mens det er urolig i Europa – økonomien er svært krevende.

Pensjoner, grunnstønad og hjelpestønad, tiltak for å komme inn i arbeid eller for å klare å stå videre i arbeid – dette er alle sammen selvstendige budsjettområder, men de er samtidig svært tett knyttet til resten av statsbudsjettet vårt. Tiltakene våre er en del av en helhetlig politikk. Vi omfordeler penger innenfor skattesystemene våre, vi styrker utdanningspolitikken og helsepolitikken. Alle de andre budsjettområdene påvirker hva vi kan og bør gjøre på vårt område.

Hvis vi med én setning skal oppsummere hva som er regjeringens politikk, mener jeg at «arbeid til alle» tydeligst beskriver hva vi mener er den viktigste faktoren for å sikre landet vårt en god utvikling.

Hva er den store verdien vår? Alle sammen snakker om oljeformuen igjen og igjen. Vi har en befolkning med et relativt høyt utdanningsnivå. Men det er kanskje andre faktorer som er mye viktigere. Den største verdien og fortrinnet vi har i forhold til resten av verden, er sysselsettingsgraden i samfunnet vårt – «alle mann i arbeid». Vi har i befolkningen den avgjørende faktoren, som er det som har skapt vår suksess. Kvinnene deltar i arbeidslivet. Det gjør i høy grad de med nedsatt funksjonsevne også.

Vi prioriterer IA-arbeidet for å sikre at vi kan komme inn i, og stå i, arbeid framover. Vi har over tid hatt mye bedre resultater når det gjelder deltakelse i arbeidslivet, spesielt blant kvinner – og eldre, viser det seg på sikt – enn det resten av verden har hatt. Men på ett område har vi ikke klart å være bedre enn de andre, og det gjelder yrkesdeltakelsen blant mennesker med nedsatt funksjonsevne. Det er en mager trøst at vi ikke er verre enn resten av verden. Vi har utformet tiltak og lagt til rette for stønadsordninger for å øke deltakelsen, men så langt har vi ikke klart å få den bedre enn i resten av verden.

I forbindelse med budsjettet legger vi fram sysselsettingstiltak og en strategi for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Målgruppen vår er unge under 30 år, og vi fokuserer spesielt på overgangen mellom utdanning og arbeid.

Det er faktisk historisk, det vi gjør denne gangen. Det har ikke tidligere vært lagt fram en helhetlig strategi for å bedre mulighetene for økt arbeidsdeltakelse. Strategien er, slik vi pleier å gjøre det i Norge, utformet i tett samarbeid med organisasjonene, fagmiljøene og partene i arbeidslivet. Det er en av nøklene til å få dette til å fungere.

Strategien peker på fire områder som hindrer funksjonshemmede i å delta i det ordinære arbeidslivet. Det er diskrimineringsbarrieren, kostnadsbarrieren, produktivitetsbarrieren og informasjons- og holdningsbarrieren. To av de barrierene ligger godt viklet inn i tankegangen og hodene våre. Det handler om diskriminering og holdninger. De to barrierene krever økt informasjon og økt kunnskap i hele samfunnet og på alle samfunnsområder skal vi klare å endre det.

For å endre på resten foreslår vi mange ulike grep. Vi øker tilretteleggingstilskuddet. Vi utvider forsøksordningen med funksjonsassistanse, og vi satser videre på arbeids- og utdanningsreiser. Det blir satt av ekstra tiltaksplasser, og vi utformer en ny forsøksordning for mentorer for å styrke oppfølgingen av den prioriterte gruppen ute i bedriftene. Arbeids- og velferdsetaten styrkes med 20 nye stillinger for å gi informasjon om strategien og for å bistå arbeidsgiverne som tar inn folk fra hovedmålgruppen. Arbeids- og velferdsetaten får også prosjektleder- eller koordinatorstillinger som skal øke informasjonsarbeidet og sikre kompetanseheving internt i etaten.

Vi utvider bruken av tilretteleggingsgarantien og sikrer at folk har en fast kontaktperson i Nav, slik at dette blir tydelig, enkelt og forutsigbart å jobbe med. Vi setter av 3 mill. kr ekstra til informasjonsarbeid utad og fag- og kompetanseutviklingen innad i Arbeids- og velferdsetaten. Vi er nødt til å heve kompetansen skal vi klare å lykkes på dette området.

Det handler om samfunnsendringer og holdningsendringer. Det er noe vi løser med systematisk arbeid over tid, men vi har klart å samle oss om en strategi.

Jeg er veldig stolt i dag når vi klarer å gjøre dette, og over at vi faktisk har et bredere politisk flertall enn regjeringspartiene som støtter opp om denne måten å jobbe på.

Men det sterkeste kortet vi har, og som også skal være det sterkeste kortet for de neste generasjonene, er at vi

skal opprettholde sterke og gode velferdsordninger, som sikrer at man om man ikke er i arbeid, faktisk har noe å leve av. Men vi skal også bevare konkurranseevnen og det at vi har den høyeste sysselsettingen i verden – ikke bare blant kvinner og menn, men blant alle.

Det er veldig godt å høre at likestillingsministeren også definerer at funksjonshemmede har kjønn. Det setter jeg pris på.

Per-Kristian Foss hadde her overtatt presidentplassen.

Monica Carmen Gåsvatn (FrP) [14:35:41]: Regjeringspartiene proklamerer at de fører en politikk som bygger på rettferdighet og fellesskap. De lover at de offentlige velferdsordningene skal fornyes og utvikles, og at arbeidslivet skal være slik at alle kan delta. I valgkamptaler og ellers i debatter snakker regjeringspartiene varmt om å legge til rette for arbeid til alle og understreker at rettferdig fordeling og utjevning er grunnleggende verdier for regjeringens arbeid. De samme partiene viser til at sysselsettingen i Norge har økt med 40 000 personer det siste halvannet året, og de legger til grunn at veksten vil fortsette. Regjeringspartiene skryter av at Norge skiller seg positivt ut fra majoriteten av europeiske land, som har til dels store ledighetsproblemer.

En av grunnene til at Norge fortsatt har lav registrert arbeidsledighet, er den brede, tverrpolitiske enigheten om virkemidlene for å motvirke finanskrisen. Samtidig er det bekymringsfullt at antallet unge uføre og unge sosialklienter øker kraftig. En ny rapport fra Nav viser at stadig flere unge mennesker sliter med helsemessige plager, hvor psykiske lidelser er den vanligste årsaken. Konsekvensen av dette er at ungdommen har problemer med å komme i, eller holde seg i, arbeid.

Arbeidstakere med psykiske lidelser har behov for forutsigbarhet og for å forholde seg til faste personer. Krevende arbeidsplasser og store omstillinger både i privat og i offentlig sektor fører til at faste holdepunkter forsvinner, og at psykisk syke vil ha problemer med å mestre arbeidssituasjonen. Dette fører til at andelen unge som mottar helserelaterte ytelser, er langt større i Norge enn i mange andre land i Europa – stikk i strid med regjeringspartienes intensjoner om å skape et samfunn hvor det er plass til alle.

Regjeringen legger opp til å kutte i stonaden til nesten 60 pst. av nye, unge uføre med 35 000 kr i året for å spare ca. 90 mill. kr årlig. Som plaster på såret tilbyr regjeringspartiene arbeidsavklaring med kurs og kompetanseutvikling. Dette betyr at de som hadde lite fra før, vil få enda mindre. De som sliter psykisk og fysisk fra før, vil ikke få bedre helse av å bli satt på arbeidsavklaringspenger.

En utredning fra Stortingets utredningsseksjon utført på oppdrag fra Fremskrittspartiet i 2010 viser at utbetalinger til uførepensjon kan reduseres med ca. 700 mill. kr per år ved å bidra til at halvparten av dem som i dag står utenfor arbeidslivet, og som ønsker seg inn, blir inkludert i arbeidsstyrken.

Sammenlignet med andre land har Norge lav arbeidsledighet, men enkelte grupper, bl.a. funksjonshemmede,

står i stor grad utenfor arbeidslivet. Regjeringspartiene har lagt fram forslag til strategier og tiltak for å styrke inkluderingen i arbeidslivet av personer med nedsatt arbeids-evne. Når man skal se på arbeidsdeltakelsen blant funksjonshemmede og kronisk syke, er det ikke bare en rekke forhold som bidrar til å støte ut eller vanskeliggjøre inngangen til arbeidslivet. Arbeidsgivere og Nav oppfattes som barrierer som legger hindringer for at disse gruppene kan få eller beholde arbeid.

I sin skriftserie «Et arbeidsliv for alle?» viser FFO bl.a. til at når det gjelder ansettelser, så legger arbeidsgiver uten grunn avgjørende vekt på den nedsatte funksjonsevnen når de ikke velger å kalle inn til intervju eller ansette vedkommende. Slike avsløringer gir grunn til bekymring, særlig når de kan ses i sammenheng med andre funn som vi har sett, bl.a. i en forskningsrapport fra Fafo. Det kommer også tilbakemeldinger om at kommuner mangler vilje til tilrettelegging. I møte med arbeidsgiver er fokus ikke på tilrettelegging, men på at folk er problematiske arbeidstakere. Folk presses til å gå over i stillinger som er mindre egnet helsemessig, eller de får beskjed om å slutte. Slike eksempler gir et bilde av et arbeidsliv preget av fordommer om hvilken arbeidsevne funksjonshemmede og kronisk syke har, og er antakelig en av årsakene til at disse gruppene ikke er i arbeid.

Jeg viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2012, hvor vi foreslår å øke bevilgningen med 560 mill. kr utover regjeringens forslag, for å iverksette og styrke en rekke tiltak som vil bidra til at flere funksjonshemmede og kronisk syke kommer i arbeid.

Det er uforståelig at regjeringspartier som hevder å ha solidaritet som merkevare, kutter i tilbudet til de svakeste og legger opp til at de som fra før følte seg som samfunnets tapere, nå vil tape enda mer.

Steinar Gullvåg (A) [14:40:47]: Det er tydelig at høyrepartiene har vært i Sverige og lært av en politikk som har sendt tusenvis av svenske ungdommer til Norge for å søke arbeid. I Sverige er én av fem arbeidføre ungdommer nå uten arbeid. Men mest av alt har de lært seg den retorikken som sikret høyrepartiet Moderaterna to valgseiere. Men hoven synes jo under skjortekanten når Høyre kutter kraftig i ytelsene til enslige mødre for å finansiere skattelettelser til de rikeste.

Det går etter mitt syn to linjer i høyrepartienes arbeidslivs- og sosialpolitikk. De har sett styrken i et organisert arbeidsliv og et trepartssamarbeid og synes åpenbart at fagbevegelsen har en for sterk maktposisjon i arbeidslivet. Rent bortsett fra at de ser en oppgave i å gjøre fagforeningsmedlemskapet mindre fordelaktig ved å redusere skattefradraget for fagforeningskontingenten, er Høyre imot alle tiltak som gir fagbevegelsen nye maktnidder i kampen for et anstendig arbeidsliv. På den annen side er de tilsvarende skeptiske overfor tiltak som ansvarliggjør arbeidsgiverne på dette feltet, akkurat som i Sverige. De gjør ingen hemmelighet av at de vil angripe arbeidsmiljøloven den dagen de måtte få regjeringsmakt. Da blir det flere midlertidige ansettelser, svekket stillingsvern og nye arbeidstidsbestemmelser.

Kan Høyre vise til noen eksempler på at flere midlertidige ansettelser gir flere faste ansettelser? Tvert om, i et land som Spania, der midlertidige ansettelser er en systematisert del av arbeidslivet, har dette bare resultert i økende utrygghet og faktisk en todeling av arbeidslivet, i tillegg til en altoverskyggende arbeidsledighet, der én av to unge møter stengte dører til arbeidslivet.

Jeg tror heller ikke at sykelønnsordningen vil overleve et eventuelt regjeringsskifte i 2013. Også på dette området henter Høyre inspirasjon fra Sverige når de i budsjettinnstillingen tar til orde for en veiledende, normert sykmelding, der det fastsettes et bestemt antall sykmeldingsdager for hver sykdom. Det er selvfølgelig fristende å latterliggjøre et slikt forslag, om det ikke var for at den svenske regjeringen faktisk har gjennomført det. Men her glipper det for Høyre på et annet punkt. Etter at vi gjennom flere budsjettinnstillinger har lært dem respekt for inngåtte avtaler mellom partene i arbeidslivet, glemmer de at dette forslaget bryter avtalen om et inkluderende arbeidsliv. IA-avtalen mellom regjeringen og partene i arbeidslivet om å redusere sykefraværet og skape et inkluderende arbeidsliv er jo et skjørt byggverk. Ikke desto mindre er den en av de viktigste avtalene vi har i norsk arbeidsliv. Derfor bør vi utvise forsiktighet og kløkt i omgangen med den og heller støtte opp om tiltak partene er blitt enige om.

IA-avtalen er også et viktig verktøy i arbeidet for et anstendig arbeidsliv. En hovedmålsetting er å hindre utstøting fra arbeidslivet. Her møter vi den andre hovedlinjen i høyrepartienes sosialpolitikk, nemlig forestillingen om at altfor mange av egen fri vilje lever et lykkelig liv på offentlige budsjetter, altså på fellesskapets bekostning. Både Høyre og Fremskrittspartiet gjentar nær sagt til det kjedsommelige at det skal lønne seg å jobbe, underforstått at velferdsstatens støtteordninger er så gode at det ikke gjør det.

Selvsagt skal det lønne seg å jobbe, og det gjør det. De som av mange grunner ikke har en arbeidsplass å gå til, skal imidlertid slippe å be om unnskyldning for det, enten de er arbeidsledige, syke, uføre eller funksjonshemmede. De er ikke unnasluntnere og latsabber.

Når vi gjennom generasjoner har bygd en velferdsstat som tar vare på oss nærmest fra vugge til grav, er det fordi de fleste av oss til ulike tider i livet har behov for fellesskapets omsorg og støtte. Jeg velger å legge vekt på dette fordi Høyre i budsjettinnstillingen gir uttrykk for sitt syn på velferdsstaten når de skriver:

«Velferdsstaten skal ikke være alt for alle, men skal være sterk for den som har behov for hjelp.»

Eller sagt slik det lød fra Høyre for noen år siden: Man må hjelpe dem som trenger det mest.

Jeg ser køen av verdige trengende stå utenfor Navkontorene med bøyde hode og med lua i hånden.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Thor Erik Forsberg (A) [14:45:57]: Et av de store stridsspørsmålene mellom de rød-grønne og opposisjonen handler om det såkalt fleksible arbeidsliv. Til og med re-

presentanten Reiertsen var inne på her i stedet at man burde prøve å få til ønsketurnuser for enhver livssituasjon.

Da er det kanskje på sin plass å se til de over 40 midtstore renholderne som jobber i ISS, som i dag valgte å gå ut i Dagbladet, og som sier: Ingen hører på oss. De beskriver en virkelighet ute i arbeidslivet der man før kunne få bonus hvis man klarte mer enn 15–16 rom, og der man nå, etter å ha blitt outsourcet til ISS, er nødt til å klare 24 rom og opptil 32 rom. Den fleksibiliteten disse ansatte ikke merker, går på helsa løs. Det er av de tyngste jobbene som tenkes kan.

Det er et paradoks at det finnes dem som mener at noen av de viktigste ansatte på et hotell er rene skjære utgifter når det kommer til renholderne, mens andre er nøkkelmedarbeidere og fortjener automatisk mer i lønn.

ISS er organisert i NHO Service. For dem av oss som fikk med oss budskapet til NHO tidligere i år, da man var bekymret for velferdsfellen, og for at det skulle være altfor mange på sykepengen og trygd, må det være interessant at når noen blir sykmeldt 50 pst. i deres egne bedrifter, får man beskjed av sin nærmeste sjef om at hvis man ikke klarer mer enn 12 rom, har man egentlig ikke noe på arbeidsplassen å gjøre. Man snakker med to tunger. I samfunnsdebatten snakker man om at det er altfor store utgifter til dem som ikke lenger klarer arbeidsoppgavene og må bli sykmeldt, men i deres egne bedrifter er det ikke lenger rom for dem som bare kan jobbe gradert.

Dette handler om det organiserte arbeidslivet. Det handler om bedriftsdemokrati, og det handler om å bygge tillitsvalgte og ha muligheten til å bli hørt og respektert på sin egen arbeidsplass. Derfor tar regjeringen et utrolig viktig grep for å sikre maktbalansen også i denne bransjen gjennom bransjeprogrammet for renhold.

Konkurransetsetting, outsourcing, er ofte bruk og kast-mentalitet og bruk av ulovlige midlertidige ansettelser. Det er lett å snakke om fleksibilitet for dem som måtte oppleve den, men altfor mange, og særlig de som kanskje er mest utsatt i arbeidslivet, opplever ingen fleksibilitet.

Jobb nr. én er å sørge for at folk har en jobb å gå til, men det holder ikke bare med det – vi må også slåss for at folk har en jobb å leve av og med.

Bent Høie (H) [14:49:07]: Brudd på arbeidsmiljøloven er helt uakseptabelt, uansett hvor det skjer. Det ville vært interessant å høre representanten Forsberg svinge sin sosialdemokratiske slegge over Trondheim kommunes 40 000 brudd på arbeidsmiljøloven, over Ahus, som regjeringen sitter med et direkte ansvar for, med dets 20 000 brudd på arbeidsmiljøloven, eller universitets- og høyskolesektoren og sykehussektoren, som er de to sektorene i Norge som har flest midlertidig ansatte. Men det var ikke det som var temaet for mitt innlegg.

Det jeg ønsket å snakke om, var utfordringene knyttet til den norske modellen og det norske arbeidsmarkedet. Den budsjettdebatten en har i dag, er på mange måter et uttrykk for at den norske modellen, som alle partier på Stortinget støtter, nemlig at de som er i arbeid, skal betale for dem som ikke kan være i arbeid, både fungerer og ikke fungerer. Den fungerer fordi en ser at mennesker som

har behov for støtte fra fellesskapet, får støtte, men den fungerer ikke når en ser at det er en kraftig vekst, og har vært en kraftig vekst, i antall mennesker som støtes ut av arbeidslivet eller ikke kommer inn i arbeidslivet, til tross for at Norge har hatt en historisk høy sysselsetting over mange år og en kraftig vekst i sysselsettingen.

En snakker om at Norge har lav ledighet, men vi har også en situasjon der vi aldri før har hentet flere arbeidstakere fra EØS-området. Det betyr at mange av dem har fått arbeid i en situasjon der ungdom som har gått i den norske skolen, har fått sin utdanning her og skulle ha fått arbeid i Norge, ikke kommer inn i arbeidslivet. Det er ikke fordi de er late eller ikke vil jobbe, men fordi det er en del i vårt system som støter folk ut av eller hindrer folk i å komme inn i arbeidslivet.

Derfor er det viktig ikke bare å se på symptomene på fattigdom, men også på årsakene til fattigdom. Den vanligste årsaken til fattigdom er at en er permanent utenfor arbeidslivet. De vanligste årsakene til at en er permanent utenfor arbeidslivet, er knyttet til sykdom, spesielt rus og psykiatri. Ventetiden på rusbehandling har økt siden 2006, og flere står i kø. Det er 2 900 rusavhengige i dag som står i kø og ønsker å få hjelp til å bli rusfrie – uten å få den hjelpen de ber om.

Under denne regjeringen har helsekøene økt hvert år, slik at det nå er 270 000 som venter på helsehjelp. Jo lenger du venter, dess vanskeligere er det å bli frisk og dess lengre avstand får en til arbeidslivet. Det er absolutt grunn til å gripe fatt i årsakene til fattigdom og hjelpe flere tilbake til arbeidslivet.

Torbjørn Røe Isaksen (H) [14:52:43]: Jeg har lyst til bare å knytte et par kommentarer til noe av det som er blitt sagt.

Men først har jeg lyst til å omtale et forslag som Fremskrittspartiet har liggende inne om krigspensjon, og som også har vært fremme i mediene. Bare så det er sagt: Selv om Høyre ikke har knyttet noen konkrete kommentarer til det i budsjettet, er det helt åpenbart at dette er et forslag som vi er positive til, men vi mener at man må se nærmere på det, også fordi det knytter seg en stor kostnad til det. De som er ansvarlige for veteransaker og for å lage gode ordninger for dem som har vært ute i tjeneste for Norge, har også god kontakt med veteranorganisasjonene om dette.

Så synes jeg det er et par ting i debatten som er slående. Det første er at representanten Gullvåg gjentar en påstand om at Høyre har vært imot alle tiltak for å motvirke sosial dumping. Det er veldig slående at man gjennom to måneders budsjettbehandling fortsatt ikke har klart å bla opp eksempler på det. Vi skriver i innstillingen det som vår klare gjennomgang viser, nemlig at 19 av 24 tiltak som denne regjeringen har lagt fram mot sosial dumping, har Høyre stemt for. Vi har bl.a. stemt for at man skal ha et klart ansvar for ikke å svekke ansattes rettigheter eller lønnsvilkår når man er offentlig innkjøper. Vi har stemt for – og til og med tatt til orde for – en strengere ordning enn regjeringen når det gjelder ID-kort og en godkjenningsordning for renholdsbransjen. Lenge før

denne regjeringen bestemte seg for å styrke Arbeidstilsynet, la Høyre konsekvent inn ekstra midler til Arbeidstilsynet nettopp for å rydde opp der det er useriøsitet. Vi har også en veldig klar formulering i årets budsjettinnstilling. Vi sier at det ikke er noe mål, snarere tvert imot, at man skal skape et tosidig arbeidsmarked i Norge, hvor noen går inn og jobber for langt lavere lønn enn andre norske arbeidstakere.

Så synes jeg det også er slående at representanten Gullvåg er så høy og mørk når det gjelder de såkalt normerte sykmeldingene. Jeg viser til Dagsavisen 20. november 2009. Der står det under overskriften «Svenske-kuren» at et av statsminister Jens Stoltenbergs forslag for å få ned det høye sykefraværet er «normert sykmelding». Jeg understreker at det ikke er representanten Torbjørn Røe Isaksens forslag, men at et av statsminister Jens Stoltenbergs forslag for å få ned det høye sykefraværet er normert sykmelding. Det viser den dobbeltkommunikasjonen som Arbeiderpartiet til stadighet har, nemlig at når de selv kommer med et forslag, er det for å styrke den norske modellen, mens når Høyre senere foreslår noe som ligner, eller er akkurat likt, er det på en eller annen måte et angrep på den norske modellen. Så det er altså Dagsavisen den 20. november 2009, og vi kan takke Jens Stoltenberg, statsministeren fra Arbeiderpartiet, for at dette forslaget er kommet inn i norsk debatt.

Torfinn Opheim (A) [14:55:55]: Vi er i en unik situasjon her i landet nå, og vi har heldigvis svært lav arbeidsledighet og svært høy sysselsetting. Denne kombinasjonen er unik. I lys av situasjonen ellers i Europa, der man sliter med høy arbeidsledighet og store, alvorlige kutt i offentlige budsjetter, ser vi hvor utrolig viktig det er å holde orden i økonomien, slik at velferdstiltak og velferdsordninger tåler de svingninger som er i økonomien. Vi vet at svingningene kommer, men vi vet ikke i hvor stor grad de kommer. Tryggheten for at sikkerhetsnettet – som er bygd opp for å fange opp noen av ulike grunner, det være seg helsegrunner, svingninger i arbeidsmarkedet eller andre grunner – tåler de stormkast som kommer, er viktig for at vi skal klare å få flere i arbeid og sikre at de som ikke kan være i ordinært arbeid, likevel kan få et tilrettelagt tilbud om arbeid eller aktivitet. Jeg velger å tro at de mennesker som er trygge på at velferdsstaten stiller opp når behovene er der, også er de menneskene som tør å satse mer. Det er de som kan skape nye arbeidsplasser, både til seg selv og til andre.

Ved behandlingen av budsjettet i dag har det skapt et visst engasjement at regjeringen foreslår å endre betalingspraksis for arbeidsmarkedstiltakene arbeidspraksis, avklaring og varig tilrettelagt arbeid. Det er forståelig. Å endre en innarbeidet ordning skaper selvsagt usikkerhet.

Noen mente at forslaget var å rette baker for smed, i den forstand at problemet ligger hos Nav, og at det dermed blir feil å skape usikkerhet hos tiltaksarrangørene. Samtidig kommer det klart fram fra de aller fleste, både fra tiltaksbedriftene selv og fra de fleste politiske partier, at det ikke er riktig at Nav skal betale for ubrukte plasser. Regjeringspartiene ønsker på ingen måte å skape usikkerhet

i disse viktige bedriftene. For å rydde opp i denne usikkerheten er det nå utarbeidet en god og omfattende merknad. Den holder fast ved at betalingsordningen skal endres fra neste sommer, men at det skal være en prosess før den tid. Merknaden skisserer også at både departementet, Nav og tiltaksbedriftene sammen gjennomfører dette på en måte som ivaretar behovet for forutsigbarhet. Dermed ligger ansvaret hos flere parter, ikke minst hos Nav. Nav, som bestiller og kjøper tjenester av tiltaksbedriftene, har utviklet et godt og nært samarbeid flere steder i landet, og på disse stedene er avvikene mellom bestilte tjenester og utførte tjenester minimale.

Skal vi få kvalitativt gode tjenester fra bedriftene, må kvaliteten også gjenspeiles i Nav og i departementet. Gjennom en prosess som må gå fram til sommeren, skal dette synliggjøres gjennom en orientering i revidert nasjonalbudsjett. Tiltaksbedriftene er en krumtapp i tiltaksapparatet, og dette skal vi ta vare på.

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [14:59:06]: Det er ikke riktig at antallet uførepensjonister har økt vesentlig i Norge de senere årene. Poenget er at Norge har veldig høy sysselsetting. Det som skiller oss ut, er sysselsettingen blant kvinner og sysselsettingen i gruppen 55–64 år. Mange land, bl.a. Østerrike og Holland, som Erna Solberg i det siste har trukket fram som gode eksempler, har en svært lav sysselsetting i nettopp disse gruppene.

Vi har mange eldre i arbeid i Norge – det er bra. Men det er også en gruppe som får økte helseplager. Det at vi har hatt store etterkrigskull i Norge, altså mange nå i den aldersgruppen, kan man ikke bebreide regjeringen for. Det gode er at vi har mange i arbeid. Men vi har også en gruppe som har opparbeidet seg rettigheter til trygdeordninger, og som i de fleste andre land er på alderspensjon eller i privat omsorg. Det samme gjelder for gruppen kvinner, som i veldig mange av de samme landene ikke er i arbeid, og derfor heller ikke har de samme rettighetene. Jeg synes det er veldig viktig at vi er litt grundig og nøye i den debatten.

Så til jobbstrategien: Jeg er veldig glad for den støtten jeg får fra Høyre og fra andre deler av Stortinget for den strategien. Jeg synes vi skal være så redelig og ordentlig at vi ikke overbyr hverandre med hensyn til hvor mye penger vi putter inn i den strategien. Dette var én av de tingene jeg tok opp i innlegget mitt, hvor jeg sa at her er man mer opptatt av å begeistre enn av å være realistisk i sin budsjettføring. Jeg mener at regjeringen har puttet et veldig passe og godt volum inn i tiltakene. Vi kan godt putte inn mer penger, men jeg tror ikke vi klarer å få brukt de pengene på en god måte i dette året. Dette har vi gjort i samarbeid med brukergruppene, som er veldig opptatt av at vi nå skal ha en seriøs tilnærming til dette, og at vi skal lykkes. Da må vi ha målrettet innsats. Det å putte mange penger inn her, vil ikke være det som løser problemet i første budsjettår, i 2012, for denne strategien.

Et av de siste innleggene jeg skal ta tak i, gjelder brudd på arbeidsmiljøloven, og hvor det er vist til de bruddene man har hatt innen helsesektoren. Det er interessant at den gjennomgangen jeg har hatt med Arbeidstilsynet, viser at

i all hovedsak ville de bruddene man så bl.a. i Trondheim, vært unngått hvis Trondheim hadde brukt de virkemidlene, de mulighetene og den fleksibiliteten som ligger i dagens arbeidsmiljølov. Det er realiteten. De bruddene som faller utenfor det, er av så stor og graverende karakter at jeg tror vi alle sammen her ville vært enige om at de skulle vi uansett ikke ha hatt, og en endring i loven ville ikke endret på det. Det synes jeg også det er veldig viktig at vi er enige om.

Så registrerer jeg at Høyre snakker med flere tunger – eller hva man nå sier. Den gang problemstillingen i Trondheim var oppe, var det et intervju på tv med ordførerkandidaten fra Høyre, som sa at det som skjedde på sykehusene i Trondheim, var grov utnyttelse av de ansatte som måtte jobbe så lenge. Det er det samme som Høyre i andre sammenhenger sier burde vært gjort gjeldende – langt på vei – i den eksisterende arbeidsmiljøloven.

Presidenten: Før neste taler får ordet, vil presidenten bare opplyse om at den innkalte vararepresentanten for Sogn og Fjordane fylke, Knut Magnus *Olsen*, nå tar sete.

Robert Eriksson (FrP) [15:02:28]: Jeg har lyst til å kommentere et par ting som er sagt fra denne talerstolen. Jeg registrerte at representanter fra regjeringspartiene gikk til angrep på både Høyre og Fremskrittspartiet for at man undergraver fagbevegelsens betydning ved å fjerne fagforeningskontingenten, altså ved å trekke fra fagforeningskontingenten. Det er ganske interessant hvis den alene skal føre til at fagbevegelsen skal ha en betydning i det norske arbeidslivet. Bare for å ta det i et litt annet perspektiv: Fagforeningskontingenten som man kan trekke fra – for å si det til representanten Gullvåg – er på 3 750 kr. Skatteeffekten av det er 1 050 kr. Med Fremskrittspartiets alternative forslag om å øke bunnfradraget fra 78 150 til 90 000 kr vil det bety en skatteeffekt for en industriarbeider, et LO-medlem som arbeider på Aker Verdal, på 3 318 kr, altså en tre ganger så stor økning som det som ligger i regjeringens forslag for å kompensere for bortfall av fagforeningskontingenten. Tar man for seg en lavtlønnet og øker bunnfradraget fra 38 pst. til 45 pst, gir det 2 940 kr i økt skatteeffekt. Så at det skulle bety at disse arbeiderne blir undergravd, har jeg vanskelig for å se for meg. Men jeg registrerer at det er den enkle manns retorikk fra denne talerstolen.

Så er jeg også glad for å si – bare for å presisere en ting som det er blitt noen misforståelser rundt i replikkordvekslingene – at jeg sa ikke at vi skulle reforhandle pensjonsreformen med de andre partiene. Jeg sa at hvis vi får et flertall i Stortinget, skal vi sette oss ned og forhandle om en regjeringsplattform. Det kan være deler av pensjonsspørsmålet som det er helt åpenbart at Fremskrittspartiet ønsker å forhandle om, bl.a. det med avkorting for gifte og samboende pensjonister, som ikke er en stor del av pensjonsreformen. Men vi ser at som en konsekvens av denne pensjonsreformen vil de lavtlønte med en inntekt på under 350 000 kr, gift eller samboere, få full avkorting, men er man gift eller samboer, høyt lønt og tjener over 405 000 kr, har man ingen avkorting. Jeg klarer ikke

å se for meg at det er god omfordeling og rettferdig fordeling, slik som venstresiden i norsk politikk uttaler fra denne talerstolen. Slike grep må det gå an å bli enige om, også i fremtiden. Jeg håper at man kanskje kan bli enig i Stortinget om å gjøre noe med akkurat den delen i god tid før 2013, for det burde være et enstemmig storting som så uheldighetene knyttet til regelverket på det området.

Anette Trettebergstuen (A) [15:05:26]: Fremskrittspartiets kutt i fradraget for fagforeningskontingent er jo bare ett eksempel på den gjennomgående forakten Fremskrittspartiet viser for fagbevegelsen og for det organiserte arbeidslivet. Gjennomgående i merknadene fra både Fremskrittspartiet og Høyre viser man den forakten. Det er mistillit til framforhandlede avtaler, det går til angrep på fagbevegelsens viktigste verktøy, f.eks. innstillingsretten. Men det skal vi komme tilbake til.

Det har blitt sagt mye om at arbeid er veien ut av fattigdom. Ja, det er helt riktig. Det er det arbeidslinjen handler om. De fleste i Norge arbeider. Vi har høyere sysselsettingsrate enn noe annet land, og så har vi noe som er helt fantastisk ved siden av: Vi har et system som gjør at de som ikke kan jobbe, blir tatt vare på gjennom velferdsstaten og trygdeordningene. Det er utelukkende positivt, og det er ett av de beste tegnene på det norske samfunnet. Det gjør at vi har lav fattigdom i Norge.

Jeg må ta til motmæle når høyresiden igjen og igjen trekker opp debatten om utenforskapet og nevner at vi har 600 000 mennesker som går på en helserelatert ytelse. Det er riktig, det, vi har 600 000 mennesker som mottar en eller annen helserelatert ytelse, kortvarig eller langvarig. Det er feil å framstille det som at disse 600 000 ikke deltar i arbeidslivet, men kan og bør, og at de permanent i dag står utenfor og er en belastning for samfunnet. For det første er de fleste av disse 600 000 på en kortvarig ytelse, de har en fot innenfor arbeidslivet, og de skal tilbake i arbeid igjen. De deltar altså selv om de midlertidig mottar en ytelse. Derfor tar jeg avstand fra Høyres beskrivelse om det såkalte utenforskapet, med den stigmatiseringen den debatten fører med seg. Vi har sett hva den stigmatiseringen førte med seg av ny politikk i Sverige da Reinfeldt tok makten – kutt i trygd, kutt i sykepenges.

Det gjør også opposisjonen i sine alternative budsjetter. De kutter i trygd, og de kutter i sykepenges, men det skal ikke gå ut over noen. Man bare vedtar at fra 1. januar er tusenvis av mennesker friske, slik at de ikke trenger disse ytelsene. Det er med respekt å melde useriøst.

Høyre kopierer også Reinfeldt på andre områder, som når det står å lese i deres merknader:

«Velferdsstaten skal ikke være alt for alle, men skal være sterk for den som har behov for hjelp.»

Samtidig fjerner altså Høyre overgangsstonaden, inntektene til enslige forsørgere. De fjerner potten når det gjelder ufrivillig deltid, alt for å finansiere skatteuttak til høytlønte. Er det slik at det i Høyres velferdsstat er millionærene som har behov for hjelp, siden enslige forsørgere, deltidsarbeidende kvinner og andre skal finansiere skatteuttakene for de aller rikeste?

Karin Andersen (SV) [15:08:42]: På slutten av debatten er det grunn til å slå fast at det i Norge lønner seg å jobbe. I Norge har vi gode ytelser og rettigheter for mennesker som er for syke til å jobbe, eller som ikke får jobb. Det er også grunnen til at mange får ytelser i Norge når de er i en slik situasjon – mennesker som, hvis de hadde bodd i et annet land, ikke ville stått på listen, og dermed ikke vært på Høyres utenforskapsliste. Fattige hadde de vært, uten arbeid hadde de vært, men de hadde ikke vært til bekymring for Høyre. De som mener at det skal lønne seg å jobbe, må også se over sin egen politikk når de ønsker mer av det de kaller fleksible arbeidsmarkeder, flere vikarer og svakere tiltak mot sosial dumping. Det vil resultere i at de som fra før har de hardeste, de mest utrygge og de dårligst betalte jobbene, må slåss mer for å beholde dem og kanskje til og med gå ned i lønn.

Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre har gått mot de viktigste tiltakene mot sosial dumping, nemlig innsynsrett, slik at det er mulig for de ansatte å få dokumentert ulovligheter. De har gått mot solidaransvar, som skal sikre at de som tar på seg oppdrag fra noen som underbyr, faktisk må betale lønningene til dem som ikke har fått lønn – altså, er det for billig, så er det noe galt. Det har ikke Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre vært på. De har også sagt nei til regionale verneombud i renholdsbransjen og i hotell- og restaurantbransjen – bransjer hvor vi vet at bruken av sosial dumping, utstøting og ikke minst sykefravær og uføretrygd er skyhøy. Det er lavtlønte damer som jobber i utrygge bransjer, som ikke engang skal kunne få hjelp av et regionalt verneombud til å sikre at det er lovlige forhold i bransjen.

Så det er grunn til å spørre hvem høyrepartiene mener har behov for fellesskapet. Dette fellesskapet omfatter både offentlig sektor og et godt organisert arbeidsliv. Vi vet at det kan holde lønns- og arbeidsvilkår oppe, sånn at det går an å leve av lønningen sin, og at det går an å ha et arbeid du ikke ødelegger helsa di på. Så der er det behov for å stramme inn – ikke slakke opp, sånn som høyrepartiene vil.

Derfor er også de kuttene som høyresida gjør i stønaden til enslige forsørgere, oppsiktsvekkende. Det er altså 30 000 som skal på sosialhjelp. Man tar mer penger bare fra den ene gruppa med familier med én forsørger enn det man legger i pakkene for å bedre situasjonen for de mest vanskeligstilte. Det sier sitt.

Steinar Gullvåg (A) [15:12:12]: Jeg må be om at de som siterer, siterer riktig. Da jeg i mitt første innlegg la vekt på Høyres forhold til fagbevegelsen, sa jeg at Høyre er «imot alle tiltak som gir fagbevegelsen nye maktmidler i kampen for et anstendig arbeidsliv».

Det mener jeg fortsatt. Høyre har vært mot solidaransvar, mot utvidet innsyns- og drøftingsrett for fagbevegelsen, mot de regionale verneombudene, men jeg synes det er fint hvis Høyre etter hvert kommer på bedre tanker. Det får vi eventuelt svaret på når vi skal behandle stortingsmeldingen om et anstendig arbeidsliv.

Problemet for Høyre er jo at de hele tida sitter fast i sitt gamle tankegods. De tenker slik som Høyre alltid

har tenkt, selv om fasaden males lys blå med en viss velferdsretorikk. Det er akkurat som da det glapp ut av en av Høyres talere i finansdebatten nylig, at fordelingspolitikk er noe som sosialdemokrater driver med. Det er helt riktig, det. Vi driver med det, og fordelingspolitikk mangler Høyre.

Så synes jeg noe er ganske underlig, egentlig. Mens arbeidsledigheten i landene rundt omkring oss øker, synker den i Norge. I november hadde vi faktisk tusen færre helt arbeidsledige, ifølge Navs sesongjusterte tall. Arbeidsledigheten er nå nede i 2,4 pst., og ved utgangen av november var det altså 61 600 helt arbeidsledige. Nedgangen fra i fjor er på 7 800 personer, eller 11 pst. Istedenfor å gi ros til regjeringen for en aktiv arbeidsmarkedspolitikk er partiet Høyre bekymret over nedgangen i antall sysselsatte i privat sektor fra 2008 til 2010, altså virkningen av finanskrisen. Men det mest bekymringsfulle i deres øyne er naturligvis at sysselsettingen i offentlig sektor har økt i samme periode, hvilket selvsagt er resultatet av en keynesiansk økonomisk politikk i møte med krisen. Men igjen ser vi hoven under skjortekanten, for høyrepartiene er alt ved det samme gamle. Der er en arbeidsplass i offentlig sektor mindre verdt enn en arbeidsplass i privat sektor.

Presidenten: Representanten Torbjørn Røe Isaksen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Torbjørn Røe Isaksen (H) [15:15:05]: Jeg er helt enig i at man skal sitere korrekt. Derfor vil jeg påpeke til representanten Gullvåg, som sa at Høyre skrev at velferdsstaten skal ikke være for alle, at vi har skrevet at den skal ikke være «alt for alle». Da kan vi kanskje begge to love at vi til neste år skal være enda mer nøyaktige når vi siterer hverandre – og så går vi videre ut fra det.

Jeg stusser litt over at man er så skeptisk til bruken av ordet «utenforskap». Jeg har flere ganger nevnt fra denne talerstolen og kan sitere fra Arbeiderpartiets hjemmeside 25. februar 2010, hvor representanten Trettebergstuen skriver: Og «vi reduserer sjansen for permanent utenforskap». Det er rart – igjen – at når Høyre bruker ordet, er det slemt, mens når Arbeiderpartiet gjør det, er det et uttrykk for bekymring for den norske modellen.

Høyre putter inn 400 mill. ferske kroner til arbeidstrening, 250 mill. kr mer enn regjeringen til fattigdoms tiltak. Altså: Vi øker med mer enn det omleggingen av overgangsstøtten er.

Til slutt vil jeg bare bemerke at jeg synes det er en uting at man snakker om «forakt» og den type ting fra Stortingets talerstol. Jeg synes vi kan nøye oss med å si at vi er uenige politisk – uten at det sier noe om den enkeltes sinnelag.

Bent Høie (H) [15:16:27]: Jeg forstår at representanten Gullvåg og en del av de andre representantene fra de rød-grønne partiene er nødt til å dra ut i fantasiens verden og til Sverige, Nederland og andre land for å prøve å finne det Høyre de ønsker å ha som motstander. Det må tyde på at det Høyre de ønsker å ha som motstander, klarer de ikke å

finne i denne budsjettinnstillingen eller i den norske politiske debatten. Men det burde ikke være behov for å drive med denne type retorikk, man kunne heller diskutere de tingene man er uenig om.

Et annet eksempel på dette er når statsråden selv snakker som om Høyre har brukt bruddene på arbeidsmiljøloven som har vært i offentlig regi, både i virksomheter som regjeringen og statsråden selv har ansvar for, og i rød-grønt-styrte Trondheim, som argumenter for å endre arbeidsmiljøloven. Det har ikke Høyre gjort. Tvert imot: De stedene der Høyre har hatt ansvar, har man tatt ansvar og sagt opp avtalen med de private som har brutt arbeidsmiljøloven, noe som står i kontrast til den grelle måten Arbeiderpartiets ordfører i Moss håndterte tilsvarende sak på.

Det er også ganske spesielt at man kaller det for forakt for fagforeninger når Høyre ønsker et noe lavere skattefradrag for fagforeningskontingenten enn det regjeringen gjør, med tanke på at det nivået som Høyre foreslår i dette statsbudsjettet, er på samme nivå som det var under Stoltenberg I-regjeringen. Da var det neppe forakt for fagforeningene. Det at Høyre prioriterer andre former for skattelette enn skattelette til dem som er medlem av en fagforening, men f.eks. gir våre største skattelettelser til de menneskene som har den laveste inntekten, innebærer at Høyre ønsker at det skal lønne seg mer å jobbe. Det er en politisk uenighet, en politisk prioritering, der man ikke burde hatt behov for å bruke begreper som «forakt for». Blant annet prioriterer Høyre å bruke noen av disse pengene til å gi skattelette til mennesker som ønsker å støtte opp om annen type virksomhet, f.eks. å gi gaver til ideelle organisasjoner, som også driver et viktig sosialt arbeid i Norge. Jeg ville ikke kalt det for forakt for fagforeninger, men det er en annen form for prioritering.

Så sier representanten Karin Andersen at 30 000 flere vil gå på sosialhjelp med Høyres forslag. Høyres forslag når det gjelder overgangsstøtten, er et bidrag til å styrke arbeidslinjen, for vi ser at når mennesker holdes permanent utenfor arbeidslivet, blir det vanskeligere å komme tilbake i arbeid. Er det noe som gjør at barn i Norge vokser opp i fattige familier, så er det det at de vokser opp med foreldre som ikke har en sterk tilknytning til arbeidslivet.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Karin Andersen (SV) [15:19:46]: For det første har det vært utallige utsagn fra både Høyre og Fremskrittspartiet der man har vist til lovbrudd på arbeidsmiljøloven både i private bedrifter og i offentlig sektor, og man har brukt det som en begrunnelse for at man må liberalisere arbeidsmiljøloven. Det har vært en rekke slike innspill.

Det andre gjelder det mest groteske omfordelingsforslaget, nemlig å fjerne overgangsstøtten for alle som har hatt den i mer enn ett år, slik som Høyre og Fremskrittspartiet foreslår. Her har regjeringen foretatt en fornuftig omlegging, slik at de enslige skal få mulighet til å jobbe, ta utdanning, ha språkopplæring og andre tiltak som gjør

dem i stand til å forsørge seg sjøl når ungen får barnehageplass. Denne inntekten fjerner Høyre og Fremskrittspartiet. Det er en realitet. De har ikke lagt inn ei krone mer i arbeidsavklaringspenger og heller ikke mer til dagpenger. Da er det bare sosialhjelpen igjen for å forsørge disse enslige forsørgerne.

Kari Henriksen (A) [15:21:07]: Jeg kan trøste representanten Høie med å si at han trenger ikke reise til Sverige for å se resultatet av høyresidens politikk. Han kan reise til Kristiansand, der er det nemlig gode eksempler på hvordan Høyre og Fremskrittspartiet styrer. De vil ha økt konstantstøtte, det har Kristelig Folkeparti fått inn, de vil øke straffen for å være syk, de vil redusere samarbeidet med de ansattes organisasjoner, og de vil redusere makten til de ansatte når det gjelder å drøfte hvilke tiltak som skal settes i verk.

Representanten Høie var også inne på problemene knyttet til det å være rusavhengig eller psykisk syk. Det er riktig, det er viktig å ha god tilgang på behandling. Nå er det sånn at det er denne regjeringen, som med gode løft fra den forrige regjeringen har satset på disse gruppene av mennesker. Vi har fått mye bedre kvalitet i behandlingen innen både rus og psykisk helse, men vi har fortsatt en vei å gå. Det aller viktigste arbeidet for å få disse inkludert i samfunnet er at de blir kvalifisert til å få en jobb, at de får tilbud om kvalifiseringsprogram, og at de blir flyttet fra sosialhjelp og over til varig inntektssikring, sånn at de kan bidra med det de har av ressurser og evner, på lik linje med alle andre.

Erfaringen med høyrepolitikk ser vi i enkelte byer nå. Det er et ramaskrik f.eks. i Kristiansand. Hele fagbevegelsen og alle de ansatte står fram og sier at dette er veldig dårlig. Det er et eksempel på at en nettopp setter det framforhandlede avtaleverk til side, kjører sitt eget løp og velger ikke å lytte til de ansatte og dem som faktisk er syke. Hvis noen tror at det å straffe folk som er syke, med å trekke dem i bonusordninger, skal føre til mer inkludering av dem som har problemer med å komme inn på arbeidsmarkedet, bør de tenke seg om to ganger.

Presidenten: Steinar Gullvåg har hatt ordet to ganger, som så mange andre i debatten, og får derfor nå ordet til en kort merknad, avgrenset til 1 minutt.

Steinar Gullvåg (A) [15:23:36]: Jeg tillater meg fortsatt å sammenligne med Sverige, selv om representanten Høie ikke synes det er særlig bekvemt. Jeg gjør det fordi man i innstillingen nemlig finner betydelige spor fra Sverige, som Høyre selv viser til, og som jeg refererte til i mitt innlegg.

Enda viktigere er det at den politikken som Høyre nå legger opp til, er det som drar opp skillelinjene i norsk politikk. Valget i 2013 kommer til å handle om norsk arbeidsliv, om arbeidsmiljøloven, om midlertidige ansettelser, om oppsigelsesvern, og det kommer i høy grad til å handle om fagbevegelsens rolle i samfunnet. Jeg skal si én ting som er helt klart: Uten fagbevegelsens medvirkning klarer vi aldri å vinne kampen mot sosial dumping.

Jan Tore Sanner (H) [15:24:53]: Det har vært litt underlig å sitte og lytte til denne debatten. Man skulle ikke tro at vi var i det fredfylte Norge når man hører på de voldsomme angrepene fra Arbeiderpartiet og SV mot Høyre.

Jeg har lyst til først å si til det aller siste representanten Gullvåg sa, at jeg langt på vei er enig, nemlig at fagbevegelsen spiller en veldig viktig rolle i kampen mot sosial dumping.

Representanten Henriksen snakket om erfaringene med Høyre-politikk. Ja, det er faktisk slik at fire av ti nordmenn hadde så god erfaring med å bo i en Høyre-styrt kommune at det i dag er over 50 pst. av Norges befolkning som har valgt en Høyre-ordfører, og som bor i en Høyre-styrt kommune. Det er stadig flere, på samme måte som det er flere også av LOs medlemmer som nå sier at de vil stemme Høyre – ikke fordi Høyre viser, som representanten Trettebergstuen sier, forakt for fagbevegelsen, men fordi Høyre har en næringspolitikk som trykker jobber, fordi Høyre har en velferdspolitik som virker, og fordi Høyre anerkjenner at fagbevegelsen har spilt og spiller en viktig rolle i det norske samfunn.

Den nordiske modellen og verdien av relativt små forskjeller er ikke noe Arbeiderpartiet eier, det er verdier som er felles i de nordiske samfunn. Høyre har vært med og regjert Norge gjennom lange perioder i etterkrigstiden, og vi er stolt av det samfunnet vi har vært med og bygget opp. Men det betyr ikke at man er enig om alt.

Jeg må si at det er ganske spesielt å sitte i salen og bli belært om fattigdomsbekjempelse av SV, SV som har sittet i regjering i seks år, og i den tiden har antallet barn som lever i økonomisk ressursvake hjem, økt, det er flere som er bostedsløse, og ventetiden på rusbehandling har økt. Den dagen SV tar ansvar og viser til resultater på disse områdene, kan vi diskutere. Men så langt er det veldig spesielt å bli belært om fattigdomsbekjempelse av Sosialistisk Venstreparti.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 1 og 2.

(Votering, se sidene 1134 og 1142)

Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 3 og 4 behandles under ett – og anser det for vedtatt.

Sak nr. 3 [15:27:36]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om endringer i utlendingsloven (utvidet adgang til fengsling mv.) (Innst. 78 L (2011–2012), jf. Prop. 138 L (2010–2011))

Sak nr. 4 [15:27:49]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om endringer i utlendingsloven m.m. (høring av barn mv.) (Innst. 74 L (2011–2012), jf. Prop. 141 L (2010–2011))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Lise Christoffersen (A) [15:28:44] (ordfører for sakene): Jeg tror jeg skal velge i mitt innlegg å legge hovedvekten på Prop. 138 L, og så får jeg heller tegne meg til et nytt innlegg hvis jeg ikke får tid til å komme inn på Prop. 141 L i førsteinnlegget.

For å starte med Prop. 138 L behandler Stortinget i denne saken forslag til endringer i utlendingsloven hva gjelder bruk av tvangsmidler. Loven hjemler allerede bruk av tvangsmidler overfor personer med usikker ID, personer man frykter vil unndra seg vedtak om retur, og personer som utgjør en trussel mot grunnleggende nasjonale interesser. Jeg viser bl.a. til Stortingets behandling av Prop. 11 L for 2009–2010 den 3. desember 2009, der tvangsmidler som meldeplikt, pålagt bosted og inndragning av reisedokumenter ble vedtatt utvidet til en større personkrets enn før. Det var det full enighet om. 17. desember 2010 vedtok vi, også stort sett enstemmig, forslag til tilpasninger i loven som følge av tilslutning til returdirektivet, bl.a. bruk av tvangsmidler dersom noen forsøker å unndra seg retur. Stortinget har med andre ord flere ganger sagt seg enig i prinsippet om bruk av tvangsmidler. Formålet er å få til en mer effektiv retur av personer uten lovlig opphold i Norge og hindre at asylinstituttet utnyttes av personer uten rett til beskyttelse. Spesielt vil jeg framheve dem som misbruker asylinstituttet til å begå kriminalitet, og dem som utgjør en trussel mot grunnleggende nasjonale interesser. Det er viktig at ikke slike personer får mulighet til å undergrave oppslutningen om asylinstituttet. Det kommer først og fremst dem til gode som trenger vår beskyttelse, når utlendingsmyndighetene får større rom til å konsentrere seg om deres behov, i stedet for å bruke en uforholdsmessig andel av ressursene sine på personer som misbruker systemet.

Når det gjelder bruk av tvangsmidler, er vi selvsagt bundet av internasjonale forpliktelser. Men også etter innstramningene har vi lempeligere regler enn det de internasjonale bestemmelsene gir adgang til. I denne saken utnytter vi i større grad det handlingsrommet vi fortsatt har, men, og jeg understreker det, med samme forutsetning som før, at det ikke skal etableres mer inngripende regler enn det som er nødvendig for å hindre at asylinstituttet misbrukes. Regjeringen har derfor frafalt to av forslagene i høringsbrevet, ett om en ny og strengere hjemmel om bestemt oppholdssted og meldeplikt for dem som hindrer eller vesentlig forvansker behandlingen av en asyl- eller utvisningssak, og ett om utvidelse av framstillingsfristen til tre dager.

De endringene vi inviteres til å ta stilling til, er: senket sannsynlighetskrav for å bruke de tvangsmidlene vi allerede har til rådighet, som ransaking, beslag, meldeplikt, pålagt oppholdssted og fengsling når det gjelder identitetstvil eller unndragelsesfare ved avslag på asylsøknaden. I stedet for sannsynlighetsovervekt, som i dag, foreslås det at kravet senkes til konkrete holdepunkter for «å anta» osv. Endringene bringer våre regler mer i takt med andre nordiske lands regler. Forslagene er også sjekket ut i forhold til våre internasjonale forpliktelser.

Dessverre har vi i noen tid opplevd økende problemer med vinningskriminalitet og narkotikaomsetning blant noen asylsøkere og personer uten lovlig opphold i Norge. Mer effektive tiltak har ofte vært diskutert, så sent som under debatten om Justisdepartementets budsjett i forrige uke. Hittil har vi altså ikke hatt egne hjemler for å bruke tvangsmidler overfor utlendinger som begår kriminalitet, men har vært nødt til å gå veien om identitetstvil eller unndragelsesfare. Nå får vi dette på plass.

Noen ord om fengsling: Det er det mest inngripende virkemidlet staten kan bruke overfor enkeltmennesker. Det skal derfor bare brukes dersom man ikke kan oppnå det samme ved hjelp av andre typer tvangsmidler, som f.eks. meldeplikt og pålagt oppholdssted. Det skal foreligge et utvisningsvedtak hvis det ikke ellers foreligger grunnlag for fengsling med utgangspunkt i ID-tvil eller unndragelsesfare. Det gjelder en tidsfrist på tolv uker, unntatt i spesielle tilfeller, bl.a. av hensyn til grunnleggende nasjonale interesser. Fengsling av barn skal bare skje når det er påkrevd.

Til slutt kort om komiteens behandling av denne saken: Jeg vil starte med å rette en liten feil på side 7 i innstillingen, nest siste avsnitt før punkt 1.3.3.2. Ved en feil er det henvist til «punkt 3.3.1.2 nedenfor». Det rette skal altså være punkt 1.3.3.2.

Siden lovforslagene allerede hadde vært på bred høring før de kom til Stortinget, mente vi at det ikke var behov for egen høring her. I forståelse med departementet har vi gjort en tilføyelse i forslaget til ny § 103 annet ledd, som kun er en tydeliggjøring, uten realitetsendringer. Komiteens innstilling er enstemmig. Så får jeg komme tilbake igjen til Prop. 141 L for 2010–2011 i et senere innlegg.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [15:34:04]: Jeg vil også konsentrere mitt første innlegg om Prop. 138 L for 2010–2011, som det er litt uenighet om, i hvert fall når det gjelder merknadene, selv om det er stor enighet om forslaget til vedtak.

De fleste høringsinstanser har, som saksordføreren også var inne på, vært positive til de forslagene som er lagt fram, og Fremskrittspartiet er også positive, da dette er et stort skritt i riktig retning i henhold til Fremskrittspartiets politikk og hvordan Fremskrittspartiet mener lovverket skal være når det gjelder innvandring og integreringspolitikk.

Det er noen få uenigheter om forslaget, og det går bl.a. på det som har med fengsling å gjøre. Fremskrittspartiet har gått ut av en merknad som gjelder fengsling, og jeg vil gjerne forklare hvorfor. For Fremskrittspartiets del er

fengsling i denne sammenheng ensbetydende med lukkede mottak. Vi ønsker å være sikre på at de som kommer til dette landet som asylsøkere, kan holdes i lukkede mottak inntil identiteten deres er avklart, og de har samarbeidet om dette. Grunnen til at vi ønsker det, er at det er en innstramning som kan virke på den måten at færre søker å komme til Norge, for vi vet at en stor del av de som kommer, kommer uten identitetspapirer, eller med falske ID-papirer, og da kan det være en grei løsning å ha dem i lukkede mottak til dette er avklart. Hvis de bryter noen av de lovene og reglene vi har, er det nå lagt inn at vi kan ha meldeplikt og bestemte oppholdssteder. Men hvis en allerede har brutt dette og får meldeplikt og oppholdssted, og personen da forsvinner, er det for sent. Da er personen alt borte. Derfor ønsker også Fremskrittspartiet at det skal være muligheter for i denne sammenheng å fengsle dem, istedenfor bare å påberope dem meldeplikt og et bestemt oppholdssted. Som sagt, det er for sent når de allerede har rømt fra den plassen de er.

Fremskrittspartiet er også opptatt av at en del av dem som søker asyl i Norge og får avslag, kommer igjen for andre, tredje og kanskje fjerde gang. Muligheten for da å stadfeste identitet er, slik det er i dag, ikke så altfor stor. Når de har utført kriminelle handlinger, har en mulighet til å ta fingeravtrykk, men vi vet også at flere fjerner fingeravtrykkene sine for at de skal ha mulighet til å komme tilbake og søke asyl på nytt. Fremskrittspartiet er opptatt av at den muligheten skal innskrenkes, og vi ønsker derfor at det også skal tas DNA-prøver av dem som kommer som asylsøkere til Norge, for å klarlegge identiteten. Denne måten å gjøre det på kan også være med på senere å avklare om disse personene har begått ulovlige handlinger i andre land før de kommer til Norge.

Fremskrittspartiet er også opptatt av ankemuligheten når en har søkt om asyl i Norge og fått avslag. Slik det er i dag, ankes det til UNE, og det går rettens vei i flere instanser. Man har altså mulighet til å prøve saken sin gang etter gang. Fremskrittspartiet er opptatt av at når man først har fått et avslag og det skal ankes, så bør det være retten som tar stilling til det. Jeg har selv vært i samtaler med asylsøkere som har fått opphold, og som synes det er rart at vi har så mange ankemuligheter som vi har i Norge. Det de også uttrykker, er at de vil ha større respekt for en avgjørelse fattet av en rett enn for en avgjørelse fattet av en nemnd, som da stort sett er basert på skjønn. Derfor ønsker Fremskrittspartiet å gå mye lenger og si at ankemuligheten etter UDI-behandling skal være en rettssak, og at det er den endelige avgjørelsen.

Jeg vil til slutt knytte et par ord til Prop. 141 L og det med høring av barn. Det er viktig, det som uttrykkes i meldingen, at barn skal få lov til å uttrykke seg fritt. Det er en rettighet som unger skal ha uansett, og uten at de blir påtrykket meninger og press fra andre, f.eks. foreldre som sitter ved siden av dem. Den muligheten vi da har til å avhøre unger, eventuelt avklare misforståelser og ikke minst se på det med uoverensstemmelse mellom foreldrenes forklaring og barnets forklaring, kan bidra til at man kan sjekke dette og finne ut om eventuelle misforhold er av en slik art at det er grunnlag for å si nei til en asylsøknad.

Trond Helleland (H) [15:39:27]: Regjeringen foreslår enkelte endringer og innstramninger i utlendingslovgivningen, samtidig som barns rettigheter styrkes. Det er bra, og Høyre støtter de foreslåtte endringene.

Departementet understreker at det er flere grunner til at en nå ønsker å innføre regler om fengsling av asylsøkere og personer med ulovlig opphold som begår kriminalitet. Man har i de senere år erfart et økende problem med asylsøkere og utlendinger uten lovlig opphold som begår kriminalitet. Dette er særlig knyttet til vinningskriminalitet og besittelse og salg av narkotika i åpne rusmiljøer.

Det har vært en økende erkjennelse av at hensynet til oppslutning om asylinstituttet tilsier at myndighetene må etablere og håndheve et effektivt system for å hindre at regelverket om beskyttelse utnyttes av kriminelle. Det er i seg selv uheldig at norske politimyndigheter har svake virkemidler til bruk i sitt arbeid med å håndheve en effektiv utlendingskontroll enn politimyndighetene i våre naboland.

I en del saker vil det imidlertid følge en ny mulighet for bruk av tvangsmidler etter de nye hjemlene, og i en del saker vil det også gi politiet et enklere grunnlag for å få rettens godkjenning for bruk av tvangsmidler. Overfor utlendinger som spekulerer i å komme til Norge for å begå kriminalitet, kan derfor de nye bestemmelsene gi et klart signal om en økt risiko, som vil få betydning når de aktuelle personene vurderer kostnadene ved reise til Norge.

Departementet har også foreslått en ny fengslingshjemmel for utlendinger som utgjør en trussel mot grunnleggende nasjonale interesser. Både Danmark og Sverige har særskilte fengslingsregler for denne persongruppen. Det foreslås som et vilkår for fengsling at utlendingen utgjør en trussel mot grunnleggende nasjonale interesser.

Med forslagene i Prop. 138 L for 2010–2011 utvides adgangen til bruk av tvangsmidler ytterligere. Blant de sentrale virkemidlene som foreslås, er senkede beviskrav for å fengsle ved tvil om identitet eller fare for unndragelse. Det skal ikke lenger være krav til sannsynlighetsovervekt, men likevel krav til konkrete holdepunkt i det enkelte tilfellet.

Videre utvides muligheten til pålegg om meldeplikt eller bestemt oppholdssted til å gjelde utlendinger som er asylsøkere eller uten lovlig opphold, og som begår straffbare handlinger som kan medføre høyere straff enn seks måneders fengsel. Det foreslås at fengsling kan vurderes under behandlingen av utlendingssaken dersom pålegget brytes.

En særskilt hjemmel foreslås for fengsling av personer som er i en aktiv utsendelsesprosess, og som utgjør en trussel mot grunnleggende nasjonale interesser, forutsatt at retur kan gjennomføres innenfor et nærmere bestemt tidsrom.

Dette er etter Høyres syn fornuftige innstramninger, men disse tiltakene vil bare få den ønskede virkning om returpolitikken fungerer. Arbeidet med å få på plass returavtaler med andre land må intensiveres. For land som ikke samarbeider om dette, bør regjeringen bruke f.eks. kutt i bistandsmidler for å få på plass returavtaler.

Identitetsavklaringsprosessen må styrkes. Der gjøres det ting, men det er viktig å framskynde dette arbeidet. Det er også viktig at vi har tilstrekkelig kapasitet på Trandum eller tilsvarende mottak, slik at det som en nå faktisk skal vedta, kan effektueres.

Et bredt flertall understreker at det ikke lenger er aktuelt med en generell hjemmel for å fengsle asylsøkere på det grunnlag at de er asylsøkere. Det er ikke ulovlig å søke asyl. Det er en menneskerett å søke om beskyttelse. Mennesker som søker om internasjonal beskyttelse, må ikke behandles som kriminelle. Flertallet viser i denne sammenhengen til at også EUs flyktningdirektiv forbyr medlemsstatene å ha regler om fengsling av asylsøkere utelukkende på det grunnlag at vedkommende har søkt asyl.

Så en opprydning i språkbruken i forbindelse med behandlingen av Prop. 141 L. Begrepet «rase» fjernes nå fra utlendingsloven og erstattes i § 28 med «etnisitet, avstamning, hudfarge». Dette er en endring som Høyre er enig i. Det er viktig at vi nå får klare begrep i lovgivningen som ikke virker stigmatiserende.

Så er det forslaget om å gi barn høringsrett i saker som vedrører utlendingsloven. Som det står:

«Dersom barnet ønsker det og det er nødvendig for å ivareta barnets rett til å bli hørt, kan det organet som forbereder eller avgjør saken, beslutte at det skal gjennomføres en samtale med barnet selv om foreldrene ikke samtykker.»

I det tilfellet skal det oppnevnes en verge. Det er bra.

Det er gledelig at det er et samstemt storting – i hvert fall en samstemt komité – som nå gjør disse endringene i utlendingslovgivningen. Det viser at det i praktisk innvandringspolitikk er bred enighet om virkemidlene – fra SV til Fremskrittspartiet. Det er først når vi begynner å diskutere symbolpolitikk og holdninger til innvandring, at forskjellene blir større. Men, som det heter: Med lov skal landet bygges, ikke med oppslag i tabloidavisene. Derfor er dagens vedtak gledelig på mer enn én måte.

Karin Andersen (SV) [15:44:43]: Saksordføreren redegjorde veldig godt for saken. Men jeg har fra SVs side lyst til å understreke sterkt at vi er veldig fornøyd med at barns rettigheter i utlendingssaker styrkes, og at det nå blir en uttrykkelig lovhjemmel for å kunne gjennomføre samtale med alle barn – i alle saker, etter loven – sjøl om foreldrene ikke samtykker. Det er svært viktig. Det er også viktig at det skal kunne gjennomføres slike samtaler uten at foreldrene tillates å være til stede. Det finnes eksempler på at det har vært til skade for barnets interesse at det ikke har vært slik. Derfor er jeg veldig glad for at man nå har gjort en lovendring som ivaretar barnas rett til å bli hørt – spesifikt, som en sjølstendig rett – og at man ikke bare i bekymringstilfeller setter opp en slik mulighet, men at det er en sjølstendig rett barna har til å bli hørt.

Når det gjelder de andre forslagene om større adgang til fengsling i utlendingssaker, er det bred enighet om forslagene, men det er sjølsagt dilemmaer knyttet til disse sakene. Det tror jeg ikke er noen hemmelighet. Det er viktig å understreke at de menneskerettslige forpliktelsene Norge

har i disse sakene, må ligge til grunn. Den endringen man gjør her, er at man skifter ut – i hovedsak – «skjellig grunn» med begrepet «holdepunkter for å anta». Jeg vil da understreke at når disse endringene blir gjort, skal det ligge en individuell begrunnelse til grunn. Det skal være objektive kriterier – altså at det ikke er noen slags sekkevurderinger som skal gjøres for grupper av mennesker, men at det må være enkeltmennesker dette gjelder.

I tillegg er det en politisk vurdering knyttet til dette, fordi asylinstituttet har vært under stort press, og fordi det i alle migrasjonsstrømmer – gjennom all historie – viser seg at det der også er en del kriminalitet innblandet. For å holde asylinstituttet oppe – fordi det er så uhyre viktig å ha det for å beskytte mennesker på flukt – er det også nødvendig å kunne håndtere de sakene der asylinstituttet blir misbrukt til å begå kriminelle handlinger. Man må sørge for å ha muligheter til å sikre bedre retur, og man må, overfor dem som skjuler sin identitet, unndrar seg utsendelse eller begår kriminalitet, ha noen sterkere virkemidler enn det vi har i dag.

Når det er sagt, mener jeg at vi må følge dette feltet nøye, for det er et av de feltene der det er lett å hausse opp en debatt rundt enkeltsaker som gjør at man kan risikere å gå på tvers av rettssikkerhet.

Derfor er jeg glad for det brede flertallet i denne saken – og at det brede flertallet også står bak prinsippene om at det er de menneskerettslige forpliktelsene våre som skal ligge til grunn, og at det er objektive kriterier og individuell vurdering som skal ligge til grunn når disse nye lovparagrafene kommer til anvendelse.

Heidi Greni (Sp) [15:48:46]: De siste årene har vi fått et økende problem med asylsøkere og utlendinger uten lovlig opphold som begår kriminalitet. Det gjelder særlig vinningskriminalitet og besittelse og salg av narkotika.

Det at mange misbruker asylsystemet ved å begå kriminalitet, er ikke bare et stort samfunnsproblem, men det kan også bidra til å svekke oppslutningen om hele asylinstituttet.

Bruk av tvangsmidler bidrar til å gjøre det vanskeligere å utnytte asylsystemet, og det vil effektivisere gjennomføringen av avslagsvedtak. Utlendingsloven har i dag ikke egne regler om adgang til bruk av tvang overfor utlendinger som begår kriminalitet av mindre alvorlighetsgrad, f.eks. besittelse av mindre kvanta narkotika. Det er i seg selv uheldig at norske politimyndigheter har dårligere virkemidler i sitt arbeid med å håndheve en effektiv utlendingskontroll enn det de har i mange av våre naboland.

Jeg er derfor glad for at vi nå vedtar en endring i § 105, som gir adgang til å pålegge utlendinger meldeplikt eller bestemt bosted hvis «utlendingen er asylsøker eller har ulovlig opphold og er ilagt straff for et straffbart forhold eller treffes på fersk gjerning ved utøvelse av et straffbart forhold» som kan gi fengselsstraff i seks måneder eller mer.

Det har vært framstilt som om kriminelle asylsøkere i Oslo nå skulle sendes ut i vilkårlig valgte kommuner i distriktene. Selvsagt er det ikke slik. I mange tilfeller

på griper politiet i en kommune asylsøkere som har bostedsadresse i en annen kommune. Vedkommende vil nå kunne bli pålagt å oppholde seg i den kommunen der vedkommende er bostedsregistrert. Normalt vil det si ved et bestemt asylmottak der han har fått tildelt mottaksplass. Vedkommende vil da få meldeplikt. Et pålegg om bestemt oppholdssted vil både kunne motvirke at vedkommende oppsøker kriminelle miljøer i andre kommuner, og det vil kunne motvirke muligheten for å drive omreisende kriminell virksomhet. I dag er det f.eks. et omfattende problem at asylsøkere plassert på mottak utenfor Oslo bedriver narkotikasalg i hovedstaden. Pålegg om oppholdssted vil frata dem muligheten til å reise inn til Oslo.

Jeg og Senterpartiet vil understreke at denne hjemmelen ikke på noe vis kan brukes til å etablere en praksis der man f.eks. plasserer kriminelle personer i andre kommuner eller boområder enn der de allerede er bosatt, eller er gitt mottaksplass. Det handler kun om et pålegg. Vedkommende må oppholde seg der han er bostedsregistrert. Det forutsettes ikke noen inngående kontroll med at utlendingen ikke beveger seg fritt utenfor det pålagte området, men det sentrale her vil være at politiet vil ha mulighet til å vurdere fengsling hvis vedkommende påtreffes utenfor området, eller ikke overholder meldeplikten.

§ 106 slår fast at en utlending kan pågripes og fengsles dersom vedkommende ikke samarbeider om å klarlegge sin identitet, dersom det er konkrete holdepunkter for å anta at vedkommende vil unndra seg iverksettelse av utsendelse, eller dersom vedkommende ikke overholder meldeplikt eller pålegg om oppholdssted. Det er selvfølgelig alltid domstolen som skal vurdere om det er grunnlag for fengsling.

Barnekonvensjonen artikkel 12 fastsetter at et barn har rett til fritt å gi uttrykk for sine synspunkter. Derfor er jeg glad for at det nå åpnes for at det kan gjennomføres samtaler med barn selv om foreldrene ikke samtykker til det, og at barnet også har rett til å uttale seg uten at foreldrene er til stede.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [15:53:23]: Kristelig Folkeparti mener å ha sett en tendens over tid der norske myndigheter i økende grad ser ut til å ønske å bruke frihetsberøvelse som et ledd i sin utlendingspolitikk.

Jeg har bare lyst til å minne om at det ikke er ulovlig å søke asyl. Det er en grunnleggende menneskerett å søke om beskyttelse. Mennesker som søker om internasjonal beskyttelse, må i utgangspunktet ikke behandles som kriminelle. Blant dem som i dag får avslag på sin asylsøknad i Norge, finner man også personer som ifølge FNs høykommissær for flyktninger har krav på internasjonal beskyttelse. Det er en påminnelse om at behandlingen av flyktninger trenger stor årvåkenhet fra norske myndigheters side for ikke å sette medmennesker i en håpløs situasjon.

Vi som aldri har opplevd flukt som eneste utvei, greier ikke helt å sette oss inn i det konglomerat av problemer og vanskelige valg som må foretas, og som senere kan få alvorlige konsekvenser. Da er det ikke alt som glir lett, eller passer med vårt lov- og regelverk på området.

Det Kristelig Folkeparti ser på som et stort dilemma

i saken vi behandler nå, er det som går på fengsling av barn. I morgen skal Stortinget behandlet Prop. 135 L for 2010–2011 om endringer i straffeloven når det gjelder barn og straff. De endringer som blir vedtatt i den saken, vil også påvirke fengsling av barn etter utlendingsloven. Det åpnes for at det i visse situasjoner kan reageres med fengsling også overfor mindreårige utlendinger.

Jeg har merket meg at en samlet justiskomite skriver i sine merknader at de «har som sin viktigste målsetting at man får barn og ungdom ut av kriminalitet», og at «det fremlagte lovforslag vil bidra til å bedre unges rettsstilling».

I henhold til FNs barnekonvensjon skal frihetsberøvelse overfor barn kun benyttes som en siste utvei, og da for kortest mulig tid. Barn er særlig sårbare. Derfor må det legges enda større vekt på begrepet «barns beste». I Prop. 138 L, som vi behandler nå, brukes da også formuleringen at «barn bare kan pågripes og fengsles når det er «særlig påkrevd». Hvis fengsling benyttes, må dette gjøres på en måte som i størst mulig grad ivaretar barnas behov – det gjelder f.eks. hvor barn plasseres. Barneombudet har i sine uttalelser vært klar på at politiarrest er uegnet for barn. Det gjelder både forholdene i arresten, lengden på oppholdet og oppfølgingen mens de er der.

Ifølge departementet blir familier med barn nesten utlukkende pågrepet i de tilfellene hvor det ligger til rette for rask uttransportering. Dersom det viser seg at uttransportering ikke kan skje dagen etter pågrepelse, blir familien nesten alltid sluppet fra Trandum framfor at det bes om fengslingskjennelse fra retten. Soningsforhold ved fengsling må legges til rette for barn. Familier som er fengslet, skal innkvarteres for seg, slik at de sikres tilstrekkelig privatliv. Mindreårige skal ha mulighet til å delta i lek og fritidsaktiviteter som passer for barnets alder, og skal, avhengig av oppholdets lengde, ha tilgang til undervisning.

Kristelig Folkeparti er enig i at å utvide politiets adgang til å benytte tvangsmidler overfor utlendinger som skjuler sin identitet, unndrar seg utsendelse eller begår kriminalitet, er et grep for å bevare publikums tillit til asylinstituttet og bidra til en mer effektiv utlendingskontroll, herunder enklere retur av personer med avslag.

At de som begår kriminelle handlinger både skal fengsles og etter hvert utvises, er en naturlig følge av at de har begått alvorlige lovbrudd her i landet.

Når det gjelder identitet, viser jeg til det jeg sa i begynnelsen av innlegget, at mennesker på flukt i sin redsel kan gjøre noen valg som får konsekvenser for dem senere. Men jeg forutsetter, og jeg regner med, at grundige undersøkelser utelukker utvisning av flyktninger med reelt beskyttelsesbehov. Dette håper jeg at justisministeren kan bekrefte.

Abid Q. Raja (V) [15:57:31]: Jeg tar ordet i denne saken med to formål. For det første ønsker jeg at Stortinget skal vedta den bestemmelsen Venstre har lagt fram. For det andre ønsker jeg at Stortinget skal stemme ned forslagene i innstillingen om utvidet adgang til fengsling hva gjelder å endre terminologien «skjellig grunn til å mistenke» til «konkrete holdepunkter for å anta». Resten av forsla-

gene er greie, men jeg mener at terminologien og graden av sannsynliggjøring ikke behøver å endres.

Først til hvorfor jeg ønsker at Stortinget skal vedta forslaget fra Venstre. I dag skal man ved pågrepelse etter straffeprosessloven framstille den pågrepne for retten snarest mulig, og senest innen tre dager. I utlendingsloven er dette annerledes. Her skal den pågrepne framstilles senest innen dagen etter. Dette er veldig uheldig, og jeg ser ingen grunn til at prosessreglene i utlendingsloven skal skille seg fra straffeprosessloven på dette området. Å skulle framstille den pågrepne for retten dagen etter fører til merarbeid for domstolene og politiet. Noen ganger skal utlendingen etter å ha blitt pågrepet, ut av landet innen tre dager. Likevel må det i dag fengsling til. Domstolskontroll er nødvendig, men det er ikke nødvendig når vedkommende skal ut av landet innen tre dager, og vilkårene er oppfylt.

Venstre mener det er fornuftig å innføre en tredagers-regel, både for å unngå åpenbart unødvendige fengslings-møter og fordi vi mener det bør være samme regler i utlendingsloven og straffeprosessloven på dette punktet. Straffeprosessloven gir anledning til å holde folk fengslet i inntil tre dager, mens ulovlige utlendinger som ikke har overholdt utreisefristen, må fengsles dagen etter.

Venstres forslag til lovendring vil bidra til at politiet og domstolene kan effektiviseres noe. Jeg kan ikke se at denne endringen vil gå ut over rettssikkerheten, fordi lengre pågripelser vil måtte kontrolleres av domstolene allikevel. Selv om vi gir politiet mulighet og romslighet til å holde på den pågrepne i tre dager, er det jo åpenbart at denne adgangen ikke trenger å benyttes.

Så til hvorfor jeg mener vi skal stemme imot forslaget i innstillingen om å endre terminologien «skjellig grunn til å mistenke» til «konkrete holdepunkter for å anta». I straffeprosessloven er terminologien «skjellig grunn til å mistenke» svært godt innarbeidet. Uttrykket er faktisk også brukt i dagens utlendingslov. Jeg vil påstå at i de sakene hvor politiet ber om fengsling etter utlendingsloven, er vilkårene som regel alltid oppfylt. Det er i alle fall min erfaring, både i min nåværende jobb som politiadvokat i Politiets utlendingsenhet og som tidligere forsvarer.

Jeg er sikker på at politiet ikke vil begynne å pågripe og fengsle mer selv om vi nå senker kravene for fengsling, for det er ikke der problemet ligger. Problemet ligger mest i at det ikke er fengselsplasser. Jeg mener politiet har de hjemler som trengs for å fengsle, og vi bør etterstrebe likhet i loven. Det er ikke grunn til at det skal mindre sannsynlighet til for å fengsle en utlending enn fengsling etter straffeprosessloven. Som sagt: Det er sett fra politiståsted ikke nødvendig at en senker terskelen for fengsling. Jeg er faktisk virkelig usikker på om flertallet på Stortinget virkelig ønsker å senke terskelen før en kan begynne å pågripe utlendinger.

Jeg håper nasjonalforsamlingen kan stå for visse minimumsprinsipper og gjøre oss til talsmenn for likhet for loven. Jeg har fortsatt tro på at en debatt i denne salen med gode argumenter skal kunne endre representanters standpunkter. Men jeg har erfart at debatter i salen noen ganger blir holdt for debattens skyld – representantene stemmer slik de på forhånd har bestemt seg. Men jeg håper, i

dag i alle fall, at med bakgrunn i de begrunnelsene jeg har kommet med for Venstres forslag, at Stortinget allikevel kan vedta dette forslaget. Jeg håper representantene også kan revurdere hva de tidligere hadde tenkt å stemme, slik at vi ikke endrer terminologien i utlendingsloven.

Spør du forsvarsadvokater i dag, vil de fortelle at det er jo så å si ingen som slipper fengsling når politiet ber om det etter utlendingsloven, og det er faktisk ikke så langt unna sannheten. Det skyldes at det ikke er vanskelig å bevise skjellig grunn til mistanke. Det foreligger alltid om de alternative vilkårene er oppfylt. Om vi vedtar denne loven, er det bare for å vise at vi gjør noe tøft overfor utlendinger. Reelt sett vil Venstres forslag være mer effektivt. Vi bør bidra til å opprettholde lik ordlyd i lovene under Justisdepartementet og i de saker fengslinger skal gå. Vi bør kreve en viss grad, et minimum, av sannsynliggjøring før fengsling skal kunne ilegges. Stortinget må være tydelig på at det skal noe mer til før vi anvender maktmidler – selv om det er overfor utlendinger.

Jeg tar med dette opp Venstres forslag. Det gjelder utlendingsloven § 106 annet ledd, der nytt tredje punktum skal lyde:

«Vil politiet beholde den pågrepne, må vedkommende snarest mulig og senest tre dager etter pågripelsen, fremstilles for tingretten med begjæring om fengsling.»

Jeg appellerer til de øvrige partiers representanters fornuft og evne til å endre standpunkt og med det stemme ned innstillingen på de punkter hvor man ønsker å endre termen «skjellig grunn til mistanke» til «konkrete holdepunkter for å anta» og stemme for Venstres forslag.

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Abid Q. Raja har tatt opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Grete Faremo [16:02:57]: Jeg merker meg med tilfredshet at de sentrale forslagene til endringer i Prop. 141 L om å sikre barns rett til å bli hørt og bl.a. det å erstatte begrepet «rase» med «etnisitet», «avstamning» og «hudfarge» får støtte fra hele komiteen.

I Prop. 138 L har regjeringen fremmet forslag til utvidede hjemler for fengsling og annen bruk av tvangsmidler på utlendingsrettslig grunnlag.

Tiltakene overfor dem som ikke samarbeider om å klarlegge identiteten, eller som det er konkrete holdepunkter for å anta at vil unndra seg iverksettelse, bidrar til en mer effektiv utlendingskontroll og til at det blir enklere for myndighetene å få til utsendelse av personer som har fått avslag.

Som følge av utfordringer med asylsøkere og personer med ulovlig opphold som begår kriminalitet mens de oppholder seg i Norge, er det også foreslått utvidet adgang i utlendingsloven til å bruke tvangsmidler overfor slike personer.

Det er også alvorlige utfordringer knyttet til utlendinger som utgjør en trussel mot grunnleggende nasjonale inter-

esser. Proposisjonsforslaget omfatter derfor en ny fengslingsadgang overfor slike personer i de tilfeller hvor det pågår en aktiv utsendelsesprosess.

Det er viktig for å bevare publikums tillit til asylsystemet at regelverket ikke setter snevrere grenser for å kunne bruke tvangsmidler enn det som er nødvendig, og som framstår som forholdsmessig ut fra en helhetsvurdering.

Når det gjelder Fremskrittspartiets forslag om å fengsle alle som ikke har klarlagt sin identitet, vil jeg gjøre oppmerksom på at det store flertallet av asylsøkere mangler sikker dokumentasjon for identiteten når de melder seg som asylsøkere for politiet, og at det også i mange tilfeller er gode grunner for dette. Det ville være et uforholdsmessig unødvendig og dessuten svært kostbart tiltak å fengsle personer på dette grunnlaget. En god del framlegger dessuten dokumenter eller opplysninger som bekrefter identiteten, senere i asylsaksprosessen.

Jeg minner i denne sammenheng også om at EUs asylprosedyredirektiv forbyr EU-statene å ha regler om fengsling av asylsøkere utelukkende på det grunnlag at de har søkt asyl. Dette er et prinsipp som jeg mener det er selvsagt at også Norge bør følge.

Siden Fremskrittspartiets medlemmer har vist til praksis i Danmark, vil jeg for øvrig påpeke at beboere på vanlige danske asylmottak har rett til å komme og gå som de vil. Etter den danske loven er det på lignende måte som i norsk rett en forutsetning for bruk av lukkede mottak ved identitetstvist at utlendingen tier om eller tilslører identiteten, eventuelt at vedkommende gir uriktige opplysninger.

Blant annet som følge av forslaget om utvidede regler for frihetsberøvelse er det nødvendig å øke kapasiteten ved Politiets utlendingsinternat på Trandum. Som tidligere opplyst overfor Stortinget i Prop. 18 S for 2011–2012, vil det bli etablert to nye modulbygg på Trandum. Jeg vil orientere om at denne byggeprosessen ser ut til å kunne bli noe forsinket i forhold til de opprinnelige planene. Modulbygg 1 ser ut til å kunne være i drift fra februar 2012, mens modulbygg 2, som skal omfatte en spesialtilpasset avdeling for familier, enslige mindreårige asylsøkere og enslige kvinner, og som var planlagt til første halvår 2012, kan komme til å bli forsinket til andre halvår 2012.

Når det gjelder merkningen fra medlemmet fra Kristelig Folkeparti om at det finnes en rekke asylsøkere med avslag i Norge som ifølge FNs høykommissær for flyktninger har krav på internasjonal beskyttelse, kan denne merkningen gi et misvisende inntrykk av at ikke alle asylsøkere får en betryggende vurdering.

Jeg vil understreke at Høykommissærens generelle anbefalinger om beskyttelse tillegges stor vekt i norsk praksis. Det er imidlertid norske myndigheter – og ikke Høykommissæren – som vurderer og avgjør den enkelte asylsak. Dette skjer gjennom en grundig individuell behandling i både UDI og UNE. Høykommissæren har offentlig uttrykt tillit til den norske saksbehandlingen, bl.a. da Høykommissæren kommenterte situasjonen for de sultestreikende etiopiske asylsøkerne i vår.

Jeg er glad for at det også når det gjelder forslagene om utvidede hjemler for bruk av tvangsmidler, er bred støtte i komiteen.

Sist: Når det gjelder forslaget fra Venstre, vil jeg gjøre oppmerksom på at departementet i proposisjonen har varslet at man vil arbeide videre med å vurdere et forslag om forlenget framstillingsfrist i utlendingssaker.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [16:08:01]: I forslaget til lovtekst er det i § 106 g foreslått at en utlending kan pågripes og fengsles når «utlendingen utgjør en trussel mot grunnleggende nasjonale interesser» osv. Vi har – og har hatt – en sak gående i media, som media omtaler som Krekar-saken. Uten at jeg nå vil be statsråden gå inn i enkeltsaker, vil jeg spørre henne om hun ser muligheten for å benytte denne paragrafen i slike saker.

Statsråd Grete Faremo [16:08:35]: Det er politiet som vil ha ansvaret for å avgjøre hvem som kan begjæres fengslet, og det er domstolen som treffer beslutning. Derfor vil jeg, som representanten påpekte, avstå fra å ha en mening i konkrete enkeltsaker. Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen tillater bare frihetsberøvelse dersom det pågår en utsendelsesprosess, og i utgangspunktet vil derfor personer som er vernet mot retur, ikke kunne fengsles. Generelt vil jeg imidlertid vise til at Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen bare tillater fengsling dersom det pågår en utsendelsesprosess, og det vil derfor bare helt unntaksvis kunne foreligge et fengslingsgrunnlag i saker hvor utlendingen er vernet mot utsendelse.

Trond Helleland (H) [16:09:40]: Først vil jeg ønske statsråden velkommen til debatt med kommunal- og forvaltningskomiteen. Jeg håper på et godt samarbeid i den tiden som gjenstår av denne perioden.

Det statsråden gjorde rede for i sitt innlegg, var på mange måter betryggende. Det er riktignok snakk om en utsettelse på Trandum i forhold til å bygge ut kapasiteten, men det er likevel viktig at det kommer på plass dersom det skal ha effekt av disse lovendringene.

Så det neste spørsmålet blir om statsråden har påbegynt arbeidet – eller fortsatt arbeidet til forgjengeren sin – når det gjelder å få på plass returavtaler med flere land. Det har flere ganger blitt pekt på at dette arbeidet er i gang, at det er inngått noen avtaler, men at enkelte gjenstår. Hvilke virkemidler vil statsråden bruke for eventuelt å tvinge på plass avtaler med land som overhodet ikke er interessert i å få på plass avtaler om retur av sine egne lands borgere?

Statsråd Grete Faremo [16:10:42]: Arbeidet med returavtaler er viktig, og det er selvsagt slik at jeg vil videreføre det arbeidet som er igangsatt. Jeg har også, gjennom et annet embete, vært nært på de utfordringer som slike avtaler kan reise. Det gjelder Afghanistan, et land vi nå har fått på plass en avtale med. Jeg tror det ifølge siste oppstilling er 28 avtaler som er på plass. Så jeg kan forsikre representanten om at dette vil ha stor oppmerksomhet fra undertegnede også i tiden som kommer.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [16:11:32]: Aller først vil jeg si at jeg synes det er veldig bra at justisministeren tar så klart avstand fra Fremskrittspartiets forslag om nærmest å lukke inne alle som søker asyl. Det er virkelig å gjøre asylsøkere i utgangspunktet kriminelle, og det er de ikke.

Justisministeren redegjorde for byggingen på Trandum og sa at modul 2 kan bli noe forsinket. Dette er et sted hvor man ser for seg også internering av barnefamilier. Men det jeg kunne tenke meg å utfordre justisministeren på, er: Hva skal til før man går til det skritt å fengsle barn? Og tenker justisministeren seg en form for tidsbegrensning for hvor lenge barn skal måtte sitte på lukket mottak?

Statsråd Grete Faremo [16:12:25]: Ja, jeg ser for meg at dette er unntakssaker, men hvor det likevel er viktig for norske myndigheter å ha et regelverk som sikrer effektivisering av lovlig fattede vedtak. Jeg kan love representanten at jeg vil sette meg grundig inn i disse bestemmelsene, også med tanke på at de i det virkelige liv faktisk omfatter barn. Dette er et tema som også regjeringen har satt søkelyset på, og vi vil også komme tilbake til det når det gjelder enslige mindreårige asylsøkere og barn i en fluktsituasjon. Så jeg håper å få anledning til å diskutere dette på bredt grunnlag ved en senere anledning.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Lise Christoffersen (A) [16:13:45]: Nå hadde jeg egentlig tenkt å ta for meg Prop. 141 L, men det aller viktigste i den proposisjonen er nettopp det som flere har vært inne på, at den styrker barns rettigheter. Det ble godt kommentert av representanten Karin Andersen, og partiene er også enige om det, så jeg tror jeg dropper det jeg egentlig hadde tenkt å si.

En rask kommentar til forslaget fra representanten Raja: Nå har jo statsråden orientert om at det faktisk er vurdert i forbindelse med proposisjonen, og en valgte å utsette det. Det var bl.a. fordi det var et kostnadsmessig spørsmål som ikke var utredet, hvor Politidirektoratet har gjort oppmerksom på at det må gis rett til advokatbistand på et litt tidligere tidspunkt i prosessen med det forslaget, men det var kanskje det som var litt forlokkende for representanten Raja. Men vi kommer altså tilbake til det spørsmålet.

Så var det Høyres etterlysning av returavtaler. Statsråden var jo også inne på dette. Det er jo fem–seks ganger så mange returavtaler nå som det det var i 2005. Den gangen var det fem. Så Høyres utålmodighet er bra, men denne regjeringen er jo den som har levert på det området.

Så har jeg lyst til å bruke litt tid på Kristelig Folkepartis innlegg og merknader, for jeg synes det kommer noen litt oppsiktsvekkende påstander i mindretallsmerknadene til Kristelig Folkeparti i denne saken, som bør kommenteres. Kristelig Folkeparti hevder for det første at utlendingers rettssikkerhet er svekket, og det synes jeg er en påstand som bør belegges med fakta. Mener virkelig Kris-

telig Folkeparti at det er en svekkelse av rettssikkerheten å få en hjemmel til å fengsle utlendinger som begår kriminelle handlinger?

For det andre mener Kristelig Folkeparti at det i denne saken legges opp til brudd på Den europeiske menneskerettighetskonvensjonens forbud mot dobbelt straff, til tross for at dette punktet er grundig utredet i proposisjonen. Hva er det da Kristelig Folkeparti bygger sin motsatte konklusjon på? Det synes jeg også det bør kunne gis et konkret svar på.

For det tredje hevder Kristelig Folkeparti at regjeringen bevisst legger opp til å bryte Barnekonvensjonen ved nærmest på generelt grunnlag å legge opp til fengsling av barn, slik merknaden er formulert. Det er altså redegjort for i proposisjonen at samme regler for fengsling av barn gjelder i utlendingsloven som i straffeprosessloven, og representanten Bekkevold var jo selv inne på at vi i morgen skal behandle en sak der det kravet skjerpes fra «særlig påkrevd» til «tvingende nødvendig». Det vil også gjelde i utlendingssaker.

For det fjerde tar altså Kristelig Folkeparti FNs høykommissær til inntekt for påstanden om at Norge i utstrakt grad bryter internasjonale konvensjoner. Hvordan kan det da ha seg at representanter for Høykommissæren uttaler at flyktningbestemmelsene i den nye, norske loven er et eksempel for Europa og for verden? Det kunne gis flere eksempler på det. Jeg synes det er en ganske drøy påstand at flere får avslag i Norge som ifølge FNs høykommissær har krav på internasjonal beskyttelse – det synes jeg også bør belegges.

Håkon Haugli (A) [16:17:03]: De som utnytter asylsystemet og kommer til Norge for å begå kriminalitet, representerer en stor utfordring på flere måter. Kriminaliteten og utryggheten det skaper, er et stort problem i seg selv. Samtidig bidrar dette til å svekke folks tiltro til asylinstituttet og omdømmet til asylsøkere flest. Det er et problem. Om oppslutningen om asylinstituttet forvitrer, kan det over tid undergrave muligheten for at folk som er på flukt, kan søke og få beskyttelse. Tidligere i år presenterte politiet tall som viste at de hver dag pågriper to personer som selger narkotika ved Akerselva i Oslo. Halvparten av disse hadde ikke lovlig opphold i Norge, mange blir pågrepet flere ganger. I et intervju med NTB sa politiinspektør Bjørn Vandvik:

«Gruppen som har fått avslag på asyl, er den vanskeligste. Vi vet ikke hvem de er, og det kreves mye arbeid å finne ut hvor de kommer fra.»

I 2010 ble 189 personer fra det åpne dopsalgsmiljøet i Oslo satt på flyet og sendt ut av Norge. Personer fra Algerie, Nigeria og Somalia topper lista. Dagens lovendringer vil gjøre politiets jobb enklere og bidra til å øke tryggheten for folk som bor i denne utsatte delen av Oslo og andre steder.

Det er gledelig at alle partier og en samlet komité går inn for de foreslåtte lovendringene. Merknadene spriker imidlertid en del, og jeg må kort kommentere Fremskrittspartiets. Jeg lyttet med stor interesse til representanten Ørsal Johansens forklaring på hvorfor Fremskrittspartiet

ikke er med på merknaden om fengsling, og jeg ble ikke så mye klokere av det. Et grunnleggende prinsipp i rettsstaten er at myndighetene må ha en grunn for å fengsle folk. Fengsling er det mest inngripende tvangsmidlet vi har mot enkeltindivider, og vanligvis er det brudd på straffebestemmelser som gir adgang til fengsling. En samlet komité, med unntak av Fremskrittspartiet, understreker det en kunne tro er en selvfølge, nemlig at det å være asylsøker i seg selv ikke gir grunnlag for fengsling. Tvert imot – det er en menneskerett å søke asyl. Hva er egentlig grunnen til at Fremskrittspartiet ikke ville være med på en slik selvfølgelig påpekning? Betyr det at partiet synes det er greit å fengsle folk uten annen begrunnelse enn at de har søkt beskyttelse i Norge? Er det greit for lov-og-orden-partiet å bryte folkeretten med åpne øyne?

Mennesker som søker om internasjonal beskyttelse, skal ikke behandles som kriminelle. Men kriminelle som utnytter asylinstituttet for å begå straffbare handlinger, må behandles som nettopp det de er – kriminelle.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [16:19:47]: Først har jeg bare behov for å knytte noen ord til Prop. 141 L. Det er altså stor enighet – om stort sett det meste – i komiteen om de endringsforslagene som er behandlet i denne saken. Forslag til vedtak til lov § 81 omhandler barns rett til å bli hørt, en rett vi kjenner både fra barneloven og barnevernloven, og som vi i hvert fall nesten tar som en selvfølge. Derfor er det positivt at den nå kommer som en egen paragraf i utlendingsloven. Og det sies klart at dersom barnet ønsker det og det er nødvendig for å ivareta barnets rett til å bli hørt, skal det gjennomføres en samtale med barnet, selv om foreldrene ikke samtykker. Det følger også opp grunnprinsippet i FNs barnekonvensjon om barnets rett til å bli hørt i saker som angår dem. Det er viktig at utlendingsforvaltningen utvikler gode rutiner for høring av barn. Formålet med høring av barn må jo være å belyse barnets situasjon og vurdere om barnet har et selvstendig beskyttelsesbehov. Å erstatte ordet «rase» med begrepene «etnisitet», «avstamning» og «hudfarge» synes også Kristelig Folkeparti er en grei endring.

Kristelig Folkeparti har merket seg at Advokatforeningen har påpekt at forslaget vil bryte med de fem forfølgelsesgrunner og vil være et skritt i retning av en særnorsk tolkning av Flyktningkonvensjonen, men departementet understreker at forslaget ikke er ment å innebære noen realitetsendring sammenliknet med gjeldende rett. Det foretas kun en begrepsendring, og den vil ikke medføre tolkningstvil. At forslaget om ikrafttredelse av den allerede vedtatte bestemmelsen til utlendingsloven § 108 om lovlig humanitær bistand til utlendinger som oppholder seg her ulovlig, gjennomføres nå, er bra, det er ryddig og en klar fordel istedenfor å vente på ikrafttredelsen av den nye straffeloven.

Ellers har representanten Lise Christoffersen her i salen stilt en del spørsmål til Kristelig Folkeparti og om våre merknader. Jeg vil bare peke på at dette med fengsling av barn har vært et dilemma for Kristelig Folkeparti – rett og slett fordi at ut fra norsk lovgivning har vi en nedre kriminell lavalder for barn. Barn under 16 år ivaretas av bar-

nevernet. Jeg kan ikke se at det prinsippet i det hele tatt er påpekt i denne saken.

Ellers når det gjelder FNs høykommissær for flyktninger, vil jeg bare minne Lise Christoffersen på hva Kristelig Folkeparti tok opp av spørsmål da vi hadde den første tvangsutsendelsen til Irak, til områder som FNs høykommissær for flyktninger ga klare advarsler mot å sende folk til, som bare ett eksempel. Så kunne vi også ha snakket om retur til Hellas, da vi fortsatt holdt på med det.

Roald Aga Haug (A) [16:23:05]: Eg vil konsentrere meg om høringa av barn i utlendingssaker. Det er no positivt at det blir lagt til rette for klargjering i utlendingssaker om barn sin rett til å bli høyrt på sjølvstendig grunnlag. Det heiter i forslaget:

«Dersom barnet ønsker det og det er nødvendig for å ivareta barnets rett til å bli hørt, kan det organet som forbereder eller avgjør saken, beslutte at det skal gjennomføres en samtale med barnet selv om foreldrene ikke samtykker. Tilsvarende kan det besluttes at det skal gjennomføres en samtale med barnet uten at foreldrene tillates å være til stede.»

Det går vidare fram at det skal oppnemnast setjeverje for barnet når foreldra ikkje er til stades, unntaket er dersom barnet har annan fullmektig. Forslaget til lovvedtak tydeliggjør barnet sin eigen rett til å bli hørt. Det kan i enkelte tilfelle vera viktig ut frå den retten at samtalen kan gjennomførast utan foreldra sitt samtykke, og utan at dei er til stades.

Forslaget harmoniserer og heimlar i lova viktige prinsipp om barn sin rett til å gi uttrykk for sitt syn – prinsipp som er stadfesta i forvaltningslova og byggjer på liknande prinsipp i Barnekonvensjonen artikkel 12. Dette synleggjer forvaltninga si plikt etter Barnekonvensjonen for å sikra at forvaltninga sørgjer for at synspunkta til barnet kjem fram og blir tekne omsyn til. Dette er positivt. Det er gledeleg at barnet kjem i fokus i desse sakene ved at det overordna formålet blir tydeleggjort, «for å ivareta barnets rett til å bli hørt», som det heiter.

Formålet er vidare «å belyse barnets situasjon og klarlegge om barnet kan ha et selvstendig asylgrunnlag». Det er grunn til å leggja merke til at høringsinstansane stør opp om endringane med å klargjera barnet sin rett til uttale i utlendingssaker som andre saker som vedgår dei. Ikkje minst kan slike samtalar i særlege tilfelle avdekkja t.d. mishandling og alvorleg omsorgssvikt, òg medrekna tvangsekteskap og kjønnslemlesting. Barn i slike omstendde vil vera avhengige av å få uttala seg sjølvstendig utan foreldre.

Eventuelle bekymringar skal handterast forsvarleg, jf. utlendingsforskrifta, med meldeplikt til barnevernsmyndighetene, slik det òg er for andre saker og forvaltningsorgan. Eg viser her til tilsvarande meldeplikt i barnevernslvgivinga som òg tilsette i t.d. asylmottak er omfatta av.

Abid Q. Raja (V) [16:25:58]: Om jeg forsto statsråden dit hen at de vil vurdere forslaget fra Venstre, er jeg veldig glad for det. Men jeg håper at de likevel kan vedta

det forslaget som er lagt fram, for jeg mener det er gode grunner for å gjøre det.

Når representanten fra Arbeiderpartiet innvendte at Politidirektoratet har innvendt at det er noen kostnadsspørsmål i forbindelse med oppnevning av forsvarer, vil jeg bare opplyse at når politiet går til retten med en fengslingssak, må det oppnevnes en forsvarer. Det gjør tingrettene. Der- som vi nå utvider retten til å holde utlendinger pågrepet før man går til retten for å få dem fengslet, til tre dager, er det ikke slik at politiet må bruke de tre dagene. Vi sier bare at de har romslighet til å gjøre det der det skulle være behov for det. Hvis man er bekymret for sine budsjetter, kan man fortsette praksisen som før og gå til tingrettene og få en fengslingskjennelse. Dermed flytter man pengene over på et annet offentlig budsjett. Men det er jo ikke derfor vi er her. Jeg mener at vi skal kunne klare å ta nødvendige grep, slik at politiet rundt omkring kan få større romslighet, slik at man ikke blir overbelastet med byråkrati.

Det er slik at hvis man pågriper en person i dag og det er planlagt at vedkommende skal ut i morgen, men så får man ikke det til av en eller annen grunn, og det blir flyttet til dagen etter, vil man måtte fengsle vedkommende etter utlendingsloven, for den gir ikke den fleksibiliteten. Har man fleksibiliteten, vil man kunne – hvis man går glipp av flyet, eller et eller annet var galt med identiteten, eller vedkommende satte seg til motverge så man må være to for å uttransportere etc., hva det skal være – ha den romsligheten. Jeg mener Venstres forslag også vil gjøre at vi får større grad av likhet i de to lovene hvor man benytter fengsling i dag, straffeprosessloven og utlendingsloven.

Så til det å senke kravet til fengsling etter utlendingsloven. Jeg er veldig overrasket over at særlig SV, som ofte gjør seg til talsmenn for en viss gruppe mennesker i samfunnet, ønsker å senke kravene til fengsling av utlendinger, og for så vidt at Kristelig Folkeparti vil være med på det samme. For Venstre er det ikke avgjørende om det er snakk om utlendinger, flyktninger, asylsøkere eller ikke. Det som er avgjørende for oss, er at vi skal ha en likhet i loven. Termen «skjellig grunn til mistanke» er en veldig godt innarbeidet del av både straffeprosessloven og utlendingsloven. Jeg kan ikke se at det er en eneste grunn til at vi skal endre den terminologien, den sannsynliggjøringen, som vi allerede har i loven i dag, utover stahet – at vi nå har bestemt oss før vi kom i stortingssalen for at slik skal vi stemme, og da spiller det ingen rolle hva vi hører av argumenter eller motargumenter, for vi har bestemt oss fra før – til at vi nå skal senke beviskravene for å fengsle utlendinger. Jeg vil nok en gang – som jeg gjorde innledningsvis – appellere til representantenes fornuft og evne til å endre standpunkt. Det å endre standpunkt er ikke nødvendigvis en svakhet, tvert om kan det faktisk være en styrke.

Morten Ørsal Johansen (FrP) [16:29:08]: Litt tilbake til Prop. 141 L og det som går på samtaler med barn. Jeg er glad for at flere her er opptatt av det og har tatt det opp fra talerstolen i dag. Det er slik at unger trenger en særskilt beskyttelse, også mot foreldrene sine, uansett hvor de

kommer fra og hva slags bakgrunn de har. Det som også er fint, og som ligger inne i saken, er at det presiseres at taushetsplikten til en viss grad skal oppheves, slik at ikke enkelte ansatte verken i asylmottak eller andre steder skal kunne gjemme seg bak taushetsplikten hvis det oppdages og er mistanke om at unger er utsatt for misbruk. Det ser Fremskrittspartiet meget positivt på.

Når vi går tilbake til Prop. 138 L, har vi fått noe kritikk fordi vi ikke står inne i en merknad. Vi har valgt å stå utenfor merknaden. Jeg presiserer at det er ikke et forslag vi har inne, men vi står utenfor en merknad for å sikre oss at vi eventuelt kan fremme et slikt forslag, noe som vi muligens kan komme til å gjøre, og som vi faktisk har mulighet til å gjøre i henhold til EMK artikkel 14, der det faktisk er åpning for å foreta fengsling. Så jeg vil berolige dem her i salen som kritiserer Fremskrittspartiet fordi vi ikke kommer med noe forslag. Jeg kan berolige dere med at vi kommer til å komme med forslag, egne Dokument 8-forslag, som gjelder DNA, som gjelder fengslinger, og som gjelder ankemuligheter. Så det kan dere ta helt med ro.

Til slutt vil jeg bare si at Fremskrittspartiet synes at forslaget fra Venstre er godt. Det er blitt utelatt fra behandlingen nå, men når nå Venstre fremmer forslaget, kommer Fremskrittspartiet til å støtte det.

Presidenten: Presidenten gjør oppmerksom på at all tale skal rettes til presidenten.

Da er neste taler Eirik Sivertsen. Representanten Eirik Sivertsen er sist inntegnede taler så langt.

Eirik Sivertsen (A) [16:31:21]: Det kunne være fristende å bemerke til representanten Johansen at det hadde vært greit å få de forslagene i forbindelse med de sakene vi nå behandler, i stedet for å få dem i en egen runde.

Mitt anliggende i dag er først og fremst å svare på den utfordringen og de sterke appellene fra representanten Raja knyttet til Venstres forslag. Jeg har lyst til å peke på at som det også framgår av proposisjonen, så er en av de største utfordringene med en effektiv innvandringskontroll knyttet til arbeidet med ID-avklaringen. Det er også sterke utfordringer knyttet til å håndheve en effektiv returpolitikk.

Adgangen til å benytte tvangsmidler er et viktig element for å kunne håndheve den politikken vi skal føre, og for å sikre en effektiv utlendingskontroll og en effektiv returpolitikk. Det framgår også av proposisjonen at det ikke er, som representanten på et tidspunkt kanskje antydde, noen folkerettslige hindringer i veien for å kunne ha et lavere sannsynlighetskrav enn sannsynlighetsovervekt når det gjelder ID-tvil eller unndragelsesfare. For eksempel framgår det også av proposisjonen at både Sverige og Finland har den type krav.

Så har jeg lyst til å understreke at det også skal legges objektive kriterier til grunn for en eventuell fengsling. Jeg vil legge til for egen regning at når vi snakker om framstilling for domstol, mener jeg at det nettopp er et poeng å holde fast på ett døgn når vi nå senker kravene til et lavere nivå enn i andre saker, der det er tre dager.

Så har jo representanten Raja sterkt appellert til de andre representantenes fornuft. Jeg velger å ikke oppfatte det på den måten at representanten trekker vår fornuft i tvil. Men statsråden viste også i sitt innlegg til at forslaget som Venstre fremmet, var ute på høring, og at det vurderes videre i departementet. Hun grunnga også hvorfor det var slik. På den bakgrunn vil Arbeiderpartiet ikke støtte Venstres forslag på dette tidspunktet. Vi oppfatter også at det er fornuftig å gjøre i denne saken.

Lise Christoffersen (A) [16:34:07]: Jeg oppfattet det som en klar oppfordring fra presidenten, da representanten Eirik Sivertsen ble kalt opp, at det var ønskelig at flere tegnet seg, så han ikke ble den siste i debatten.

Jeg skal ikke misbruke Stortingets tid, jeg skal bare kort replisere til representanten Bekkevold om de eksemplene som ble brukt fra Kristelig Folkepartis side for å såkalt bevise at vi bryter menneskerettighetene, og at en kan ta UNHCR til inntekt for det.

Når det gjelder de innstrammingene som ble gjennomført i 2009, var det slik at en vesentlig del av dem gikk fra å ha en gruppevurdering til å ha en individuell vurdering. De gikk fra å si at personer kun fordi de var fra ett geografisk område, skulle få innvilget asyl i Norge, til å vurdere den enkeltes situasjon, mens de anbefalingene UNHCR gir, jo er generelle anbefalinger. Det er norske myndigheter som behandler enkeltsakene etter grundige vurderinger i både UDI og UNE, og ved de vurderingene tillegges UNHCRs generelle anbefalinger om beskyttelse stor vekt. For nettopp å sikre at de anbefalingene vektlegges, har også regjeringen fastsatt i utlendingsforskriften at praksis som hovedregel må prøves gjennom en særskilt grundig behandling i stornemnda i UNE dersom det er aktuelt å fravike UNHCRs anbefalinger om beskyttelse.

Det finnes flere eksempler på uttalelser fra UNHCR som ikke påstår det som representanten Bekkevold påstår, nemlig at Norge bryter internasjonale forpliktelser – tvert imot.

Presidenten: Representanten Abid Q. Raja har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Abid Q. Raja (V) [16:36:19]: Jeg trekker selvsagt ingen representanters fornuft i tvil, men noen ganger tenker man jo at stortingsrepresentantene står fjernt fra virkeligheten, og at det man vedtar, ikke har annet enn en rent symbolsk betydning. Og det er det man kommer til å gjøre nå. Når man senker kravene til å fengsle folk fra skjellig grunn til mistanke til konkrete holdepunkter, vil ikke dette ha noen konkret betydning for politiets arbeid når det gjelder fengsling av utlendinger.

Så til det representanten Sivertsen sa om folkerettslige innvendinger. Jeg nevnte ikke noe om det. Jeg mener at dette ikke har noe med menneskerettigheter å gjøre. Vi snakker om likhet i loven. Vi bør etterstrebe likhet i loven når det gjelder de to lovene som vi snakker om her, som justisministeren skal ha under sitt departement. Vi bør ha visse minimumsprinsipper før vi går til det grep at vi skal

begynne å fengsle. Det bør foreligge skjellig grunn til mistanke og en viss sannsynlighetsovervekt.

Når det gjelder dette med skjellig grunn til mistanke om falsk identitet, er det faktisk allerede en del av loven. Daglig fengsles utlendinger fordi det er ID-tvil. Jeg opprettholder forslaget og mener fremdeles at forslaget er noe lenger unna virkeligheten.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 3 og 4.

(Votering, se sidene 1145 og 1147)

Sak nr. 5 [16:37:31]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om midlertidig endring i pengespilloven (gave til Norges idrettsforbund og olympiske paralympiske komité) (Innst. 79 L (2011–2012), jf. Prop. 15 L (2011–2012))

Presidenten: Etter ønske fra komiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter

– Det anses vedtatt.

Gunn Karin Gjøl (A) [16:38:45] (komiteens leder og ordfører for saken): Norges idrettsforbund feirer i år sitt 150-årsjubileum. Som landets største frivillige organisasjon med 2,1 millioner medlemmer ønsker vi gjennom behandlingen i dag å gjøre stas på dem med en gave. Det skal gjøres gjennom en egen lottotrekning i regi av Norsk Tipping den første helgen i januar. Dette er den samme helgen som Idrettsforbundet arrangerer sin årlige idrettsgalla. Siden en slik gave vil berøre den lovfestede fordelingsnøkkelen for overskuddet fra Norsk Tipping, er det nødvendig med en midlertidig lovendring.

I forslaget fra regjeringen er det foreslått at lottotrekningen fordeles slik at 50 pst. går til fordeling etter den vanlige tippenøkkelen, mens den andre halvdelen blir gaven til Norges idrettsforbund. I en vanlig spilleomgang vil gaven utgjøre ca. 14 mill. kr. Det jobbes nå både fra Norsk Tipping og Norges idrettsforbunds side med en særskilt markedsføring av trekningen som vil være lørdag 7. januar. Vi kan derfor forvente at omsetningen for denne spilleomgangen vil bli betydelig høyere – og dermed også gaven.

Fremskrittspartiet er i sine merknader til saken bekymret for at denne midlertidige lovendringen vil skape presens for at også andre aktører som mottar spillemidler, kan oppnå det samme senere. Dersom man kjenner historien til Norsk Tipping, vil man skjønne at det er helt uaktuelt.

Faktum er at Norges idrettsforbund var en av stifterne av Norsk Tipping i 1947. Ved stiftelsen eide Norges idrettsforbund 40 pst., staten 40 pst. og Norges Fotballforbund 20 pst. Overskuddet ble den gang fordelt mellom idrett og vitenskap. Først i 1986 kom kultur inn i tippenøkkelen, og så sent som i 2005 ble ideelle organisasjoner en del av tippenøkkelen.

Norges idrettsforbund er altså en av grunnleggerne av Norsk Tipping, og denne måten å finansiere gaven på vil vise de tette historiske båndene som har vært mellom Norges idrettsforbund og Norsk Tipping i over 60 år. Det er også en flott måte å minne det norske folk på at Norsk Tipping har to viktige formål:

- å finansiere idrett, kultur og frivillighet gjennom at hele overskuddet går til disse formålene
- å sikre en ansvarlig spillpolitikk som hele tiden passer på at spillene som tilbys, ikke fører til spillgalskap

Norges idrettsforbund er en svært viktig aktør i det norske samfunnet. Med sine 2,1 millioner medlemmer og 11 936 idrettslag er forbundet representert i alle landets kommuner og engasjerer svært mange barn og unge i forskjellige idrettsaktiviteter. Forbundet har sjøl de siste årene fokusert på frafall av ungdom. Derfor ønsker vi i Stortinget i likhet med regjeringen at gaven skal gå til å videreføre og styrke Norges idrettsforbunds satsing på ungdom.

Derfor vil flertallet i denne sal at vi i dag støtter den midlertidige endringen av loven, slik at det blir mulighet til i den første spillomgangen i 2012 å gi en gave til Norges idrettsforbund, som de virkelig fortjener for den innsatsen de har gjort for ikke minst barn og unge gjennom mange generasjoner.

Helt til sist vil jeg fra denne talerstolen gratulere Norges idrettsforbund med 150-årsjubileet.

Øyvind Korsberg (FrP) [16:43:00]: La meg bare starte der forrige taler avsluttet, nemlig med å gratulere Norges idrettsforbund med 150-årsjubileet. Det er jo virkelig på sin plass. Det er ikke tvil om at Norges idrettsforbund gjør en fantastisk jobb, og det har de gjort i generasjoner. Idretten har en enormt viktig betydning i det norske samfunnet, og det gjøres en utmerket jobb over hele landet i så måte.

Nå i disse gavetider er det selvfølgelig hyggelig å registrere at man ønsker å gi norsk idrett en gave. Den beste gaven man kan gi, er jo noe som mottakeren virkelig trenger. Om mottakeren trenger disse rundt 15 mill. kr som det her er tenkt, eller om behovet er mye større, ja, da er nok det siste absolutt tilfellet. Det norsk idrett trenger, er en skikkelig satsing, et skikkelig løft, og at man for fremtiden endrer rammevilkårene slik at man får midler som står i stil med det som er behovet.

Det man har sett over mange år, er at etterslepet på finansiering av idrettsanlegg rundt omkring i Norge har økt betydelig. Det er mange idrettsanlegg som ikke blir realisert, og mye forfaller. Det idretten trenger, er et skikkelig økonomisk løft. Dessverre er det ikke flertall for det i denne salen.

Det man legger opp til fra regjeringens side, og som flertallet her støtter, er en symbolsk gave, vil jeg si, til id-

retten, som noen andre betaler regningen for. Det er slik at de andre frivillige organisasjonene er med og betaler den regningen når man endrer tippenøkkelen. Det er bl.a. Redningsselskapet og Røde Kors og andre organisasjoner som vil få mindre når man foretar denne endringen. Det synes jeg er trist, all den tid disse organisasjonene under denne regjeringen så til de grader har vært tapere. Man gir gaver til noen og tar fra andre som allerede er blitt fratatt sine midler under denne regjeringen.

Det som burde vært gjort, var å endre fordelingsnøkkelen når det gjelder tippemidlene. Hadde man tatt utgangspunkt i det forslaget vi fremmet i denne salen, og som ble behandlet for om lag 14 dager siden, og endret tippenøkkelen, ville norsk idrett ha fått ca. ½ mrd. kr mer i økte midler – uten at noen andre hadde måttet betale den regningen. Samtidig hadde vi sørget for å kompensere dette ved å endre fordelingen over statsbudsjettet til andre frivillige lag og organisasjoner. På den måten hadde man bare hatt vinnere, for å bruke idrettens språk. Dette er det altså ikke et flertall i denne sal som ønsker å være med på. Jeg må si at det er skuffende, men de andre partiene ønsker å vente på idrettsmeldingen. Dette skjer til tross for at man på Arbeiderpartiets landsmøte har gått inn for å endre tippenøkkelen, og til tross for at både Høyre og Senterpartiet har uttrykt at de støtter den endringen. Men man er ikke mer aktiv enn at man må vente på at regjeringen legger fram idrettsmeldingen.

Denne trekningen skal skje gjennom Norsk Tipping. Det vi hadde sett for oss, var at man gjennomførte en ekstra trekning, men man har altså ikke kapasitet eller tekniske løsninger som gjør det mulig. Det må jeg si forundrer meg veldig. Men når man ser på den knusende kritikken Norsk Tipping har fått – over år – fra Riksrevisjonen, er jeg vel kanskje ikke så forbauset. Det virker nærmest som om Norsk Tipping på mange måter har levd litt i sin egen teknologiske verden og ikke hengt med på de forskrifter og krav som gjelder når det er snakk om å få inn anbud. Dermed har man også kommet på etterskudd når det gjelder den teknologiske utviklingen, noe som gjør at man ikke er i stand til å omstille seg eller ha en fleksibilitet til å kunne gjennomføre ekstratrekninger dersom det skulle være ønskelig.

Til slutt vil jeg ta opp Fremskrittspartiets forslag i innstillingen.

Presidenten: Representanten Øyvind Korsberg har tatt opp de forslag han refererte til.

Olemic Thommessen (H) [16:48:32]: Dette er jo en gladsak, og vi skal ikke helle for mye malurt i begeret. Det fortjener den ikke.

Det er for Høyre to ting som henger i luften. Det ene er et spørsmål, og det andre er et forslag. Spørsmålet er: Hvordan i all verden kan det være slik at Norsk Tipping ikke klarer å gjennomføre en 53. trekning? Det er sikkert redegjort godt for, men jeg må nok si at det henger noen spørsmål i luften rundt det, som vi ikke har fått noe godt svar på. Så kunne jeg også være vennelig og spørre om ikke statsråden hadde sjekket dette før hun lovte

bort en ekstra trekning. Så vennelig skal jeg ikke være, men oppriktig talt: Norsk Tipping besitter altså en armé av folk med teknisk kompetanse på dette området. Det er merkelig at man ikke har fått et ordentlig svar, at man ikke har avklart dette på forhånd. Det kunne forhindre at vi hadde kjørt oss inn i dette litt dumme sporet som denne saken, som i utgangspunktet bare var en god sak, har kommet i.

Det sporet vi har kommet i, er rett og slett at den gaven vi gir, blir betalt av andre – den får litt karakter av det. Det er de andre formålene som da vil lide under at vi nå endrer nøkkelen for denne ene trekningen. Det hadde ikke blitt slik hvis det hadde vært en ekstra trekning.

Derfor har Høyre kommet med et forslag, ikke som et forslag til denne saken, men som et signal som er å oppfatte som en invitasjon til Stortinget for hvordan vi kan gjøre dette på en litt lempeligere måte. Vi signaliserer at vi i forbindelse med nysalderingen vil finne 15 mill. kr som vi legger inn i denne potten, og så foreslår vi at trekningen gjennomføres etter den nøkkelen som gjelder. Selvsagt skal det være en jubileumstrekning, selvsagt skal Norsk Tipping og idretten gjennomføre sitt prosjekt med ekstra-premier – de har masse planer om hvordan dette skal gjøres. Det mener Høyre bør gå som planlagt. Men finner vi 15 mill. kr, som er tallet her, vil vi kunne legge det inn. Idretten ville få en pen oppside, og også de andre formålene her ville få en hyggelig hilsen dersom omsetningen blir større. Det vil komme godt med.

Vi har tidligere i høst hatt diskusjoner bl.a. om Redningsselskapet, som forteller oss at der er det også behov for midler. Jeg er helt sikker på at et slikt grep ikke ville gjøre at det ville bli mindre oppmerksomhet rundt idretten. Det er et rent planleggingsspørsmål.

Jeg la merke til at Høyre ikke er en del av innstillingen. Det er en inkurie. Vi støtter forslaget til innstilling. Men formuleringen er slik at regjeringen ikke behøver å benytte seg av den anledningen denne hjemmelsendringen gir. Det som gis nå, er en mulighet for regjeringen til å endre tippenøkkelen for denne ene trekningen. Vi støtter innstillingen. Vi gir regjeringen den muligheten, men vi håper at partiene på Stortinget vil være med i nysalderingen og finne de 15 mill. kr som gjør at regjeringen ikke behøver å benytte seg av denne muligheten, men at de kan legge de 15 mill. kr inn i potten og finne en smidig løsning som gjør at vi kan ha en fest den 7. januar der det kommer inn masse hyggelige penger til idrettens 150-årsfeiring – det er vi glad for alle sammen – uten at det skal henge igjen en bismak hos dem som da faktisk får litt mindre penger.

Jeg merker meg at det ikke har vært noen veldig stor oppslutning i komiteen om dette ennå. Det tror jeg kanskje henger sammen med at man tror at man da ville avlyse hele det opplegget som Norsk Tipping og norsk idrett har planlagt. Det mener vi altså ikke. Så håper vi at man får tygget litt mer på dette frem til behandlingen av nysalderingen, og at vi da finner frem til en bedre løsning. Det er en invitasjon fra Høyre til regjeringspartiene og til de andre partiene i opposisjonen som jeg håper man blir med på.

Statsråd Anniken Huitfeldt [16:53:34]: Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité – NIF – fyller 150 år i 2011. NIF er jo en viktig aktør i sivilsamfunnet og den største frivillige organisasjonen i Norge med mer enn 2 millioner medlemmer. Forbundet er representert i alle landets kommuner og engasjerer svært mange barn og unge i ulike aktiviteter. De seneste årene har det vært en stor fokusering på frafall blant ungdom, og regjeringen ønsker i anledning jubileet å gi en gave som kan bidra til å videreføre og styrke Idrettsforbundets satsing på ungdom. Jeg ønsker derfor å markere anledningen ved å gi forbundet halvparten av overskuddet fra en særskilt lottotrekning.

Norsk Tipping omsetter for ca. 70 mill. kr i en ordinær lottoomgang. Etter fradrag for gevinster og andre kostnader gjenstår det normalt 25 mill. kr til fordeling etter tippenøkkelen. Det foreslås at overskuddet i den aktuelle lottoomgangen fordeles slik at 50 pst. av overskuddet tilfaller NIF i gave, mens 50 pst. fordeles etter den ordinære tippenøkkelen. Det er imidlertid ventet at omsetningen i den aktuelle spilleomgangen vil bli høyere enn normalomsetningen. Hvor stor den blir, vil først bli klart når trekningen er avholdt.

Så har det vært snakk om hvorfor man ikke legger opp til en ekstra spilleomgang. Det er jo slik når det gjelder systemutvikling, at alt er teknisk mulig, men det har også en kostnad. Vi har fått tall for disse kostnadene, både markedsføringskostnadene og de tekniske kostnadene ved omprogrammering. Dem har vi vurdert som for store.

Hvis Norsk Tipping skulle gjennomføre en ekstra omgang, måtte man omprogrammere alle kommisjonærenes system, og det ville medføre en del ekstrautgifter. Derfor ville det koste for mye i forhold til det som er poenget med Norsk Tipping, nemlig at overskuddet skal gå til formålene. Det er en god tanke, som vi har sett nøyer på. Det er teknisk mulig, men det vil koste for mye. Det har ikke noe å gjøre med at Norsk Tipping ikke har god nok teknologi – de har meget god teknologi – men den skal være sikker. Per i dag er det ikke faglig forsvarlig å gjøre det på den måten. Vi mener det likevel er viktig å innføre en ekstraomgang og ikke gi penger i nysalderingen, for vi ønsker også oppmerksomhet rundt Norsk Tippings spill og de gode formålene som Norsk Tippings spill går til. Derfor mener vi at dette er den beste løsningen. Dersom det skulle avholdes en ekstra trekning i tillegg til den ordinære lottotrekningen, ville det kreve store investeringskostnader med hensyn til teknisk implementering og markedsføring, som jeg var inne på.

Jeg ser, i likhet med komitéflertallet, på den valgte løsningen som mest hensiktsmessig, både når det gjelder valg av trekningsmodell, og det at vi har valgt å finansiere gaven gjennom en særskilt trekning istedenfor å finansiere gaven over statsbudsjettet.

Jeg er sikker på at vi har valgt det alternativet som i størst mulig grad vil gi positive ringvirkninger både for idretten og for Norsk Tipping, samtidig som det i minst mulig grad vil få negativ innvirkning på de øvrige formålene. Derfor er jeg glad for at flertallet i komiteen har sluttet seg til forslaget om endring i pengespilloven. Det

er god tradisjon i Norge for at det er et stort flertall bak norsk pengespillpolitikk, og jeg tror det er viktig at denne tradisjonen fortsetter.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øyvind Korsberg (FrP) [16:57:21]: Jeg viser til Riksrevisjonens rapport om Norsk Tipping. Mitt spørsmål til statsråden er: På hvilken måte vil hun sørge for at Norsk Tipping driver innenfor lovlige rammer i framtiden?

Statsråd Anniken Huitfeldt: Det vil vi selvfølgelig sikre på alle mulige måter.

Olemic Thommessen (H) [16:57:53]: Ut fra statsrådens innlegg tror jeg kanskje det hersker en liten misforståelse rundt det innspillet som Høyre har kommet med. Det er mulig at merknaden er litt mangelfull, rett og slett. Jeg tror statsråden ser på Høyres forslag som et alternativ til det å ha – hva skal jeg si – en trekning med litt ekstra festivitas og ekstra premie rundt. Det er altså ikke meningen. Vi mener at de planene som idretten og Norsk Tipping har for alt det som vi nå skal glede oss over frem til den 7. januar, må kunne gå som planlagt – selvfølgelig mener vi det. Men vi mener at det hadde vært en litt rausere og litt hyggeligere inngang om vi hadde skåret klar av noen litt halvkjipe diskusjoner, hvis vi hadde spadd opp de ekstra pengene som hadde gjort at dette reelt sett hadde vært en gave og ikke bare en fordeling av andres penger.

Er det riktig at dette er en misforståelse?

Statsråd Anniken Huitfeldt [16:59:02]: Jeg forholder meg til det vi har lagt på bordet i dag. Jeg synes det er en god avveining mellom det at vi ønsker at pengene skal gå til NIF, til en jubileumsgave, samtidig som de andre formålene ikke skal være skadelidende. Jeg har tro på at denne spilleomgangen kommer til å innbringe mer inntekter, så jeg mener at det er en veldig god avveining mellom de ulike hensynene som ligger til grunn for at vi skal kunne gi denne gaven til NIF.

Øyvind Korsberg (FrP) [16:59:42]: Jeg må si jeg synes det er ganske forunderlig at statsråden på et seriøst spørsmål svarte på den korte måten som hun gjorde. Men statsråden skal få en ny sjanse.

Jeg vil bare sitere litt fra det som står i innstillingen, og som kommer fra Riksrevisjonen:

«Riksrevisjon finner det sterkt kritikkverdige at Kulturdepartementet som eier ikke har gjennomført tilstrekkelige tiltak for å sikre at Norsk Tipping AS fullt ut innretter seg i samsvar med lov og forskrifter om offentlige anskaffelser.»

Da ber jeg statsråden svare på hva hun vil gjøre for å sørge for at Norsk Tipping innretter seg etter de lover og forskrifter som gjelder, og at statsråden bruker minimum ett minutt på å svare.

Statsråd Anniken Huitfeldt [17:00:31]: Når det gjelder Kulturdepartementets eierstyring av Norsk Tipping,

har det vært gjenstand for grundig behandling i Stortinget ved flere anledninger. Jeg har selv vært til stede i kontrollkomiteen, hvor vi grundig har gjennomgått alle mulige forhold ved Norsk Tipping. Vi har også hatt behandlinger i denne sal, hvor vi har gjennomgått alle mulige forhold knyttet til Norsk Tipping på en best mulig måte. Å bringe dette inn i denne sammenhengen synes jeg er uverdig med tanke på det denne diskusjonen handler om, nemlig en gave til Norges idrettsforbund.

Det er slik at Norsk Tipping følger de lover og regler som gjelder, og dersom det er ting som Riksrevisjonen peker på, retter vi det opp umiddelbart.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Ib Thomsen (FrP) [17:01:33]: Alle vil idretten godt, og spesielt når den jubilerer. Tanken med forslaget er god, men vi har litt forskjellig innretning. Norsk idrett har fått mye penger ut av medieavtaler i mange år, og man har fått mye penger ut av Norsk Tipping i mange år, men mye penger betyr ikke at det er gode avtaler, og at man er framtidsrettet.

Nå bevilger vi ekstraordinære midler til idretten, og det er i forbindelse med at den har jubileum. Men hva gjør vi om et år? Idretten kommer ikke til å trenge mindre midler i framtiden – tvert imot – og da må vi finne gode og smarte løsninger. Det kan virke som om løsningen rundt finansieringen i dag er basert på en litt kortsiktig tankegang. Den er lite framtidsrettet, og det kan være et dolkestøt mot norsk idrett. Skjønner idrettslederne i Norge alvor? Skjønner regjeringen alvor i dette?

Idrettens viktigste samarbeidspartner fram til i dag har vært Norsk Tipping, fordi Norsk Tipping har vært en pengemaskin og har skaffet idretten utrolig mye penger gjennom alle år. Det er klart at Norsk Tipping har vært viktig, men nå er det på tide å se framover. Hva er det som rører seg i det spillmarkedet vi har i Norge i dag? Hva er det som rører seg i det spillmarkedet vi finner på nettet? Hva er det som rører seg når det gjelder dem som spiller hjemme? Hvorfor kan ikke de også være med og bidra til Norsk Tipping?

Det er umoralsk overfor Norsk Tipping ikke å slippe nye og andre aktører inn i markedet. Det er umoralsk av norsk idrett ikke å slippe til andre aktører. Nye aktører kan være med og løfte idretten og bidra til mer penger. Norsk Tipping tærer på reservene sine. De tærer på pengene, og alle ser at mindre og mindre blir utbetalt til norsk idrett i framtiden.

Utfordringen for norsk idrett vil være framtidig finansiering. Det er en fagliggjøring i stadig større deler av idretten – og pampene styrer, noe som på sikt kan undergrave den frivillige innsatsens sterke posisjon. Der har vi et ansvar. Dessuten trues idrettens indre samhold av synkende solidaritet mellom særforbundene og økt strid om vilkår for fordeling av offentlige midler. Ja, idretten kommer til å møte tøffe dager, og det bør vi være med og fronte. Vi bør legge til rette for idretten framover.

Jeg tror at disse utfordringene kan bryte ned idrettens viktigste rolle, og det er å stå sammen og skape gode muligheter for ungdommen.

Gunn Karin Gjøl (A) [17:04:50]: Jeg må bare innrømme overfor denne salen at jeg hadde gledet meg til denne debatten i dag, for jeg syntes det var en veldig hyggelig ting vi skulle gjøre. Vi skulle nå faktisk feire Norges idrettsforbund og gi dem en gave de virkelig fortjener, og vi skulle dermed unngå en politisk krangel. Men Fremskrittspartiet har virkelig lagt opp til at vi skal ha en politisk krangel i denne salen, og den kan dessverre ikke stå helt uimotsagt.

Det jeg konstaterer, er at faktisk det eneste partiet som ikke synes at Norges idrettsforbund er verdig en gave i tillegg til å få penger over tippenøkkelen, er Fremskrittspartiet. Fremskrittspartiet er det eneste partiet som ikke vil gi Norges idrettsforbund en gave. Så sier man: Ja, men det er bare en symbolsk gave. Ja, det er en veldig viktig symbolsk gave, for gjennom denne gaven kan vi få markedsført for hele det norske folk på hvilken måte Norges idrettsforbund er finansiert. Det er gjennom Norsk Tipping og det at vi spiller på Lotto hver lørdag som gjør at vi faktisk får inn masse penger til Norges idrettsforbund. Derfor får vi en kjempeviktig markedsføring.

Jeg skjønner at Fremskrittspartiet synes det er problematisk, for de ønsker ikke å markedsføre overfor det norske folk at det er spillmonopolet i Norsk Tipping som har den viktige funksjonen. Et parti som ønsker å avvikle spillmonopolet, ønsker sjølsagt ikke at vi skal gjøre slike grep. Ib Thomsen sa nå i sitt innlegg at han mente at det var «umoralsk av norsk idrett ikke å slippe til andre aktører» for å finansiere norsk idrett. Ja, hvem er disse andre aktørene? Jo, det er internasjonale spillsselskap som har hovedkontor på Cayman Islands. Du må jammen meg tro på julenissen hvis du tror at de vil tilføre mer penger til norsk idrett og til norske frivillige organisasjoner enn det et spillmonopol gjennom Norsk Tipping gjør.

Så til det med endring av tippenøkkelen. Når ble ideen om at vi skal endre tippenøkkelen, unnfanget? Jo, den ble unnfanget på landsmøtet til Det norske Arbeiderparti i april i år. Fremskrittspartiet fremmet sitt Dokument 8-forslag kort tid etter landsmøtet i Arbeiderpartiet. Men Det norske Arbeiderparti og flertallet i Stortinget har faktisk et demokratisk sinnelag. Vi skjønner at det må noen politiske prosesser til før vi kan endre tippenøkkelen. Vi må ha respekt for de organisasjonene som er kritiske. Og alle som representerer Fremskrittspartiet i denne salen, kan være ganske sikre på at er det noe som kommer til å bli gjennomført, er det en endring av tippenøkkelen, noe som kommer til å være til stor fordel for norsk idrett. Og en ting til: Vi garanterer også for inntektene framover gjennom at Norsk Tipping skal ha et spillmonopol.

Øyvind Korsberg (FrP) [17:08:02]: La meg begynne der representanten Gjøl avsluttet. Hun garanterte at idretten skulle få midler også i fremtiden gjennom Norsk Tippings spillmonopol. Da forskutterer hun jo at det norske folk er nødt til å spille gjennom Norsk Tipping, og hvis

det da skulle gå sånn at ingen spilte der, ville jeg gjerne se hvordan man skulle finansiere dette i framtiden.

La meg også rette opp det representanten Gjøl sa om at vi har en politisk krangel. Det har vi ikke. Vi har en meningsutveksling i denne sal. Det er ingen krangel. Det må være lov å ha andre synspunkter enn dem som Arbeiderpartiet kommer med.

Når det gjelder spillmonopolet til Norsk Tipping, er det et faktum at dersom man hadde endret reglene og tillatt andre selskaper å etablere seg i Norge, hadde de ikke trengt å etablere seg i utlandet, slik som representanten Gjøl pekte på. Årlig spiller norske spillere for et sted mellom 5 mrd. kr og 10 mrd. kr i utenlandske spillsselskaper. Hadde man sørget for at disse selskapene hadde fått muligheten gjennom en lisensordning til å etablere seg i Norge, med et krav til utbytte for idretten – prosentvis som en del av omsetningen – ville norsk idrett ha fått mye, mye mer enn den jubileumsgaven som man legger opp til i denne proposisjonen. For det er helt riktig som representanten Ib Thomsen sa, at det også vil være et finansieringsbehov neste år og de kommende årene når det gjelder norsk idrett. Derfor vil vi endre tippenøkkelen, som vi har levert forslag om.

Forrige gang Stortinget endret tippenøkkelen, var det nettopp etter et forslag fra Fremskrittspartiet i denne salen. Så jeg tror Fremskrittspartiet har ganske mye å være stolt av og ganske mye man kan vise til når det gjelder de forslag vi har fremmet for å styrke idrettens økonomiske fremtid.

Jeg vil også få vise til at Særforbundenes Fellesorganisasjon kom med en uttalelse den 29. november i år, der de retter en kraftig kritikk mot regjeringen for manglende finansiering når det gjelder idretten.

Til slutt: Jeg vet ikke helt hvor jeg skal med det jeg skal si nå, men jeg må si at jeg stusser ganske mye over den måten kulturministeren opptrer i denne salen på. Når hun sier at Norsk Tipping følger de lover og regler som gjelder, er det stikk i strid med det som står i Riksrevisjonens rapport. Jeg ser frem til at kontroll- og konstitusjonskomiteen skal begynne behandlingen av den saken.

Statsråd Anniken Huitfeldt [17:11:20]: Dette har vært en oppklarende diskusjon. Mange har i denne debatten snakket pent om idretten, men jeg er – det må jeg si – veldig overrasket over at Fremskrittspartiets Ib Thomsen sier at idretten er umoralsk som ikke vil slippe til andre aktører på spillmarkedet. Det er en veldig viktig grunn til at norsk idrett fører den politikken som de gjør. Det er fordi vi ser at i land med en helt annen spillpolitikk går det ikke flere penger til ideelle formål, men tvert imot er det langt flere mennesker som utvikler spilleavhengighet.

Derfor er det mange land i Europa som ser til Norge, og som ser til norsk idrett, i kampen mot spilleavhengighet. Så jeg synes Fremskrittspartiet her både kommer med ganske krasse angrep på norsk idrett – de kaller den umoralsk – og så synes jeg heller ikke de tar ansvar for dette store sosiale problemet som spilleavhengighet er.

Vi vet at langt flere mennesker i Norge var spilleavhengige for noen år tilbake. De som tar kontakt med hjelpetelefonen i dag, er stort sett avhengige på internasjonale bettingselskaper. Så jeg mener at Norsk Tipping gir

en veldig god ramme for en ansvarlig spillpolitikk. Vi har færre spilleavhengige enn før, men overskuddet går også til gode formål. Derfor synes jeg det er helt galt å kalle idretten for umoralsk. Vi har en idrettsbevegelse i Norge med høye etiske standarder som er opptatt av å inkludere barn og unge, men som ikke er opptatt av å tjene penger på en måte som utnytter mennesker som er spilleavhengige. Det synes jeg det står respekt av i forhold til norsk idrett.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5. (Votering, se side 1149)

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er Stortinget klar til å votere over sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 23 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–7, fra Robert Eriksson på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti
- forslagene nr. 8–17, fra Robert Eriksson på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 18–23, fra Ola Elvestuen på vegne av Venstre

Det voteres over forslagene nr. 18–23, fra Venstre.

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen videreføre dagens betalingspraksis knyttet til tiltaksplasser i Attføringsbedriftene og Vekstbedriftene til 1.7.2012. Stortinget ber videre regjeringen i samarbeid med disse bedriftene fremme et forslag til en ny og bedre betalingspraksis i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2012.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre minstekrav til arbeidstidsreduksjon i dagpengeforskriften § 6-6 for å beholde dagpengerettighetene til 20 pst.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen tilpasse regelverket for rullerende permittering slik at bedriften der det er enighet mellom ansatte og arbeidsgiver kun betaler arbeidsgiverperiode for det antall stillinger som faktisk er permittert.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest innføre normerte sykemeldingsperioder etter svensk modell.»

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest fastsette en forpliktende opptrappingsplan for en nasjonal minstenorm for sosialhjelp. I første omgang ber Stortinget regjeringen øke satsene med 20 pst. i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2012.»

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2012 legge fram en forpliktende opptrappingsplan for å styrke selvstendig næringsdrivendes sosiale rettigheter.»

Votering:

Forslagene fra Venstre ble med 94 mot 3 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.21.50)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 10, fra Fremskrittspartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om lovendring slik at retten til ventelønn for nye tilfeller bortfaller.»

Venstre har varslet at de støtter forslaget.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 74 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.22.23)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 8, 9 og 11–17, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om en alternativ pensjonsløsning for gruppen lokalt ansatte ved norske utenriksstasjoner som samsvarer med de vanlige reglene for alderspensjon fra folketrygden, senest i løpet av 2012.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem lovendringsforslag som sørger for at arbeidstakere som har tatt ut alderspensjon fra folketrygden og fortsatt er yrkesaktive i offentlig stilling ikke får sin offentlige tjenestepensjon samordnet med en beregnet folketrygdytelse, bare faktisk opptjening i folketrygden frem til uttak.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå rehabiliteringsordningene for skadd militært personell i utenlandsoperasjoner, samt at regjeringen kommer tilbake til Stortinget med egen sak for denne gruppen om en krigspensjonsordning.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en vurdering og gjennomgang av ordningen med boliglån til medlemmer av Statens pensjonskasse med sikte på å forhandle frem andre løsninger i forhold til hovedavtalen.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at det innarbeides en sorgubrikk i sykefraværsskjemaene.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om å gjøre forsøksordningen med servicehunder permanent og likestilt med ordningen med førerhunder for blinde og svaksynte.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre en årlig regulering av løpende pensjoner i tråd med utviklingen i arbeidstakernes lønnsinntekter.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til lov-
endring som fører til at avkorting av grunnpensjonen
til gifte og samboende pensjonister settes til 10 pst. fra
det første året.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert
nasjonalbudsjett for 2012 legge frem en egen sak om
gravferdsstønaden, der man foretar en total gjennom-
gang av ordningen.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 75 mot 22
stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.22.57)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1 og 7,
fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stor-
tinget innen juni 2012 med egen sak om innføring av
Nav-ombud etter modell fra pasient- og brukerombu-
det.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen ikke justere finansie-
ringsordningen for skjermet sektor. En slik justering bør
sees i sammenheng med Brofoss-utvalgets utredning.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig
Folkeparti ble med 51 mot 45 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.23.23)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 2–6, fra
Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere en ordning som
gjør det mulig i helt spesielle tilfeller for brukerne å
kunne skifte Nav-kontor.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om
hvordan brukere kan få mulighet til å bytte veileder i
Arbeids- og velferdsetaten.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre ordningen med
arbeids- og utdanningsreiser om til en varig ordning
innenfor folketrygden.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre ordningen med
funksjonsassistent om til en varig ordning innenfor
folketrygden.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Regjeringens forslag om å endre betalingsordnin-
gen for arbeidsmarkedstiltakene oversendes Brofoss-
utvalget, slik at Stortinget får seg forelagt en grundig
konsekvensutredning av regjeringens forslag. Konse-
kvensutredning fremlegges i forbindelse med revidert
nasjonalbudsjett for 2012.»

Venstre har varslet at de støtter forslagene.

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig
Folkeparti ble med 51 mot 46 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.23.52)

Komiteen hadde innstilt:

Rammeområde 7 (Arbeid og sosial)

I

På statsbudsjettet for 2012 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
600	1	Arbeidsdepartementet		
		Driftsutgifter	172 340 000	
601		Utredningsvirksomhet, forskning m.m.		
	21	Spesielle driftsutgifter	58 870 000	
	22	Tiltak mot ufrivillig deltid	25 770 000	
	50	Norges forskningsråd	115 410 000	
	70	Tilskudd	24 140 000	
	72	Tilskudd til Senter for seniorpolitikk m.m.	11 700 000	
604		Utviklingstiltak i arbeids- og velferdsforvaltningen		
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 45	27 568 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	200 000 000	
605		Arbeids- og velferdsetaten		
	1	Driftsutgifter	10 057 290 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	27 883 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	236 006 000	
	70	Tilskudd til helse- og rehabiliteringstjenester for sykemeldte, <i>kan overføres</i>	195 290 000	
606		Trygderetten		
	1	Driftsutgifter	63 960 000	
611		Pensjoner av statskassen		
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	19 100 000	
612		Tilskudd til Statens pensjonskasse		
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	9 500 000 000	
	70	For andre medlemmer av Statens pensjonskasse, <i>overslagsbevilgning</i>	106 000 000	
613		Arbeidsgiveravgift til folketrygden		
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	825 000 000	
	70	For andre medlemmer av Statens pensjonskasse, <i>overslagsbevilgning</i>	9 000 000	
614		Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse		
	1	Driftsutgifter	52 000 000	
	70	Tap/avskrivninger	2 000 000	
615		Yrkesskadeforsikring		
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	79 000 000	
616		Gruppelivsforsikring		
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	157 000 000	
621		Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inkludering		
	21	Spesielle driftsutgifter	38 260 000	
	63	Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte, <i>kan overføres</i>	184 525 000	
	70	Frivillig arbeid, <i>kan overføres</i>	54 396 000	
	74	Tilskudd til pensjonistenes organisasjoner mv.	10 197 000	
634		Arbeidsmarkedstiltak		
	21	Forsøk, utviklingstiltak mv., <i>kan overføres</i>	115 779 000	
	76	Tiltak for arbeidssøkere, <i>kan overføres</i>	7 274 537 000	
635		Ventelønn		
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	133 000 000	
640		Arbeidstilsynet		
	1	Driftsutgifter	465 600 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	21	Spesielle driftsutgifter, regionale verneombud	10 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 250 000	
642		Petroleumstilsynet		
	1	Driftsutgifter	189 700 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	22 400 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 700 000	
643		Statens arbeidsmiljøinstitutt		
	50	Statstilskudd	101 500 000	
646		Pionerdykkere i Nordsjøen		
	72	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	3 050 000	
648		Arbeidsretten, Riksmeklingsmannen m.m.		
	1	Driftsutgifter	15 000 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	1 837 000	
	70	Tilskudd til faglig utvikling	4 000 000	
649		Treparts bransjeprogrammer		
	21	Spesielle driftsutgifter - Treparts bransjeprogrammer	10 300 000	
660		Krigspensjon		
	70	Tilskudd, militære, <i>overslagsbevilgning</i>	165 000 000	
	71	Tilskudd, sivile, <i>overslagsbevilgning</i>	415 000 000	
664		Pensjonstrygden for sjømenn		
	70	Tilskudd	311 672 000	
666		Avtalefestet pensjon (AFP)		
	70	Tilskudd	1 940 000 000	
667		Supplerende stønad til personer over 67 år		
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	398 000 000	
847		Tiltak for personer med nedsatt funksjonsevne		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 71</i>	26 550 000	
	50	Forskning	5 774 000	
	70	Tilskudd til funksjonshemmedes organisasjoner	166 403 000	
	71	Tiltak for økt tilgjengelighet og universell utforming, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	19 583 000	
2470		Statens pensjonskasse		
	24	Driftsresultat:		
		1 Driftsinntekter, <i>overslagsbevilgning</i> ..	-540 477 000	
		2 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	417 027 000	
		3 Avskrivninger	135 344 000	
		4 Renter av statens kapital	24 504 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
		5 Til investeringsformål	18 070 000	
		6 Til reguleringsfondet	-2 364 000	52 104 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		29 084 000
2540		Stønad under arbeidsledighet til fiskere og fangstmenn		
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>		43 800 000
2541		Dagpenger		
	70	Dagpenger, <i>overslagsbevilgning</i>	11 540 000 000	
2542		Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv.		
	70	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv., <i>overslagsbevilgning</i>	584 000 000	
2620		Stønad til enslig mor eller far		
	70	Overgangsstønad, <i>overslagsbevilgning</i> .	2 522 000 000	
	72	Stønad til barnetilsyn, <i>overslagsbevilgning</i>	364 000 000	
	73	Utdanningsstønad	56 000 000	
	75	Tilskudd til flytting for å komme i arbeid	200 000	
	76	Forskuttering av underholdsbidrag	860 000 000	
2650		Sykepenger		
	70	Sykepenger for arbeidstakere mv., <i>overslagsbevilgning</i>	33 050 000 000	
	71	Sykepenger for selvstendige, <i>overslagsbevilgning</i>	1 830 000 000	
	72	Omsorgs- og pleiepenger ved barns sykdom m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	530 000 000	
	73	Tilskudd til tilretteleggingstiltak mv., <i>kan overføres</i>	290 618 000	
	75	Feriepenger av sykepenger, <i>overslagsbevilgning</i>	1 815 000 000	
2651		Arbeidsavklaringspenger		
	70	Arbeidsavklaringspenger, <i>overslagsbevilgning</i>	37 850 000 000	
	71	Tilleggsstønad, <i>overslagsbevilgning</i>	530 000 000	
	72	Legeerklæringer	330 000 000	
2655		Uførhet		
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	21 965 000 000	
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsbevilgning</i> ...	34 390 000 000	
	72	Særtilllegg, <i>overslagsbevilgning</i>	2 180 000 000	
	73	Foreløpig uførepensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	13 000 000	
	75	Menerstatning ved yrkesskade, <i>overslagsbevilgning</i>	115 000 000	
	76	Yrkesskadetrygd gml. lovgivning, <i>overslagsbevilgning</i>	80 000 000	
2661		Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv.		
	70	Grunnstønad, <i>overslagsbevilgning</i>	1 730 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	71	Hjelpestønad, <i>overslagsbevilgning</i>	1 740 000 000	
	73	Hjelpemidler mv. under arbeid og utdanning	137 000 000	
	74	Tilskudd til biler	783 500 000	
	75	Bedring av funksjonsevnen, hjelpemidler	2 728 000 000	
	76	Bedring av funksjonsevnen, hjelpemidler som tjenester	220 000 000	
	77	Ortopediske hjelpemidler	1 060 000 000	
	78	Høreapparater	454 000 000	
2670		Alderdom		
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	50 860 000 000	
	71	Tilleggs pensjon, <i>overslagsbevilgning</i> ...	89 200 000 000	
	72	Ventetillegg, <i>overslagsbevilgning</i>	17 000 000	
	73	Sært tillegg, pensjonstillegg mv., <i>overslagsbevilgning</i>	5 950 000 000	
2680		Etterlatte		
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	1 315 000 000	
	71	Tilleggs pensjon, <i>overslagsbevilgning</i> ...	1 095 000 000	
	72	Sært tillegg, <i>overslagsbevilgning</i>	108 000 000	
	74	Utdanningsstønad	500 000	
	75	Stønad til barnetilsyn, <i>overslagsbevilgning</i>	6 000 000	
2686		Gravferdsstønad		
	70	Gravferdsstønad, <i>overslagsbevilgning</i> ..	180 000 000	
2690		Diverse utgifter		
	70	Sykestønadsutgifter i utlandet	285 000 000	
	77	Pasienter fra gjensidighetsland mv.	95 000 000	
		Totale utgifter		343 037 146 000
I n n t e k t e r				
3605		Arbeids- og velferdsetaten		
	1	Administrasjonsvederlag	21 651 000	
	6	Gebyrinntekter for fastsettelse av bidrag	22 000 000	
3614		Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse		
	1	Gebyrinntekter, lån	35 000 000	
3615		Yrkesskadeforsikring		
	1	Premieinntekter	151 000 000	
3616		Gruppelivsforsikring		
	1	Premieinntekter	87 000 000	
3634		Arbeidsmarkedstiltak		
	85	Innfordring av feilutbetalinger, arbeidsmarkedstiltak	1 000 000	
3635		Ventelønn mv.		
	1	Refusjon statlig virksomhet mv.	40 009 000	
	85	Innfordring av feilutbetaling av ventelønn	1 500 000	
3640		Arbeidstilsynet		
	1	Diverse inntekter	1 134 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	4	Kjemikaliekontroll, gebyrer	5 671 000	
	5	Tvangsmulkt	2 062 000	
	7	Byggesaksbehandling, gebyrer	18 506 000	
	8	Refusjon utgifter regionale verneombud	10 000 000	
3642		Petroleumstilsynet		
	2	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet ...	845 000	
	3	Refusjon av tilsynsutgifter	84 088 000	
	6	Refusjoner/ymse inntekter	2 876 000	
5470		Statens pensjonskasse		
	30	Avsetning til investeringsformål	18 069 000	
5607		Renter av boliglånsordningen i Statens pensjonskasse		
	80	Renter	1 609 000 000	
5701		Diverse inntekter		
	2	Diverse inntekter	350 100 000	
	3	Hjelpemiddelsentraler m.m.	35 000 000	
	71	Refusjon ved yrkesskade	925 000 000	
	73	Refusjon fra bidragspliktige	405 000 000	
	74	Refusjon medisinsk behandling	21 000 000	
	80	Renter	1 700 000	
5704		Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs		
	2	Dividende	140 000 000	
5705		Refusjon av dagpenger		
	1	Refusjon av dagpenger, statsgaranti ved konkurs	50 000 000	
	3	Refusjon for dagpenger fra EØS-land ..	6 000 000	
		Totale inntekter		4 045 211 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeidsdepartementet i 2012 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 600 post 1	kap. 3600 post 2
kap. 601 post 21	kap. 3601 post 2
kap. 605 post 1	kap. 3605 postene 1, 4, 5 og 6
kap. 605 post 21	kap. 3605 post 2
kap. 621 post 21	kap. 3621 post 2
kap. 640 post 1	kap. 3640 postene 1, 6 og 7
kap. 640 post 21	kap. 3640 post 8
kap. 642 post 1	kap. 3642 postene 6 og 7
kap. 642 post 21	kap. 3642 post 2

III

Omdisponeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeidsdepartementet i 2012 kan:

1. omdisponere inntil 40 mill. kroner fra kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak, post 76 Tiltak for arbeidssøkere til

kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 1 Driftsutgifter.

2. omdisponere mellom bevilgningene under kap. 604 Utviklingstiltak i arbeids- og velferdsforvaltningen, post 21 Spesielle driftsutgifter og kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 1 Driftsutgifter.

3. omdisponere mellom bevilgningene under kap. 604 Utviklingstiltak i arbeids- og velferdsforvaltningen, post 45 Større nyanskaffelser og vedlikehold og kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

IV

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Arbeidsdepartementet i 2012 kan overskride bevilgningen under kap. 2470 Statens pen-

sjonskasse, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, med inntil 10 mill. kroner mot dekning i reguleringsfondet.

V

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeidsdepartementet i 2012 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beølp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
634	76	Arbeidsmarkedstiltak Tiltak for arbeidssøkere	3 120,308 mill. kroner

VI

Fullmakt til å ettergi rente- og avdragsfrie lån

Stortinget samtykker i at Arbeidsdepartementet i 2012 kan ettergi rente- og avdragsfrie lån gitt til arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede der dette blir vurdert som nødvendig for å sikre den videre driften.

lingstiltak i arbeids- og velferdsforvaltningen, postene 21 og 45 og kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, postene 1, 21 og 45, refusjoner av kommunenes andel av utgifter til opprettelse og drift av Nav-kontorer.

VII

Fullmakt til nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Arbeidsdepartementet i 2012 kan nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 604 Utvik-

VIII

Folketrygdytelser

Stortinget samtykker i at med virkning fra 1. januar 2012 skal følgende ytelser etter folketrygden utgjøre¹:

		Kroner
1a.	Grunnstønad for ekstraavgifter ved uførhet etter lovens § 6-3 (laveste sats)	7 572
1b.	Ved ekstraavgifter utover laveste sats kan grunnstønaden forhøyes til	11 568
1c.	eller til	15 180
1d.	eller til	22 356
1e.	eller til	30 312
1f.	eller til	37 860
2a-1.	Hjelpestønad til uføre som må ha hjelp i huset ^{2 3}	12 624
2a-2.	Hjelpestønad etter lovens § 6-4 til uføre som må ha tilsyn og pleie ⁴	13 572
2b.	Forhøyet hjelpestønad etter lovens § 6-5 til uføre under 18 år som må ha særskilt tilsyn og pleie ⁴	27 144
2c.	eller til	54 288
2d.	eller til	81 432
3.	Behovsprøvet gravferdsstønad opptil	20 652
4.	Stønad til barnetilsyn etter lovens §§ 15-11 og 17-9 ⁵ for første barn	42 411
	for to barn	55 340
	for tre og flere barn	62 701

1 Satsene under 1, 2 og 4 er årsbeløp for ytelsene.

2 Stønad til hjelp i huset gjelder tilfeller før 1. januar 1992.

3 Fra 1. januar 1997 skilles det mellom stønad til hjelp i huset og stønad til særskilt tilsyn og pleie.

4 Gjelder også ved uførhet som skyldes yrkesskade, jf. lovens 12-18.

5 Fra 1. januar 2004 dekkes 64 pst. av dokumenterte utgifter til barnetilsyn. Beløpene i tabellen er maksimale refusjonssatser. Stønaden er inntektsprøvet.

Presidenten: Presidenten gjør oppmerksom på at IX bortfaller.

Presidenten antar at Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot innstillingen.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 50 mot 45 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 17.24.31)

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

L o v om endringer i folketrygdlova og enkelte andre lover

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd skal disse endringane gjerast:

§ 3-2 fjerde ledd bokstav a skal lyde:

a) som får *uførepensjon* eller alderspensjon,

§ 3-24 tredje ledd bokstav c skal opphevast.

§ 3-26 tredje ledd bokstav a skal lyde:

a) pensjonsytelser og *overgangsstonad* fra folketrygden

§ 4-4 femte ledd skal lyde:

Når grunnbeløpet blir regulert etter § 1-4, skal endringen i kravet til minsteinntekt først gjelde fra og med det tidspunktet Kongen bestemmer.

§ 8-3 første ledd andre punktum skal opphevast. Tredje og fjerde punktum blir andre og tredje punktum.

§ 8-50 første ledd skal lyde:

Det ytes ikke sykepenger til et medlem som mottar hel *uførepensjon* etter kapittel 12.

§ 8-50 andre ledd skal lyde:

Til et medlem som mottar gradert *uførepensjon* ytes det sykepenger etter bestemmelsene i kapitlet her ut fra den arbeidsinntekt som medlemmet har i tillegg til ytelsen.

§ 9-3 første ledd nytt andre punktum skal lyde:

Det ytes ikke stønad til medlem som er fylt 70 år.

§ 10-4 skal lyde:

§ 10-4. Alder

Det er et vilkår for rett til stønad etter § 10-5 at krav er framsatt før fylte 67 år. Stønad etter § 10-7 bokstavene e til g gitt i medhold av § 10-5 kan ytes fram til vedkommende fyller 70 år.

Stønad til anskaffelse av bil i medhold av § 10-6 gis bare når vilkårene for rett til slik stønad var oppfylt før vedkommende fylte 70 år.

§ 10-5 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Det ytes ikke stønad etter denne paragrafen til en person som mottar *uførepensjon* eller avtalefestet pensjon som det godskrives pensjonspoeng for, se § 3-19 sjette ledd.

§ 11-13 fjerde ledd skal lyde:

Arbeidsavklaringspenger kan gis til studenter som har behov for aktiv behandling for å kunne gjenoppta studiene.

Tiande strekpunktet i innholdsversikta til kapittel 12 blir oppheva.

§ 12-5 overskrifta skal lyde:

§ 12-5 Hensiktsmessig behandling og arbeidsrettede tiltak

§ 12-5 andre ledd første punktum skal lyde:

Når det skal avgjøres om et *behandlingstiltak* eller et *arbeidsrettet tiltak* er hensiktsmessig, legges det vekt på alder, evner, utdanning, yrkesbakgrunn og arbeidsmuligheter.

§ 12-13 nytt sjuande ledd skal lyde:

Uførepensjon tilstått i medhold av § 12-2 fjerde ledd beregnes på grunnlag av trygdetid til og med kalendermåneden før uføretidspunktet og poengår til og med kalenderåret før nevnte tidspunkt. For øvrig gjelder reglene i første til sjette ledd.

§ 12-14 første ledd bokstav a skal lyde:

a) ektefellen mottar alderspensjon, *uførepensjon* eller avtalefestet pensjon som det godskrives pensjonspoeng for, se § 3-19 sjette ledd, og

§ 12-16 blir oppheva.

§ 15-8 første ledd innleiinga skal lyde:

Når det yngste barnet har fylt *ett* år, er det et vilkår for rett til overgangsstonad etter § 15-6 andre og åttende ledd at den enslige moren eller faren enten

§ 15-14 første punktum skal lyde:

Overgangsstonad etter dette kapitlet faller bort i den utstrekning vedkommende mottar ytelser til livsopphold fra folketrygden i form av pensjon eller overgangsstonad som gjenlevende ektefelle, alderspensjon, *uførepensjon* eller tilsvarende ytelser fra utlandet.

§ 16-10 første ledd bokstav b skal lyde:

b) får rett til *uførepensjon*, eller

§ 17-11 første ledd bokstav b skal lyde:

b) når vedkommende får rett til *uførepensjon*, eller

§ 18-7 andre ledd skal lyde:

Barnepensjonen faller bort i den utstrekning barnet har rett til *uførepensjon*.

§ 19-4 tredje punktum skal lyde:

Det gis ikke alderspensjon til en person som mottar hel *uførepensjon*.

§ 19-8 tredje ledd skal lyde:

Lav sats ytes til den som lever sammen med en ektefelle som *mottar uførepensjon*, alderspensjon eller avtalefestet pensjon som nevnt i § 3-19 sjette ledd.

§ 19-17 første ledd bokstav a skal lyde:

a) ektefellen mottar alderspensjon, *uførepensjon eller* avtalefestet pensjon som det godskrives pensjonspoeng for, se § 3-19 sjette ledd, og

§ 20-9 andre ledd bokstav a skal lyde:

a) som får *uførepensjon eller* alderspensjon, eller

§ 22-10 tredje ledd bokstav b blir oppheva.

§ 22-10 fjerde ledd bokstav b skal lyde:

b) tilleggsstønader (§11-12)

§ 22-12 andre ledd første punktum skal lyde:

Uførepensjon til en person som har rett til sykepenger, utbetales fra og med den måneden retten til sykepenger utløper.

§ 22-13 fjerde ledd ny bokstav d skal lyde:

d) *Arbeidsavklaringspenger etter kapittel 11 gis tidligst fra det tidspunktet da kravet ble satt fram.*

Presidenten: Det votes over § 8-3 første ledd andre punktum skal opphevast.

Tredje og fjerde punktum blir andre og tredje punktum.

Fremskrittspartiet har varslet at de ønsker å stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 74 mot 22 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 17.25.27)

Presidenten: Det votes over § 15-8. Kristelig Folkeparti har varslet at de ønsker å stemme imot.

Voteringstavlene viste at det var avgitt 90 stemmer for og 5 stemmer imot komiteens innstilling.

(Voteringsutskrift kl. 17.25.59)

Per-Willy Amundsen (FrP) (fra salen): President! Min stemme ble ikke registrert.

Presidenten: Da legger vi til representantens stemme, og det blir 91 stemmer for innstillingen og 5 stemmer imot.

Det votes over I, øvrige paragrafer.

Det er litt problemer med voteringsanlegget, så vi må være litt tålmodige. Det er ikke like greit med teknikk bestandig.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

II

I lov 6. mai 1988 nr. 22 om arbeidsgivers lønnsplikt under permittering skal § 3 nr. 1 første ledd bokstav a lyde:

a) 10 arbeidsdager ved hel permittering og ved minst 40 % reduksjon av arbeidstiden,

Presidenten: Fremskrittspartiet har varslet at de ønsker å stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 74 mot 22 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 17.29.03)

Videre var innstilt:

III

I lov 16. juni 2006 nr. 20 om arbeids- og velferdsforvaltningen skal §14 a tredje ledd lyde:

Brukere som har fått fastslått at de har et bistandsbehov, har rett til å delta i utarbeidelsen av en konkret plan for hvordan de skal komme i arbeid (aktivitetsplan). Det skal likevel ikke utarbeides aktivitetsplaner for personer som har rett til kvalifiseringsprogram etter lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen § 29.

IV

I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. skal § 4-1 nytt åttande ledd lyde:

(8) Når hensynet til helse, miljø og sikkerhet tilsier det, kan departementet i forskrift gi bestemmelser om at virksomheter som tilbyr renholdstjenester må godkjennes av Arbeidstilsynet, og om det nærmere innholdet i en slik godkjenningsordning. Når det stilles krav om slik godkjenning, vil det være ulovlig å benytte tjenester fra virksomheter uten godkjenning.

V

I lov 13. desember 1946 nr. 21 om krigspensjonering for militærpersoner skal disse endringane gjerast:

§ 18 nr. 1 tredje ledd første punktum skal lyde:

Har invaliden rett til *overgangsstønad* fra folketrygden som inneholder tilleggspensjon, gjelder bestemmelsene i første ledd på samme måte.

§ 18 nr. 1 sjette ledd første punktum skal lyde:

Dersom det ytes *overgangsstønad* fra folketrygden som inneholder tilleggspensjon, gjelder bestemmelsene i fjerde ledd på samme måte.

VI

I lov 13. desember 1946 nr. 22 om krigspensjone-

ring for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner skal disse endringane gjerast:

§ 23 nr. 1 tredje ledd første punktum skal lyde:

Har invaliden rett *til overgangsstønad* fra folketrygden som inneholder tilleggspensjon, gjelder bestemmelsene i første ledd på samme måte.

§ 23 nr. 1 sjette ledd første punktum skal lyde:

Dersom det *ytes overgangsstønad* fra folketrygden som inneholder tilleggspensjon, gjelder bestemmelsene i fjerde ledd på samme måte.

VII

I lov 3. desember 1948 nr. 7 om pensjonstrygd for sjømenn skal disse endringane gjerast:

§ 4 nr. 3 skal lyde:

3. Alderspensjon ytes til og med den kalendermåned pensjonisten fyller 67 år, eller til den kalendermåned pensjonisten får *uførepensjon eller* arbeidsavklaringspenger etter lov om folketrygd for hel uførhet eller full avtalefestet pensjon som omfattes av lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser § 1 nr. 1 første ledd bokstav d.

§ 5 nr. 2 skal lyde:

2. For pensjonist som har *uførepensjon eller* arbeidsavklaringspenger etter lov om folketrygd for mindre enn hel uførhet eller gradert avtalefestet pensjon som omfattes av lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser § 1 nr. 1 første ledd bokstav d, bortfaller en forholdsmessig del av alderspensjonen som svarer til uføregraden eller pensjonsgraden.

§ 16 nr. 1 bokstav e skal lyde:

- e) på det tidspunkt vilkårene i bokstav a-d er oppfylt, ikke får *uførepensjon eller* arbeidsavklaringspenger fra folketrygden for hel uførhet eller full avtalefestet pensjon som omfattes av samordningsloven § 1 nr. 1 første ledd bokstav d.

§ 28 nr. 2 første punktum skal lyde:

2. Den som er innvilget eller innvilges alderspensjon etter denne loven og *uførepensjon eller* arbeidsavklaringspenger fra folketrygden eller avtalefestet pensjon som omfattes av samordningsloven § 1 nr. 1 første ledd bokstav d med virkning fra et tidspunkt før 1. januar 2001, har rett til alderspensjon etter bestemmelsene i denne loven som gjaldt før denne datoen, herunder pensjon etter satser som nevnt i nr. 1.

§ 29 nr. 2 første punktum skal lyde:

2. Til en pensjonist som får *uførepensjon eller* arbeidsavklaringspenger fra folketrygden, eller avtalefestet pensjon som omfattes av samordningsloven § 1 nr. 1 første ledd bokstav d, som er mindre enn det alderspensjon etter denne loven ville utgjøre hvis han ikke hadde hatt slik ytelse fra folketrygden eller avtalefestet pensjon, gis det et overgangstillegg som tilsvarer forskjellen.

VIII

I lov 28. juni 1957 nr. 12 om pensjonstrygd for fiskere skal § 8 andre ledd første punktum lyde:

Alderspensjon oppheves fra og med kalendermåned etter den måned da pensjonisten fyllte 67 år eller fra og med den kalendermåned da pensjonisten får rett til *uførepensjon eller* arbeidsavklaringspenger etter loven om folketrygd for hel uførhet eller tar ut full avtalefestet pensjon som nevnt i samordningsloven § 1 nr. 1 første ledd bokstav d.

IX

I lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser skal disse endringane gjerast:

§ 19 andre ledd første punktum skal lyde:

Bestemmelsene i nr. 1 og 3 gjelder tilsvarende for samordning av tjenstepensjon med *uførepensjon eller* arbeidsavklaringspenger etter loven om folketrygd.

§ 20 tredje ledd første punktum skal lyde:

Bestemmelsene i første og annet ledd gjelder tilsvarende for samordning av pensjon fra personskadetrygd med *uførepensjon eller* arbeidsavklaringspenger etter loven om folketrygd.

§ 21 tredje ledd skal lyde:

Bestemmelsen i første og annet ledd gjelder tilsvarende for samordning av pensjoner fra tjenstepensjonsordning, personskadetrygd og *uførepensjon eller* arbeidsavklaringspenger etter loven om folketrygd.

X

I lov 12. desember 1958 nr. 10 om yrkesskadetrygd skal disse endringane gjerast:

§ 11 nr. 4 første ledd skal lyde:

4. Til enslig person som har rett til pensjon etter denne lov eller sykepenger etter bestemmelsene i pkt. 2, annet eller tredje ledd og som er innlagt i institusjon som omfattes av folketrygdloven § 3-27 eller § 3-29, skal det fra og med den andre kalendermåned etter den måned da forpleiningen tok til bare utbetales en så stor del av nevnte ytelser etter denne lov som sammen med de sykepenger, *arbeidsavklaringspenger* og den pensjon eller overgangsstønad som vedkommende eventuelt har rett til etter lov om folketrygd, svarer til 10 prosent av full og ikke samordnet pensjon etter denne lov, tillagt 15 prosent av folketrygdens grunnbeløp.

§ 11 nr. 4 andre ledd skal lyde:

Til person som forsørger ektefelle eller barn skal det i tilfelle som nevnt i første ledd bare utbetales en så stor del av pensjon eller sykepenger etter denne lov, som sammen med de sykepenger, *arbeidsavklaringspenger* og den pensjon eller overgangsstønad som vedkommende eventuelt har rett til etter lov om folketrygd, svarer til 10 prosent av full og ikke samordnet pensjon etter denne lov, tillagt 15 prosent av folketrygdens grunnbeløp, samt pensjon etter §§ 19 og 22 i denne lov.

§ 12 nr. 3 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Dersom den skadede har rett *til overgangsstønad* fra folketrygden som inneholder tilleggspensjon, gjelder bestemmelsene i annet ledd på samme måte.

§ 19 nr. 1 tredje ledd første punktum skal lyde:

Dersom det *ytes overgangsstønad* fra folketrygden som inneholder tilleggspensjon, gjelder bestemmelsene i annet ledd på samme måte.

XI

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt skal disse endringane gjera:

§ 6-81 første ledd første punktum skal lyde:

(1) Fra og med den måned skattyter *mottar uførepensjon* fordi ervervsevnen er satt ned med minst $\frac{2}{3}$, gis det et særfradrag i alminnelig inntekt på 2.667 kroner pr. påbegynt måned.

§ 6-81 andre ledd første punktum skal lyde:

(2) Andre skattytere enn nevnt i første ledd som har *mottatt uførepensjon* etter folketrygdloven eller uførepensjon etter andre lover, skal for hver påbegynt måned slike ytelser er mottatt, ha et særfradrag lik halvparten av månedsfradraget etter første ledd.

§ 17-1 første ledd bokstav a skal lyde:

a) *mottar uførepensjon* fordi ervervsevnen er satt ned med minst $\frac{2}{3}$. Dette gjelder ikke skattyter som samtidig mottar arbeidsavklaringspenger fra folketrygden.

XII

I lov 19. februar 2010 nr. 5 om statstilskott til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor skal § 16 lyde:

§ 16 Forholdet til ytelser fra folketrygden mv.

Avtalefestet pensjon etter kapitlet her må ikke kunne ytes for tidsrom hvor det ytes *arbeidsavklaringspenger, uførepensjon, etterlattepensjon* eller alderspensjon fra folketrygden.

XIII

I lov 25. juni 2010 nr. 28 om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse skal § 3 bokstav e første punktum lyde:

e) Det ytes ikke avtalefestet pensjon etter loven her for tidsrom hvor det ytes *arbeidsavklaringspenger, uførepensjon* eller pensjon til gjenlevende ektefelle fra folketrygden.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

XIV

I lov 17. desember 2010 nr. 80 om endringer i folketrygdlova og enkelte andre lover skal del IV andre punktum lyde:

For medlem som per 31. desember 2010 er minst 63 år og som har fremma krav om dagpenger som gir rett til dagpenger før 1. januar 2011, får opphevinga av § 4-17 verknad først frå 1. juli 2012.

XV

Iverksettjing og overgangsreglar

1. Endringane i folketrygdloven §§ 9-3, 11-13, 12-5, 12-13, § 22-10 fjerde ledd og § 22-13, i arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14a og endringa i arbeidsmiljøloven § 4-1 trer i kraft straks.
2. Dei andre endringane i folketrygdloven og endringane i del II, V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII og XIII trer i kraft 1. januar 2012. Personar som mottek førebels uførepensjon etter folketrygdloven § 12-16, mottek likevel ytinga fram til Arbeids- og velferdsetaten har handsama kravet om uførepensjon.
3. Endringa i del XIV trer i kraft straks.

Presidenten: Fremskrittspartiet har varslet at de ønsker å stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 74 mot 22 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 17.29.47)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til annen gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten har Abid Q. Raja satt fram et forslag på vegne av Venstre.

Presidenten gjør oppmerksom på at forslaget gjelder tredje punktum og ikke annet punktum, som det står i det forslaget som er omdelt på representantenes plasser.

Forslag nr. 1, fra Venstre, lyder med den foretatte rettelse:

«Utlendingsloven § 106 annet ledd tredje punktum skal lyde:

«Vil politiet beholde den pågrepne, må vedkom-

mende snarest mulig og senest tre dager etter pågripelsen, fremstilles for tingretten med begjæring om fengsling.»»

Fremskrittspartiet har varslet at de vil støtte forslaget.

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 72 mot 24 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.30.59)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

lov om endringer i utlendingsloven (utvidet adgang til fengsling mv.)

I

I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her gjøres følgende endringer:

§ 76 tredje ledd skal lyde:

For å ivareta grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn kan departementet instruere uavhengig av begrensningene i annet ledd. Departementet kan i slike tilfeller instruere om alle avgjørelsene som inngår i saken, *men ikke om bruk av tvangsmidler som besluttes i medhold av lovens kapittel 12*. Kongen i statsråd er klageinstans i saker som omfattes av departementets instruks om lovtolkning, skjønnsutøvelse eller avgjørelser av enkeltsaker.

§ 90 syvende ledd første punktum skal lyde:

Dersom slikt pålegg som nevnt i sjette ledd ikke blir fulgt, utreisefrist ikke er gitt, eller *det er konkrete holdepunkter for å anta* at utlendingen ikke vil forlate riket innen utløpet av fristen, kan politiet føre utlendingen ut.

§ 103 første og nytt annet ledd skal lyde:

Det kan foretas undersøkelse av utlendingens person, bolig, rom eller annet oppbevaringssted dersom det er *konkrete holdepunkter for å anta* at utlendingen

- a) *ikke samarbeider om å klarlegge sin identitet i henhold til lovens § 21 eller § 83, oppgir uriktig identitet, eller* skjuler eller tilbakeholder opplysninger av vesentlig betydning for en sak om oppholdstillatelse,
- b) har penger eller andre formuesgoder som kan brukes til å dekke utgifter i forbindelse med utreisen som utlendingen har plikt til å dekke, og det er *konkrete holdepunkter for å anta* at utlendingen ikke frivillig vil dekke utgiftene, eller
- c) har reisedokument, billetter eller annet materiale som kan sikre iverksetting av vedtaket, og det er *konkrete holdepunkter for å anta* at utlendingen vil unndra seg iverksettingen, jf. § 106a.

Det er ikke adgang til undersøkelse av utlendingens bolig etter første ledd bokstav b og c, med mindre utlendingen har ulovlig opphold som omfattes av straffebestem-

nelsen i § 108 eller det gjelder undersøkelse etter bokstav c, og utlendingen har unnlatt å etterkomme et pålegg etter § 21 eller § 83 om å legge frem reisedokumenter.

§ 103 nåværende annet og tredje ledd blir nytt tredje og fjerde ledd.

§ 104 første og annet ledd skal lyde:

Dersom det foreligger tvil om utlendingens identitet, eller det er *konkrete holdepunkter for å anta* at utlendingen skjuler eller tilbakeholder opplysninger om sin identitet, kan det foretas beslag av reisedokumenter, billetter eller annet materiale som kan bidra til å avklare eller dokumentere identiteten. Tilsvarende gjelder ved tvil om tidligere oppholdssted, når dette har betydningen for retten til opphold i riket.

Når det er konkrete holdepunkter for å anta at utlendingen vil unndra seg iverksetting av et vedtak, kan det foretas beslag av reisedokumenter og annet materiale som kan dokumentere utlendingens identitet. Tilsvarende kan det foretas beslag av billetter og penger eller andre formuesgoder til dekning av kostnader som utlendingen plikter å dekke i forbindelse med utreisen. Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om størrelsen på beløpet som kan beslaglegges.

§ 105 første ledd skal lyde:

En utlending kan pålegges meldeplikt eller bestemt oppholdssted når

- a) *utlendingen ikke samarbeider om å klarlegge sin identitet i henhold til lovens § 21 eller § 83, eller det er konkrete holdepunkter for å anta at utlendingen oppgir uriktig identitet,*
- b) *det er konkrete holdepunkter for å anta* at utlendingen vil unndra seg iverksettingen av et vedtak som innebærer at utlendingen plikter å forlate riket,
- c) *utlendingen er asylsøker eller har ulovlig opphold og er ilagt straff for et straffbart forhold eller treffes på fersk gjerning ved utøvelse av et straffbart forhold, som kan føre til høyere straff enn fengsel i seks måneder,*
- d) det eneste grunnlag for opphold er vernet mot utsendelse etter § 73, eller
- e) utlendingen er funnet å utgjøre en trussel mot grunnleggende nasjonale interesser og av andre grunner enn nevnt i bokstav f ikke har innrettet seg etter vedtak om at vedkommende må forlate riket, eller dersom tvangsretur for øvrig ikke lar seg gjennomføre.

§ 106 skal lyde:

§ 106 Pågripelse og fengsling

En utlending kan pågripes og fengsles når

- a) *utlendingen ikke samarbeider om å klarlegge sin identitet i henhold til lovens § 21 eller § 83, eller det er konkrete holdepunkter for å anta at utlendingen oppgir uriktig identitet,*
- b) *det er konkrete holdepunkter for å anta* at utlendingen vil unndra seg iverksettingen av et vedtak som innebærer at utlendingen plikter å forlate riket,
- c) *utlendingen ikke overholder meldeplikt eller pålegg om bestemt oppholdssted etter § 105 første ledd bokstav c, og utlendingen har en sak til behandling som*

*ikke er endelig avgjort eller tidspunktet for utreisefris-
ten er ennå ikke inntrådt,*

- d) *det er truffet vedtak om utvisning og vedtaket er en-
delig eller det er ikke gitt utsatt iverksettelse i forbin-
delse med klage, jf. § 90, og det treffes tiltak mot ut-
lendingen med sikte på utsendelse. Det er et vilkår at
utlendingen er utvist på grunn av ilagt straff og at det
ut fra utlendingens personlige forhold er fare for at
utlendingen vil begå nye straffbare handlinger,*
- e) *utlendingen ikke gjør det som er nødvendig for å opp-
fylle plikten til å skaffe seg gyldig reisedokument, og
formålet er å fremstille utlendingen for det aktuelle
lands utenriksstasjon for å få utstedt reisedokument,*
- f) *utlendingen er i transitt i norsk lufthavn, med sikte på
utsendelse, eller*
- g) *utlendingen utgjør en trussel mot grunnleggende na-
sjonale interesser og dette er fastslått i et vedtak i utlen-
dingssaken eller i en instruks fra departementet, og det
treffes tiltak mot utlendingen med sikte på utsendelse.
Det skal ikke besluttes pågrepelse eller fengsling der-
som det vil være tilstrekkelig med meldeplikt eller pålegg
om bestemt oppholdssted, jf. § 105.*

Pågrepelse besluttes av politimesteren eller den politi-
mesteren gir fullmakt. Når det er fare ved opphold, kan en
polititjenestemann foreta pågrepelse. Vil politiet beholde
den pågrepte, må vedkommende snarest mulig, og så vidt
mulig dagen etter pågrepsen, fremstilles for tingretten
med begjæring om fengsling. Straffeprosessloven §§ 174
til 191 gjelder så langt de passer. Fengsling etter første
ledd bokstav b og f kan besluttes for høyst fire uker av
gangen.

Samlet fengslingstid kan ikke overstige 12 uker, med
mindre det foreligger særlige grunner. Fengsling for å for-
berede eller gjennomføre en utsendelse kan bare oversti-
ge 12 uker dersom utlendingen ikke samarbeider om gjen-
nomføring av utsendelsen eller det er forsinkelser med
å fremskaffe nødvendige dokumenter fra et annet lands
myndigheter, *eller dersom beslutningen om fengsling er
truffet med grunnlag i første ledd bokstav g.* Fengsling
kan ikke overstige 18 måneder, med mindre utlendingen
er utvist som følge av ilagt straff eller særreaksjon
*eller vedkommende er fengslet i medhold av første ledd
bokstav g.*

§ 106 a nytt annet ledd skal lyde:

*Ved vurderingen av unndragelsesfare etter første ledd,
kan også generelle erfaringer med unndragelse tillegges
vekt.*

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen
kan sette i kraft de enkelte bestemmelser til forskjellig tid.

Presidenten: Det voteres først over I, § 90, § 103 første
ledd punkt b og c, § 104, § 105 første ledd punkt a og b,
§ 106 første ledd punkt a og b.

Venstre har varslet at de ønsker å stemme imot de
refererte paragrafer og punkter.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 87 stemmer mot
1 stemme.

(Voteringsutskrift kl. 17.31.47)

Presidenten: Det voteres så over I, øvrige paragrafer
og punkter, og II.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og
loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig
bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til annen
gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstilt til Stortinget til å gjøre slikt
vedtak til

I o v

om endringer i utlendingsloven m.m.
(høring av barn mv.)

I

I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til
riket og deres opphold her gjøres følgende endringer:

§ 28 første ledd innledningen og bokstav a skal lyde:

- a) En utlending som er i riket eller på norsk grense, skal
etter søknad anerkjennes som flyktning dersom utlen-
dingen har en velbegrunnet frykt for forfølgelse på
grunn av *etnisitet, avstamning, hudfarge, religion, na-
sjonalitet, medlemskap i en spesiell sosial gruppe eller
på grunn av politisk oppfatning, eller*

§ 30 første ledd bokstav a oppheves. Nåværende
bokstav b til e blir ny bokstav a til d.

§ 40 a første og annet ledd skal lyde:

Det er et vilkår for oppholdstillatelse etter § 40 at re-
feransepersonen har arbeidet eller tatt utdanning i Norge
i fire år, når referansepersonen har

- a) asyl, jf. § 28,

- b) oppholdstillatelse etter innreisestillatelse som overføringsflyktning, jf. § 35 tredje ledd,
 - c) kollektiv beskyttelse i en masseflyktsituasjon, jf. § 34,
 - d) oppholdstillatelse på grunn av sterke menneskelige hensyn eller særlig tilknytning til riket, jf. § 38,
 - e) oppholdstillatelse som familiemedlem, jf. §§ 40 til 53, eller
 - f) permanent oppholdstillatelse på grunnlag av tillatelse nevnt i bokstav a til e, jf. § 62.
- Vilkåret i første ledd gjelder ikke når
- a) ekteskapet var inngått eller partene har unnfanget barn før tidspunktet for referansepersonens innreise i riket, eller
 - b) partene har inngått ekteskap eller unnfanget barn mens begge har hatt oppholdstillatelse i Norge.

§ 42 annet ledd skal lyde:

En søker som er barn under 18 år uten ektefelle eller samboer, har rett til oppholdstillatelse når én av foreldrene har oppholdstillatelse som nevnt i § 40 første ledd, med mindre hensynet til barnets beste taler mot det. Det er et vilkår at referansepersonen har foreldreansvaret, alene eller felles med den andre av foreldrene. Er foreldreansvaret felles, må samtykke foreligge fra den andre av foreldrene, med mindre dette er umulig å innhente, eller særlige grunner tilsier at oppholdstillatelse uansett bør gis. Dersom referansepersonen har flere enn én ektefelle, kan oppholdstillatelse bare gis til flere enn ett barn når de er helsøsken.

§ 64 annet ledd skal lyde:

En utlending som har eller *gis oppholdstillatelse* i riket på grunnlag av søknad om asyl, men uten å ha fått innvilget oppholdstillatelse som flyktning, skal gis utlendingspass for reise utenfor Norge dersom utlendingens forhold til hjemlandets myndigheter tilsier det, og det ikke er særlige grunner som taler mot det. Utlendingspass kan også utstedes i andre tilfeller etter nærmere regler fastsatt av Kongen.

§ 67 annet ledd skal lyde:

Dersom en straffbar handling ble begått før utlendingen fikk midlertidig oppholdstillatelse, gjelder § 66 *første ledd* bokstav b og c tilsvarende.

§ 73 fjerde ledd annet punktum skal lyde:

Vernet mot utsendelse er ikke til hinder for at det treffes vedtak om utvisning etter § 66 *første ledd* bokstav f, § 67 første ledd bokstav e eller § 68 første ledd bokstav d.

§ 81 annet og nye tredje til femte ledd skal lyde:

Kongen skal gi regler i forskrift om barns rett til å bli hørt i saker som vedrører det etter utlendingsloven, jf. forvaltningsloven § 17 første ledd og barnekonvensjonen artikkel 12.

Dersom barnet ønsker det og det er nødvendig for å ivareta barnets rett til å bli hørt, kan det organet som forbereder eller avgjør saken, beslutte at det skal gjennomføres en samtale med barnet selv om foreldrene ikke samtykker. Tilsvarende kan det besluttes at det skal gjennomføres en samtale med barnet uten at foreldrene tillates å være til stede.

I tilfeller hvor det gjennomføres en samtale med barnet i Norge uten at foreldrene tillates å være til stede, jf. tredje ledd, skal det oppnevnes en setteverge for barnet, med mindre barnet har en annen fullmektig som er til stede.

Beslutning etter tredje ledd kan ikke påklages.

§ 108 sjette ledd skal lyde:

Medvirkning straffes på samme måte. *Den som yter humanitær bistand til utlending som oppholder seg ulovlig i riket, skal ikke kunne straffes for medvirkning til ulovlig opphold med mindre*

- a) *vedkommende har hatt til hensikt å hjelpe utlendingen til å unndra seg plikten til å forlate riket, og*
- b) *hjelpen har vanskeliggjort myndighetenes mulighet til å få til en utsendelse.*

§ 121 nytt annet ledd skal lyde:

En utlending som nevnt i § 110 fjerde ledd og som har oppholdsrett etter § 111 annet ledd eller § 114 annet ledd, kan bortvises når det foreligger forhold som gir grunnlag for utvisning.

Nåværende annet, tredje og fjerde ledd blir tredje, fjerde og femte ledd.

§ 122 første ledd første punktum skal lyde:

EØS-borgere og deres familiemedlemmer, og utlendinger som nevnt i lovens § 110 fjerde ledd med oppholdsrett etter § 111 annet ledd eller § 114 annet ledd, kan utvises når hensynet til offentlig orden eller sikkerhet tilsier det.

II

I lov 8. mai 2009 nr. 23 om endringer i utlendingsloven oppheves femte punktum i endringen av utlendingsloven § 42 annet ledd.

III

I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker skal § 67 annet ledd bokstav d lyde:

- d) *forbrytelse mot militær straffelov § 34 annet ledd annet straffalternativ, jf. tredje ledd, lov om toll og vareførsel § 16-7, merverdiavgiftsloven § 21-4, ligningsloven § 12-1, utlendingsloven § 108 tredje ledd, jf. sjette ledd, regnskapsloven § 8-5 første ledd første og tredje punktum, jf. tredje ledd første punktum og bokføringsloven § 15 første ledd første og tredje punktum, jf. tredje ledd første punktum.*

IV

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til annen gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Presidenten vil gjøre oppmerksom på at det i innstillingen står at den fremmes av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti. Høyre har i debatten understreket at også Høyre støtter innstillingen.

Under debatten er det satt fram to forslag. Det er forslagene nr. 1 og 2, fra Øyvind Korsberg på vegne av Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i den varslede idrettsmeldingen endre fordelingsnøkkelen for tippemidlene i tråd med Dokument 8:144 S (2010–2011).»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Norsk Tipping snarest driver sin virksomhet etter de lover og forskrifter som gjelder.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 74 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.33.41)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

midlertidig lov
om endring i pengespilloven (gave til Norges
idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité)

I

I lov 28. august 1992 nr. 103 om pengespill m.v. skal § 10 nytt fjerde ledd lyde:

I 2012 kan det gjennomføres en spilleomgang for tallspillet Lotto hvor overskuddet fra spilleomgangen fordeles med 50 % til Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, og 50 % fordeles etter første ledd tredje punktum.

II

Loven trer i kraft straks og gjelder til og med 31. desember 2012.

Presidenten: Fremskrittspartiet har varslet at de ønsker å stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 74 mot 21 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 17.34.22)

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet. Presidenten regner med at Fremskrittspartiet vil stemme imot. – Det nikkes.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 69 mot 22 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 17.34.54)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til annen gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Sak nr. 6 [17:35:20]

Referat

1. (114) Ny saldering av statsbudsjettet 2011 (Prop. 45 S (2011–2012))
Enst.: Sendes finanskomiteen.
2. (115) Endringer i Prop. 34 S (2011–2012). Eksportfinansiering (Prop. 42 S (2011–2012))
Enst.: Sendes næringskomiteen.
3. (116) Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 83/2011 av 1. juli 2011 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EF) nr. 1150/2009, forordning (EF) nr. 1177/2009 og direktiv 2007/66/EF om offentlige anskaffelser (Prop. 44 S (2011–2012))
Enst.: Sendes næringskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenriks- og forsvarskomiteen før innstilling avgis.
4. (117) Landbruks- og matpolitikken. Velkommen til bords (Meld. St. 9 (2011–2012))
Enst.: Sendes næringskomiteen.
5. (118) Endringer i jernbaneloven (Prop. 41 L (2011–2012))
Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.